T.C.

GEBZE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İZMİT ÇUHANE TAVLA YAPISININ RESTORASYON PROJESİ

AYNUR HAZIR KAŞIKARA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

GEBZE

2013

T.C.
GEBZE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ
MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İZMİT ÇUHANE TAVLA YAPISININ RESTORASYON PROJESİ

AYNUR HAZIR KAŞIKARA
YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

DANIŞMANI
DOÇ. DR. ELİF ÖZLEM AYDIN

GEBZE
2013

GEBZE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	YÜKSEK LİSANS JÜRİ ONAY FORMU

GYTE Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 21.01.2013 tarih ve 2013/03 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 17/05/2013 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Aynur HAZIR KAŞIKARA 'nın tez çalışması Mimarlık Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE
(TEZ DANIŞMANI) : Doç. Dr. Elif Özlem AYDIN

ÜYE : Doç. Dr. Aynur ÇİFTÇİ

ÜYE : Öğr. Gör. Dr. Cahide AYDIN İPEKÇİ

ONAY

GYTE Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ..... tarih ve ...../..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

ÖZET

1843 yılında İzmit'te Kullar köyü Çuhane mevkiinde kurulan İzmit Çuha Fabrikası devlet eliyle kurulmuş endüstriyel bir tesistir. Çuha Fabrikası alanı içerisinde bulunan ve çeşitli kaynaklarda av köşkü olarak inşa edildiği belirtilen tez konusu yapının, yerinde yapılan incelemeler sonucunda tavla (ahır) yapısı olduğu kanaatine varılmıştır. Kesin olarak bilinmemekle birlikte yapı bir 19. yüzyıl yapısıdır. Cumhuriyetin kuruluşundan sonra 1924 yılında yapı, Çuha Fabrikası üniteleri ile beraber Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'na tahsis edilmiştir. Askeriyeye devredildiği dönemde yemekhane, koğuş ve silah deposu gibi işlevlerle kullanıldığı bilinen yapı, 1999 Marmara depreminde büyük ölçüde hasar görmüş ve kullanılamaz duruma gelmiştir.

Osmanlı döneminde şehir dışında ve genellikle kırsal alanlarda yaptırılan av köşklerinde padişahların geçici olarak konakladığı bilinmektedir. Askeri belgelerde Çuhane alanında bir av köşkünün varlığından bahsedilmektedir. Araştırma konusu olan yapı planlama, cephe anlayışı ve bezeme özellikleri bakımından, çeşitli kaynaklarda belirtildiği gibi, av köşklerinin özelliklerini taşımamaktadır. Av köşkleri padişahın kısa da olsa geceleme problemini çözmek için yapıldığından, maiyet binaları ve has ahırlar gibi çeşitli yan yapılara da ihtiyaç duyulmuştur. Belgelerde bahsi geçen av köşkü ile birlikte inşa edildiği düşünülen tavla yapısı, T plan şemasına sahiptir. Yapı planlama anlayışı, cephe özellikleri ile tavla (ahır) yapısı özellikleri göstermektedir. Orta aksı iki katlı olan yapının yan kanatları ise tek katlıdır. Kâgir yapının ana girişi orta akstan olmakla beraber arka cephesinde tali girişler mevcuttur.

Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu tarafından tescilli olan tavla yapısının mimari analizi yapılarak uygun bir işlevle yeniden kullanımına yönelik öneri geliştirilmiştir. Tavla yapısının rölöveleri hazırlanmış, ve restitüsyon çalışması tamamlanmıştır. Yeni bir işlevle restorasyon önerisi geliştirilmiştir. Bu çalışmayla Osmanlı dönemine ait, günümüzde örnekleri az sayıda olan bir 19. yüzyıl tavla yapısının belgelenmesi ve sürdürebilirliğine katkı sağlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kocaeli, Çuha Fabrikası, Tavla, Has Ahır, Mimari Analiz, Rölöve, Restitüsyon, Restorasyon, Koruma.

SUMMARY

The Izmit Broadcloth Factory is an industrial plant which was founded by the state in İzmit Kullar Village, in 1843. It is mentioned that the building was built as a hunting lodge in various sources, but the investigations held in the area revealed that the building was a stable. Being not known the exact year, the building was built in 19th century. After the establishment of the Turkish Republic, the building has been allocated to Turkish Naval Forces with the other units of factory in 1924. The building known to be used as dining hall, dormitory and weapons store during the military period, until the 1999 Marmara earthquake.

During the Ottoman period, it is known that the Sultans temporarily stayed in hunting lodges which was generally built in rural areas and out of the town. It is mentioned in the military records that there was a hunting lodge in the field of Cuhane. Our building does not resemble to hunting lodge features, in terms of planning, facade and decorative features. The hunting lodges need some other buildings like suite buildings and royal stables. The stable house, which thought to be built in conjunction with the hunting lodge aforementioned in the documents, has a T-plan scheme. It is more familiar to stable building with its planning concept and facade features. Building's middle axle is two-storey and the side parts are one-storey. Although the main entrance is in middle axle, there are secondary entries in the other facades.

An architectural analysis of the stable building was developed and given an appropriate function about participation to editing field, which is a 19th century building registered by Association for the Protection of Cultural and Natural Heritage. 1/500 scale site plan and 1/50 scale building survey of the unit was prepared. Restitution work was completed based on historical documents, similar buildings and detail analysis of the material and deterioration. Restoration projects were prepared and proposed interventions of the factory unit had been determined in this context. In this study it was provided contribution to documentation and sustainability of a rare 19th century Ottoman period building.

Keywords: Kocaeli, Broadcloth Factory, Stable, Architectural Survey, Documentation, Restitution, Restoration, Conservation, Adaptive Re-use.

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans eğitimim boyunca bilgi ve birikimlerini benimle paylaşan, yardımlarının esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. Elif Özlem Aydın'a ve tüm hocalarıma,

Arazi çalışmaları boyunca yardımlarını esirgemeyen Çuhane Mühimmat Bakım ve Ana Depo Komutanlığı personeline,

Tez çalışması boyunca yanımda olan arkadaşım Mehtap Ekinci'ye ve sevgili aileme teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
SUMMARY	v
TEŞEKKÜR	vii
İÇİNDEKİLER	vi
RESİMLER DİZİNİ	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	xv
1. GİRİŞ	1
2. ÇUHANE ALANININ GENEL ÖZELLİKLERİ	4
2.1. Konumu	5
2.2. Tarihi Özellikleri	8
3. ÇUHANE ALANINDA BULUNAN TAVLA YAPISININ TANIMI	15
3.1. Konumu	15
3.2. Tarihi Özellikleri	15
3.3. Mimari Özellikleri	16
3.3.1. Planlama Anlayışı	18
3.3.2. Cephe Özellikleri	38
3.3.3. Yapım Tekniği ve Malzeme Özellikleri	48
3.4. Bozulmalar	61
3.4.1.Yanlış Müdahaleler	61
3.4.2.Doğal Afetler	68
3.4.3.Uzun Süreli Doğal Etkenler	75
4. 19. yy'da İSTANBUL'DA İNŞA EDİLMİŞ TAVLA YAPISI ÖRNEKLERİ	80
4.1. Beylerbeyi Sarayı Ahır Köşkü	81
4.2. Yıldız Ferhan Ahırları	85
4.3. Hidivin (Beykoz) Av Köşkü Ahırı	91
4.4. Emirgan Korusu At Ahırları	96

4.5. Davutpaşa Kışlası Askeri Bölük Binası (Mızraklı Süvari Alayı Ahır Binası 98
4.6. Sevkiyat Kışlası Ahırları 101
4.7. Değerlendirme 105
5. RESTİTÜSYON 107
5.1. Özgün Dönem Restitüsyonu 107
5.2. 1922-1953 Arası Dönem Restitüsyonu 110
6. RESTORASYON ÖNERİSİ 111
6.1. Yeni İşlevi Önerisi 111
6.2. Onarıma İlişkin Müdahaleler 111
7. SONUÇ VE ÖNERİLER 114

KAYNAKLAR 115
ÖZGEÇMİŞ 117
EKLER 118

RESİMLER DİZİNİ

Resim No:			Sayfa
2.1	:	Çuhane Alanının uydu görüntüsü	4
2.2	:	Çuhane Alanının harita üzerindeki yeri	5
2.3	:	Çuhane Alanının ana yollara göre konumu	6
2.4	:	Çuhane Alanı ve çevresi ile ilgili 1/5000 ölçekli imar planı	7
2.5	:	Çuhane Alanında yer alan tarihi yapılar	10
2.6	:	Ahşap köşkün devir ve teslim tutanağı	11
2.7	:	Tavla yapısının devir ve teslim tutanağı	11
2.8	:	Bacalı Ambar	12
2.9	:	Dokuma Atölyesi	12
2.10	:	Bedesten olarak kullanıldığı düşünülen ancak henüz özgün fonksiyonu netleştirilemeyen yapı	12 13
2.11	:	Su Deposu	13
2.12	:	Hidroelektrik Santrali	13
2.13	:	Ambar	14
2.14	:	Dehliz	14
2.15	:	Tavla Yapısı	14
3.1	:	Tavla Yapısı	16
3.2	:	Z01 nolu mekan	20
3.3	:	Yapının ana giriş kapısı	20
3.4	:	Z01 nolu mekanda yer alan merdiven	20
3.5	:	Z01 nolu mekanın kuzey ve doğu duvarında yer alan tezgah	21
3.6	:	Z10 nolu mekanın girişi	22
3.7	:	Z03 nolu mekan giriş kapısı	22
3.8	:	Z03 nolu mekan	22
3.9	:	Z10 nolu mekan	22
3.10	:	Z09 nolu mekanın kapısı	22
3.11	:	Z09 nolu mekan	22
3.12	:	Z01 nolu mekandan Z02 nolu mekana geçişi sağlayan kapı	23
3.13	:	Z02 nolu mekan	23

3.14 : Z11 nolu mekan 25
3.15 : Z11 nolu mekanın kapısı 25
3.16 : Z11 nolu mekanda yer alan pencereler 25
3.17 : Z13 nolu mekan 27
3.18 : Z11 ve Z13 nolu mekanlar arasındaki geçiş 27
3.19 : Z14 nolu mekan 28
3.20 : Z14 nolu mekandan dışarıya açılan kapı 28
3.21 : Z12 nolu mekan 28
3.22 : Z12 nolu mekan 28
3.23 : Z07 nolu mekandan Z10 nolu mekana geçişi sağlayan kapı 31
3.24 : Z07 nolu mekan ve Z08 nolu mekanın girişi 32
3.25 : Z08 nolu mekanla Z04 nolu mekan arasında bulunan pencere 32
3.26 : Z04 nolu mekanda yer alan merdiven 33
3.27 : Z04 nolu mekanda yer alan merdiven 33
3.28 : Z06 nolu mekan 35
3.29 : Z04 nolu mekandan K01 nolu mekana ulaşan merdiven 36
3.30 : K01 nolu mekanda bulunan ahşap dikmeler 37
3.31 : K01 nolu mekanın kuzey ve doğu duvarı 38
3.32 : K01 nolu mekanın güney duvarı 38
3.33 : Kuzey cephesi 40
3.34 : Güney cephesi doğu kanadı 43
3.35 : Güney cephesi batı kanadı 43
3.36 : Güney cephesi orta aks 44
3.37 : Doğu cephesi 45
3.38 : Batı cephesi 47
3.39 : Z01 nolu mekanda iç duvar sıva katmanları 49
3.40 : Z01 nolu mekan duvarlarında boyanmış yüzeyler 49
3.41 : Z01 nolu mekandaki betonarme kolonlar 50
3.42 : Z01 nolu mekandaki betonarme merdiven 51
3.43 : Z06 ve Z07 nolu mekanlar 52
3.44 : Batı kanadında yer alan ahşap dikmeler 53
3.45 : Batı kanadı ahşap çatısı 54
3.46 : K01 nolu mekan 55

3.47 : Birinci kat çatı kesiti 55
3.48 : Z09 nolu mekanın bacası 56
3.49 : K01 nolu mekanın bacası 56
3.50 : Z10 nolu mekanda yer alan tezgahlar 57
3.51 : Z10 nolu mekana ilave edilmiş tesisat boruları 57
3.52 : Z10 nolu mekana ilave edilmiş tesisat boruları 57
3.53 : Z12 nolu mekan ahşap tavan kaplaması 58
3.54 : Kanatlarda yer alana pencereler 59
3.55 : Demir korkuluklu pencereler 60
3.56 : K01 nolu mekanın pencereleri 60
3.57 : Sonradan İlave edilen güney bölüm 62
3.58 : Z01 nolu mekanda bulunan kiriş ve kolonlar 63
3.59 : Z11 nolu mekan güney cephesi 64
3.60 : Z02 nolu mekan güney cephesinde kapatılmış pencere ve kapılar 64
3.61 : Z06 nolu mekanın güney duvarında kapatılmış pencereler 64
3.62 : Z06, Z05 ve Z04 nolu mekanlar doğu cephesi 65
3.63 : Batı cephesinde Z06 nolu mekanın kapatılmış pencereleri 65
3.64 : Yapının güney cephesinde gözlemlenen sıva katmanları 66
3.65 : Z03 nolu mekanın duvarında gözlemlenen sıva katmanları 66
3.66 : Z11 nolu mekanda kontrplak kaplamaları 67
3.67 : Z01 nolu mekanın duvarında açılan boru delikleri 67
3.68 : Z07 nolu mekanın bacası 67
3.69 : K01 nolu mekanın bacası 68
3.70 : Z12 nolu mekanın duvarlarındaki boya ve yazılar 68
3.71 : Z03 Z12 nolu mekanın duvarlarındaki boya ve yazılar 68
3.72 : Z08 nolu mekanın duvarlarındaki is lekeleri 69
3.73 : Z02 nolu mekanın doğu duvarınd köşe hasarı 71
3.74 : K01 nolu mekanın köşe duvarında meydana gelen hasar 72
3.75 : K01 nolu mekanda yıkılmış kalkan duvar ve duvar çatlakları 73
3.76 : Güney cephesinde duvar boşlukları çevresinde çatlaklar 73
3.77 : Z12 nolu mekanda köşe çatlağı ve diyagonal çatlaklar 74
3.78 : Z10 nolu mekanın duvarında düşey çatlak 76
3.79 : Yapının zemine yakın bölümleri 76

3.80 : Z01 nolu mekanın doğu duvarında gözlenen yoğun nem 77
3.81 : Z01 nolu mekanın tavan döşemesinde gözlenen nem 77
3.82 : Z03 nolu mekanın duvarlarında nemin etkisi 77
3.83 : Z10 nolu mekanın duvarlarında nemin etkisi 77
3.84 : Z01 nolu mekanın duvarlarında nem sonucu oluşan çiçeklenme 77
3.85 : Z01 nolu mekanın kuzey duvarında nem sonucu yosunlaşma 77
3.86 : Z12 nolu mekanın tavan kaplamalarında rutubet 78
3.87 : Z11 nolu mekanın ahşap çatı elemanlarında nem ve mantarlaşma 78
3.88 : Bitkilerle kaplanmış Z02 nolu mekan 79
3.89 : Z11 nolu mekanın bitkilenmiş girişi 80
3.90 : Giriş merdiveninin sahanlığında filizlenmiş bitki 80
3.91 : Z10nolu mekanda bitki kökleri 79
4.1 : Beylerbeyi Sarayı vaziyet planı 83
4.2 : Beylerbeyi Sarayı Ahır Köşk 84
4.3 : Beylerbeyi Sarayı Ahır Köşk içerisinden görünüm 84
4.4 : Beylerbeyi Sarayı Ahır Köşk 85
4.5 : Beylerbeyi Sarayı Ahır Köşk giriş bölümü 85
4.6 : Beylerbeyi Sarayı Ahır Köşk yan cephesi 86
4.7 : Yıldız Sarayı vaziyet planı 87
4.8 : Ferhan Ahırları 87
4.9 : Ferhan Ahırları 88
4.10 : Ferhan Ahırları 89
4.11 : Ferhan Ahırları 90
4.12 : Ferhan Ahırları 90
4.13 : Ferhan Ahırları 91
4.14 : Ferhan Ahırları 91
4.15 : Ferhan Ahırları 92
4.16 : Av köşkü 93
4.17 : At ahırı (sosyal tesis) 94
4.18 : Av köşkü ve at ahırı 95
4.19 : At ahırı zemin kat 95
4.20 : At ahırı birinci kat 95
4.21 : At ahırı giriş cephesi 96

4.22 : Emirgan At Ahırları Restorasyon Projesi 96
4.23 : Emirgan At Ahırları 97
4.24 : Günümüzde Emirgan At Ahırları 98
4.25 : Emirgan At Ahırları iç mekan 98
4.26 : Davutpaşa Kışlası askeri bölük binasının konumu 99
4.27 : Davutpaşa Kışlası askeri bölük binası 100
4.28 : Davutpaşa Kışlası askeri bölük binası 101
4.29 : Davutpaşa Kışlası askeri bölük binası 101
4.30 : Sevkiyat Kışlası Ahır Binaları uydu görüntüsü 102
4.31 : Sevkiyat Kışlası Ahır Binaları 102
4.32 : Sevkiyat Kışlası Ahır Binaları 103
4.33 : Sevkiyat Kışlası Ahır Binaları 103
4.34 : Sevkiyat Kışlası Ahır Binaları 103
4.35 : Sevkiyat Kışlası Ahır Binalarının yemlik detayları 104

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No:			Sayfa
3.1	:	Zemin kat rölöve planı	17
3.2	:	Birinci kat rölöve planı	17
3.3	:	Z01, Z10, Z09 ve Z03 nolu mekanlar	19
3.4	:	Yapının batı kanadının planı	24
3.5	:	Z11 nolu mekanın planı	25
3.6	:	Z13 nolu mekanın planı	26
3.7	:	Z14 nolu mekanın planı	27
3.8	:	Z12 nolu mekanın planı	28
3.9	:	Yapının güney bölümünün zemin kat planı	30
3.10	:	Z07 ve Z08 nolu mekanların planı	31
3.11	:	Z04 ve Z05 nolu mekanların planı	33
3.12	:	Z06 nolu mekanın planı	34
3.13	:	K01 nolu mekanın planı	37
3.14	:	Kuzey cephesi	40
3.15	:	Kuzey cephesindeki kat silmesi şematik gösterimi	41
3.16	:	Güney cephesi	42
3.17	:	Doğu cephesi	45
3.18	:	Batı cephesi	47
3.19	:	Z01 nolu mekan kolon ve kirişler	50
3.20	:	Z06 nolu mekandaki betonarme hatıllar	51
3.21	:	Z07 nolu mekandaki kirişler	52
3.22	:	Z11 nolu mekanda bulunan dikmeler	53
3.23	:	Z11 nolu mekan (batı kanadı) çatı kesiti	54
3.24	:	K01 nolu mekan çatı kesiti	54
3.25	:	P1 kodlu pencere	58
3.26	:	P2 kodlu pencere	58
3.27	:	P4 kodlu pencere	60
3.28	:	K1 kodlu kapı	61
3.29	:	K2 kodlu kapı	61

3.30 : Yatay yük altında yığma yapıda meydana gelen hasarlar 69
3.31 : Z02 nolu mekanın doğu duvarında köşe çatlağı 69
3.32 : Z02 nolu mekanın güney duvarında duvar boşlukları etrafında çatlağı 71
3.33 : Z12 nolu mekanın güney duvarında duvarının köşesinde meydana gelmiş derin çatlak 73
4.1 : Beylerbeyi Sarayı Ahır Köşk plan krokisi 83
4.2 : Ferhan Ahırları zemin kat plan krokisi 87
4.3 : Beykoz Av köşkü plan krokisi 93
4.4 : Beykoz At ahırı plan şeması 94
4.5 : Davutpaşa Kışlası askeri bölük binası rölövesi 100

1. GİRİŞ

Eski çağlarda yaşam mücadelesi verenler için zaruri bir ihtiyaç olan avcılık, medeniyetin gelişmesiyle geçim vasıtası olmaktan çıkıp, bir açık hava sporuna dönüşmüştür [Türkmen, 2009].

Türk kültür tarihinin en güçlü geleneklerinden ve hayat tarzlarından biri olan avcılık, Türk boylarının ekonomik hayatında düzenleyici rol oynarken, toplum hayatı üzerindeki etkisiyle av kültürünün doğmasına da neden olmuştur. Tarihte Türklerin savaşlarda kullanmak üzere avcılıktan, eğitici ve öğretici bir eğitim aracı olarak faydalandığı da bilinmektedir. Türk toplumlarında önemli yer teşkil eden avcılık, Osmanlı Devleti'nde de varlığını sürdürmüştür [Türkmen, 2009].

Osmanlı padişahlarının ve şehzadelerinin av seferleri düzenlemesi devletin kuruluş yıllarına kadar uzanmaktadır. Avcılık, savaş zamanı dışında, padişahlar ve maiyetinin uğraştıkları başlıca meşgale olmuştur. Osmanlılar avcılığı geliştirerek köklü kurumlar tesis etmişlerdir. Avcılık faaliyetlerinin düzenlenmesi amacıyla maiyetlerinde beş, altı bin kişiyi bulan özel kuruluşlar oluşturmuşlardır. Yeniçeri Ocağı içerisinde avcılık uğraşı ile ilgilenen Sekbanlar, Samsoncular, Zağarcılar ve Turnacılar gibi bölükler bulunmaktaydı. Bu gruplar, padişahın tazı ve köpeklerinin bakımını üstlenir, ava katılır ve avda kullanılmak üzere birtakım yırtıcı kuş ve hayvanın eğitimi ile uğraşırlardı [Türkmen, 2009].

Ava çıkan padişah ve maiyetinin av alanlarında geçici olarak konaklamasını sağlamak amacıyla av köşkleri ve maiyet binalarının inşa edildiği mevcut örneklerinden bilinmektedir. Çeşitli dönemlerde inşa edilmiş bu köşkler içerisinde, Validebağ Av Köşkü, Ayazağa Köşkü (Çinili Köşk), Maslak Av Köşkü günümüze ulaşmış örnekler arasındadır. Abdülaziz adına yaptırılmış olan Validebağ Av Köşkü, günümüzde Validebağ korusu içerisinde yer almaktadır. 19.yy da Abdülaziz tarafından av köşkü olarak yaptırılan Ayazağa Köşkü (Çinili Köşk) bugünkü Ayazağa köyü yakınlarında derin bir vadi içerisinde yer alır. Maslak av köşkü ise Abdülhamit döneminde (1876-1909), Maslak Kasrının kuzey bahçesinde inşa edilmiştir. [Turhan, 1981].

Av köşkleri ahşap veya kâgir olarak inşa edilmiştir. Genelde bodrum, zemin ve çatı katından oluşur. Dönemin özelliklerine göre değişmekle birlikte oldukça gösterişli, bezeme ve süsleme öğelerinin yoğun olarak kullanıldığı yapılardır

[Turhan, 1981]. Genellikle şehir dışında ve kırsal alanlarda inşa edilen bu yapıların, kısa da olsa konaklama problemini çözmek için yapıldığından çeşitli yan yapılara da ihtiyaç duyduğu bilinmektedir. Bunlar maiyet binaları ile has ahırlardır [Eldem, 1969].

İzmit İli Kullar Beldesi'nde, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'na bağlı Mühimmat Bakım ve Ana Depo Komutanlığı'nın bulunduğu askeri alan içerisinde, av köşkü ile beraber yapıldığı düşünülen bir tavla (at ahırı) yapısı bulunmaktadır. Bu yapı ile ilgili olarak günümüze kadar henüz ayrıntılı mimari inceleme yapılmamıştır. Askeri belgelerde, eski Çuha Fabrikası alanı olan bu bölgede bir ahşap köşkün varlığından da bahsedilmektedir (Bkz. Ek. 1). Tavla yapısından 2007 yılında Karavar tarafından tamamlanan, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e İzmit Çuha Fabrikası (1844-1920) başlıklı tez çalışmasında av köşkü olarak bahsedilse de [Karavar, 2007], alanda yapılan mimari incelemeler sonucunda yapının daha önce alanda bulunan av köşküne ait tavla yapısı olarak inşa edildiği düşünülmektedir.

19. yy.da inşa edildiği düşünülen tavla yapısı, 1920'li yıllarda Türk Silahlı Kuvvetleri'ne devredilmiştir [Karavar, 2007]. 17 Ağustos 1999 Marmara Depremi'ne kadar askeri birlikler tarafından yemekhane, koğuş ve silah deposu gibi çeşitli işlevlerle kullanılan yapı, 1999 Depremi'nde ciddi hasar görmüştür. Yapı, beden duvarları ve çatısındaki strüktürel sorunlardan dolayı kullanılamaz duruma gelmiştir. 1998 yılında tescillenen yapı günümüzde oldukça bakımsız durumdadır. Her geçen gün hasar durumu artan yapı, uygun restorasyon kararları ile gelecek kuşaklara aktarabilmesi amacıyla, tez konusu seçilmiştir.

Bu çalışmanın amacı, günümüzde sayıları oldukça azalmış olan 19. yüzyıl ahır yapılarından biri olan Çuhane alanındaki tavla yapısının mevcut durumunun belgelenmesi ve yapının kültürel mirasın bir öğesi olarak geleceğe aktarılabilmesi amacıyla öneriler geliştirilmesidir.

Tez kapsamında Çuhane alanının tarihi ile ilgili Osmanlı arşivlerinde ve kütüphanelerde genel bir literatür araştırması yapılmıştır. Çuhane alanında yer alan tavla yapısının alan içindeki yeri ve önemi araştırılmıştır. Bu araştırma literatür taraması ile beraber yürütülen mimari incelemelere dayanmaktadır.

Kagir yapının mimari açıdan belgelenmesi amacıyla ayrıntılı fotoğrafik tespitler yapılarak envanter fişi hazırlanmıştır. Yapının 1/50 ölçekli rölöveleri, şerit metre, lazer metre ve teodolit kullanılarak hazırlanmıştır. Yapının köşe kotları ve bu kotların çevre arazi kotları ile ilişkisi Total Station verilerinden alınmıştır. Yapının

mevcut durumu ile ilgili tespitler bu rölöveler kullanılarak hazırlanmıştır. T planlı, orta aksı iki katlı yan kanatları ise tek katlı yapının tarihi dönem analizi sonucu özgün durumunda dikdörtgen planlı ve tek katlı olduğu anlaşılmıştır. Yapının tarihi dönem analizi; yapısal gözlemler ve literatür araştırmalarına dayanarak hazırlanmıştır. Tarihi belgelere, benzer örneklere ve mevcut izlere dayalı özgün dönem ve askeri döneme geçtikten sonra 1922-1953 yılları arasındaki dönemi kapsayan iki restitüsyon çalışması tamamlanmıştır. Yapının yeniden işlevlendirilmesi konusunda Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, Kocaeli Valiliği ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin görüşlerine başvurularak restorasyon projesi hazırlanmıştır. Bu proje kapsamında, yapıda yürütülmesi önerilen müdahale önerileri belirlenmiştir. Tez kapsamında hazırlanan rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin uygunluğu konusunda Kocaeli Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun onayı alınacaktır. Bu çalışma ile günümüzde örnekleri oldukça az olan Osmanlı dönemine ait bir tavla yapısının belgelenmesi ve korunmasına katkı sağlanacaktır.

2. ÇUHANE ALANININ GENEL ÖZELLİKLERİ

Günümüzde İzmit İli, Kullar Beldesi'nde Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'na bağlı Mühimmat Bakım ve Ana Depo Komutanlığı'nın bulunduğu askeri alan 19.yy. Osmanlı sanayi tesislerinden biri olan İzmit Çuha Fabrikası alanıdır (Resim 2.1), [Web 1].[1] Günümüzde askeri alan olarak kullanılan tarihi bölgede kültürel varlık olarak tescillenen tarihi yapılar ile doğal varlık olarak tescillenen tarihi ağaçlar yer almaktadır. Alandaki tarihi yapılar değişik dönemlerde farklı amaçlarda kullanılmıştır. Günümüzde ise kullanılmamaktadırlar. Söz konusu yapılar bakımsızlık, hatalı müdahale ve 1999 depremi sonucunda ciddi hasarlar görmüştür.

Resim 2.1: Çuhane Alanının uydu görüntüsü.

[1]Kaynak belirtilmeyen şekil ve resimler tez yazarına aittir.

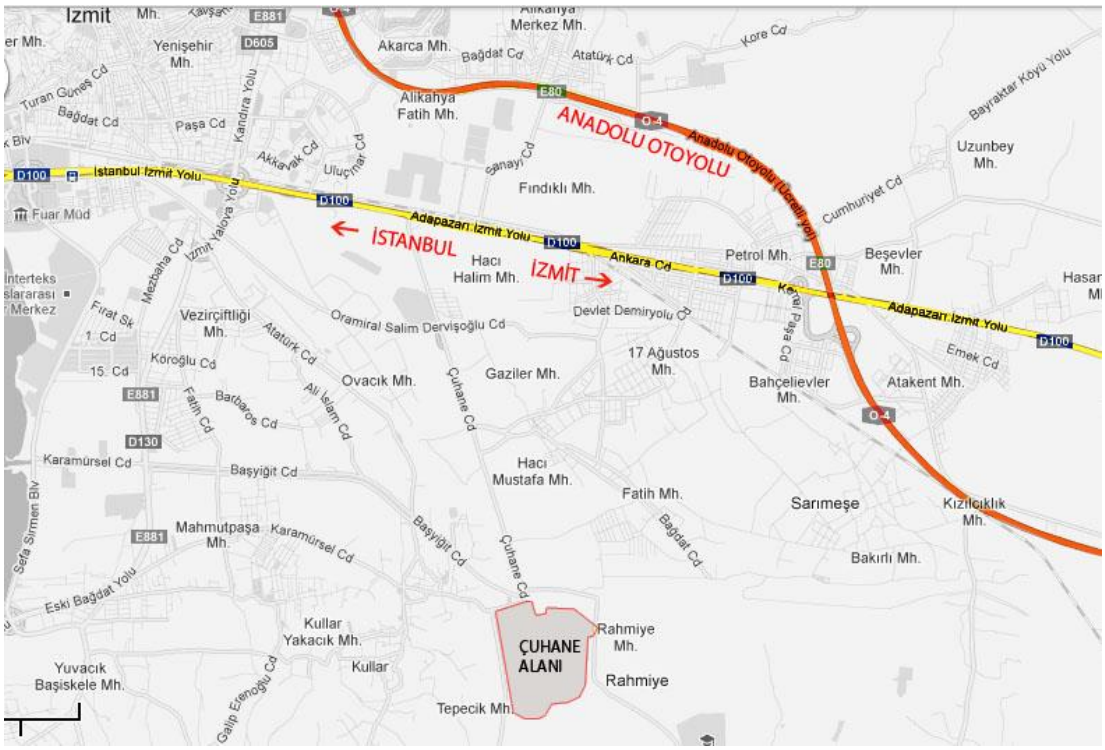
2.1. Konumu

Marmara Bölgesi'nde yer alan Kocaeli, doğu ve güneydoğuda Sakarya, güneyde Bursa, batıda Yalova, İzmit Körfezi, Marmara Denizi ve İstanbul, kuzeyde ise Karadeniz ile çevrilidir. İlkçağlardan itibaren yerleşim için cazip bir yer olan kent, Asya ile Avrupa'yı birleştiren önemli bir yol kavşağında yer almaktadır. Doğal bir liman olan İzmit Körfezi ise işlek bir deniz yoludur.

İzmit Çuha Fabrikası alanı Kocaeli İli, Kartepe İlçesi sınırları içerisinde, Kullar Beldesi Kirazdere (Kilez) dolaylarında yer almaktadır (Resim 2.2,2.3), [Web 1]. Kartepe Kocaeli'nin güneydoğusunda, Sakarya sınırındadır. Kocaeli merkezine yaklaşık olarak 20 km. mesafede bulunan ilçe, coğrafi konumu itibariyle Kocaeli'nin doğu kısmında İzmit İlçesi ile Sapanca Gölü arasında bulunmaktadır. Kartepe'nin bulunduğu coğrafya, tarih boyunca Asya ile Avrupa arasında göç yollarının, ticaret yollarının, İpek yolu, askeri ve hac yollarının üzerinde çok önemli bir geçit yeri olarak kullanılmıştır [Web 2].

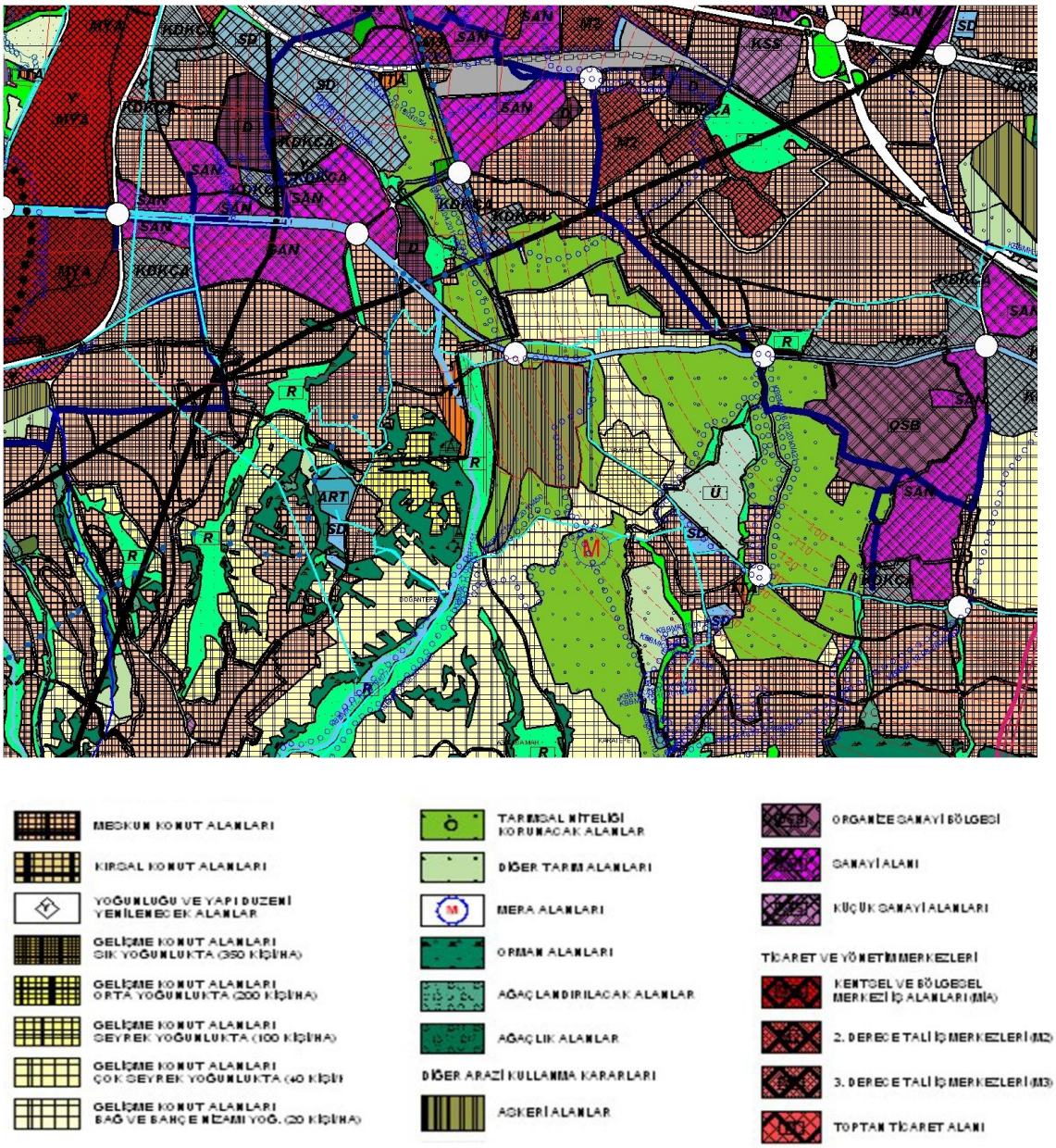

Resim 2.2: Çuhane Alanının konumu.

Resim 2.3: Çuhane Alanının ana yollara göre konumu.

Eski Çuhane fabrikasının kurulduğu günümüzdeki askeri alanda 1995 yılında yapılmış yüzey araştırmalarında tarihi Astakos kentinin izlerine rastlanılmıştır. Alanın çevresinde ağırlıklı olarak kırsal konut ve tarım alanları yer almaktadır. 1/1000 ölçekli imar planı henüz hazırlanmayan bölgenin, 1/5000 ölçekli imar planlarına göre tarım alanı, konut alanı ve küçük oranda sanayi alanı olarak gelişimi öngörülmektedir (Resim 2.4), [Kocaeli Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı, 2012]. 1/1000 ölçekli imar planları hazırlanmamış olduğundan bölgede henüz imar faaliyetlerine başlanmamış olması, alanın kültürel ve doğal özelliklerinin korunması adına önemli bir fırsattır.

Resim 2.4: Çuhane Alanı ve çevresi ile ilgili 1/5000 ölçekli imar planı.

2.2. Tarihi Özellikleri

Osmanlı İmparatorluğu'nda sanayileşme süreci, imparatorluğun iktisadi ve siyasi yönden eski gücünü yitirdiği döneme rastlamaktadır. Devlet adamları özellikle Gülhane Hatt-ı Hümayunu'nun (1839) ilanından sonra mevcut sanayiyi iyileştirmeye ve büyük fabrikalar açma yoluna gitmişlerdir. Bu fabrikalaşma sürecindeki en belirgin özellik ise fabrikaların gerek makinelerinin gerekse ustalarının Avrupa'dan getirilmiş olmasıdır. İzmit Çuha Fabrikası da Tanzimat dönemi fabrikalarından biridir [Karavar, 2007].

İzmit, gerek Bizans, gerek Osmanlı döneminde önemli bir liman ve ticaret merkezi olmuştur. Kent, Osmanlı döneminde doğuya giden büyük ticaret yolu üzerinde önemli konaklama noktalarından biri haline gelmiştir. 1870 yılından itibaren Kocaeli yarımadasında sanayi kuruluşları yoğunlaşmaya başlamıştır. 1888'de İzmit Sancağı kurulduğunda, nüfusu 227.760 kişiydi. İzmit Sancağı'nda bulunan sanayi ise şu şekilde idi; iki adet devlete ait çuha, iki adet dokuma fabrikası, üç adet un fabrikası olmak üzere yedi adet büyük fabrika bulunmaktaydı. Aynı zamanda Marmara Denizi kıyısında kurulmuş önemli tersanelerden biri de İzmit'te yer almaktaydı [Karavar, 2007].

Osmanlı ve İzmit dokuma sanayi açısından önemli bir dönem olan 19. yy. da inşa edilen fabrikalardan biri olan İzmit Çuha Fabrikası'nın, 1843 yılında Sultan Abdülmecit adına İzmit dışında Kiraz deresi kıyısında kurulmasına karar verilmiştir. Fabrika 1844 yılında faaliyete geçmiştir. Belgelerde adı İzmit Çuha, İzmit Çuka ve İzmit Mensucat Fabrikası olarak geçen fabrika, hem Hazine-i Hassa'ya gelir sağlamak hem de yurtdışından ithal edilen çuhanın yurt içinde üretilmek suretiyle ödenen paranın yurt içinde kalması ve işsiz olan kişilerin iş bulabilmeleri amacıyla inşa edilmiştir. Fabrikanın bütün makineleri ve ustabaşları Avrupa'dan getirtilmiştir. Çuha fabrikası için gerekli malzemelerin büyük bölümü İzmit Limanı'ndan fabrika alanına aktarılmaktaydı. [Karavar, 2007].

Sultan Abdulmecid'in 1839 yılında yayımladığı Gülhane Hattı Hümayunu'nda [Karavar, 2007] fabrikaların genel olarak açılmasının nedenlerini şu şekilde izah etmiştir.

Askeriye için lazım olan elbiselerin imalinde gerekli olan çuka İslam memleketlerinde imal olunmadığı için yabancı memleketlerden alınmaktadır. Hem

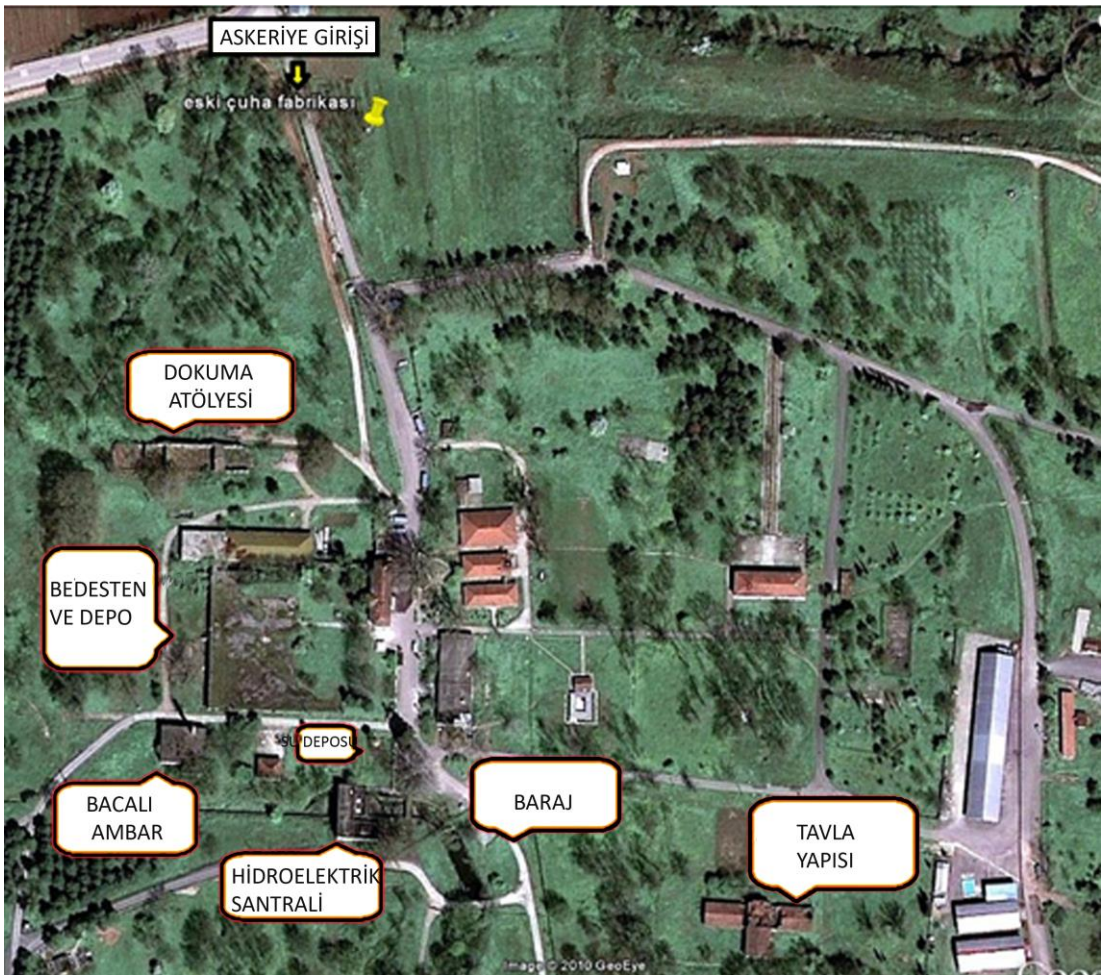
askeriye için gerekli olan hem de halkın giysi yapımında kullandığı çuka bedeli olarak senelik kırk elli bin kese akçe yurt dışına gitmektedir. Hâlbuki çuka Devlet-i Aliye'de üretilirse hem meblağ memleket dâhilinde kalacak hem de birçok insan, kurulacak fabrika sayesinde iş bulmuş olacaktır. İzmit'te bulunan dinkhaneye[2] gerekli olan aletler alınarak burada çuha fabrikası kurulacak ve giderler de tarafımdan karşılanacaktır [Başbakanlık Osmanlı Arşivleri, Hatt-ı Hümayun 1229/47954/A] (Bkz. Ek 3.).

Fabrika kuruluşundan itibaren üretim hedeflerine ne kalite, ne de miktar olarak ulaşabilmiştir.1860'lı yılların başı itibariyle yıllık ortalama üretimi 72.000 metre yünlü dokuma ve 60.000 civarında fes olan fabrikanın üretimini artırmak için 1870 yılında Paris'ten makine sipariş edilmiştir [Karavar, 2007].

Padişaha ait olan bu fabrikanın idaresi, 1851 yılında Dar-ı Sura-i Askeriye'ye bırakılmıştır. Üretilen ürünler bir müddet halka da satılmıştır. Milli Mücadele döneminde de fabrika çalışmaya devam etmiş ve Anadolu'da ordunun elbiselik kumaş, çadır, fanila ihtiyaçlarını karşılamıştır. 1920'de İngilizler tarafından bombalanmış olan fabrika çıkan yangın sonucunda yanmış, tutkal dairesi, şayak ve kilim dokuma daireleri, amir dairesi, müdüriyet odası, kalem odası, kasa dairesi ile eski makineler tamamen tahrip olmuştur. Sadece yeni makineler kullanılabilir durumda kalmıştır. Geriye kalan malzemeler ve araç gereçler Ankara'ya gönderilmiştir. 1923 yılında düzenlenen İzmir İktisat Kongresi'nde fabrika Bahriye Nezareti'ne tahsis edilerek Torpido Fabrikası olarak düzenlenmesine karar verilmiştir [Karavar, 2007].

İzmit Çuhane alanında bulunan tarihi yapılardan günümüze, bacalı ambar, dokuma atölyesi, bedesten olarak kullanıldığı düşünülen ancak özgün fonksiyonu netleştirilemeyen bir yapı, tavla yapısı, ambar, hidroelektrik santrali, su deposu ve dehliz ulaşmıştır (Resim 2.5), [Web 1]. Günümüzde Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'na ait askeri alan içerisinde kalan bu tarihi yapılar kullanılmamaktadır.

[2] Dinkhane: Keçeleştirme için örme işlerinden sonra yünün bol suyla yıkanması gerekmektedir. Bu işleme dink adı verilir. Yıkama işlemi yapan dinkhaneler akarsuların yanına kurulmuştur. İzmit'te kurulan dinkhane Kiles Deresi nin yanına İzmit Çuha Fabrikası alanına kurulmuştur [Karavar, 2007].

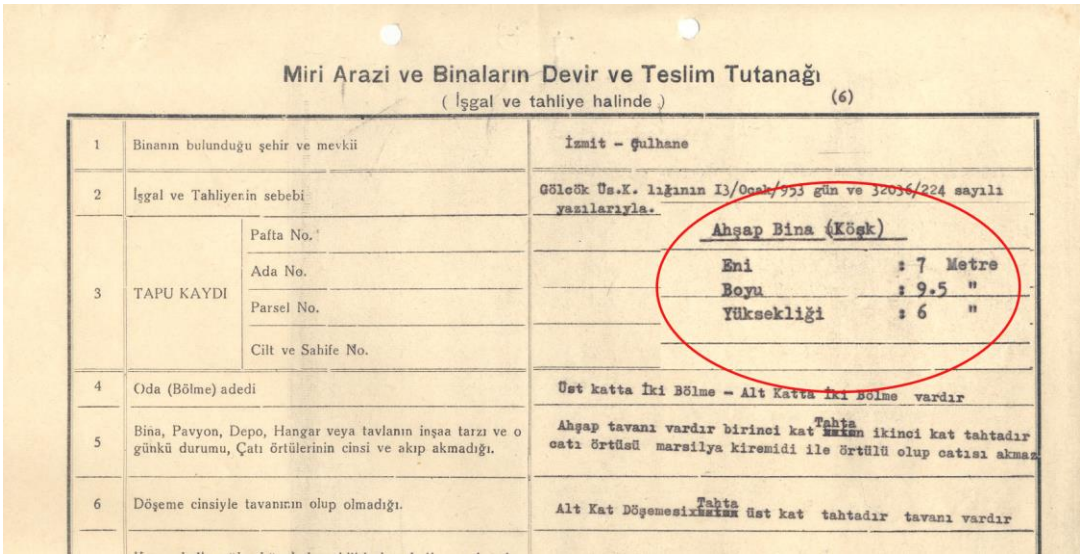

Resim 2.5: Çuhane Alanında yer alan tarihi yapılar.

İzmit Çuha Fabrikası alanında yer alan yapılar, askeri alanın batı bölümünde konumlanmışlardır. Alanda 16. yy da inşa edildiği düşünülen bir yapı, 19. yy da bir takım müdahaleler ile fabrikaya entegre edilmiştir. Fabrikaya ait diğer yapılar; dokuma atölyesi, bacalı ambar ve ambar yapıları bu ana yapının etrafında konumlanmışlardır. Baraj ve hidroelektrik santrali bu yapıların güneyinde yer almaktadır. Tavla yapısı ise askeri alanın ve fabrika yapılarının güneydoğu bölümünde yer alır.

Askeri arşivlerde alan içerisinde bulunan binaların, 1953 yılında Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'ndan Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na devir işlemleri sırasında tutulmuş devir ve teslim belgeleri bulunmaktadır. Bu belgelerde tavla yapısının ve bir ahşap köşkün devri ile ilgili tutanaklar da bulunmaktadır (Resim 2.6,2.7), [Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Arşivi]. Tavla yapısının alanda bulunduğu düşünülen av köşkü ile alanın güneydoğu bölümünde tavla yapısı ile ilişkili bir

şekilde konumlandığı düşünülmektedir. Belgelerde ahşap köşkün mimari özelliklerinden bahsedilmekte; ancak konumu ile ilgili bir bilgi bulunmamaktadır. Alan içerisinde de köşke ait bir ize rastlanamadığından, köşkün alanın hangi bölümünde yer aldığı kesin olarak bilinmemektedir.

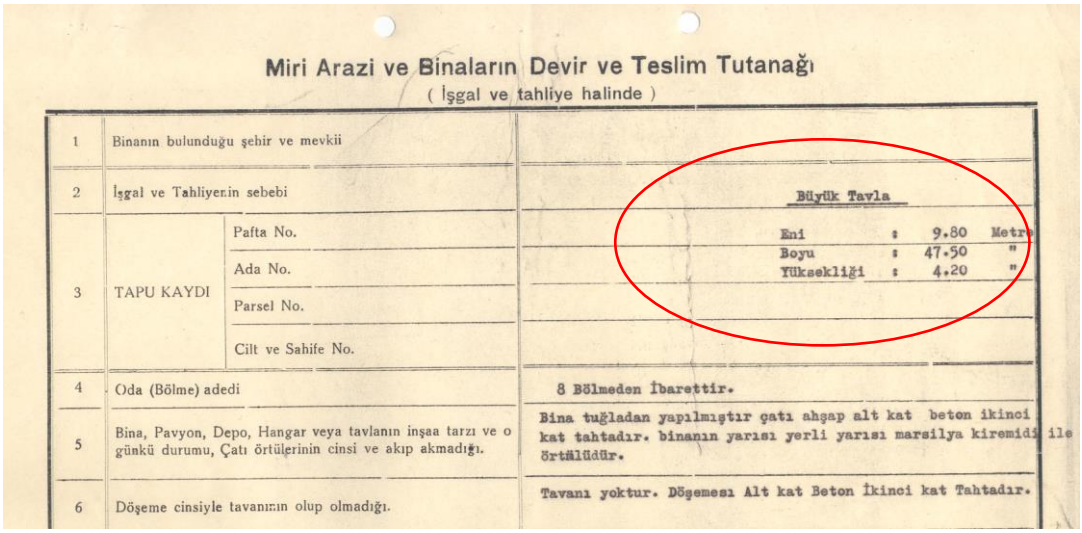

Miri Arazi ve Binaların Devir ve Teslim Tutanağı

(İşgal ve tahliye halinde) (6)

1	Binanın bulunduğu şehir ve mevkii		İzmit - Çulhane
2	İşgal ve Tahliyenin sebebi		Gölcük Üs.K. lığının 13/Ocak/953 gün ve 32036/224 sayılı yazılarıyla.
3	TAPU KAYDI	Pafta No.	Ahşap Bina (Köşk)
		Ada No.	Eni : 7 Metre
		Parsel No.	Boyu : 9.5 "
		Cilt ve Sahife No.	Yüksekliği : 6 "
4	Oda (Bölme) adedi		Üst katta İki Bölme - Alt Katta İki Bölme vardır
5	Bina, Pavyon, Depo, Hangar veya tavlanın inşaa tarzı ve o günkü durumu, Çatı örtülerinin cinsi ve akıp akmadığı.		Ahşap tavanı vardır birinci kat Tahta ikinci kat tahtadır çatı örtüsü marsilya kiremidi ile örtülü olup çatısı akmaz
6	Döşeme cinsiyle tavanının olup olmadığı.		Alt Kat Döşemesi Tahta üst kat tahtadır tavanı vardır

Resim 2.6: Ahşap köşkün 1953 tarihli devir ve teslim tutanağı.

Miri Arazi ve Binaların Devir ve Teslim Tutanağı

(İşgal ve tahliye halinde)

1	Binanın bulunduğu şehir ve mevkii		
2	İşgal ve Tahliyenin sebebi		Büyük Tavla
3	TAPU KAYDI	Pafta No.	Eni : 9.80 Metre
		Ada No.	Boyu : 47.50 "
		Parsel No.	Yüksekliği : 4.20 "
		Cilt ve Sahife No.	
4	Oda (Bölme) adedi		8 Bölmeden İbarettir.
5	Bina, Pavyon, Depo, Hangar veya tavlanın inşaa tarzı ve o günkü durumu, Çatı örtülerinin cinsi ve akıp akmadığı.		Bina tuğladan yapılmıştır çatı ahşap alt kat beton ikinci kat tahtadır. binanın yarısı yerli yarısı marsilya kiremidi ile örtülüdür.
6	Döşeme cinsiyle tavanının olup olmadığı.		Tavanı yoktur. Döşemesi Alt kat Beton İkinci kat Tahtadır.

Resim 2.7: Tavla yapısının 1953 tarihli devir ve teslim tutanağı.

Bacalı ambar, (Resim 2.8) 19. yy. da İzmit Çuha Fabrikası'nın bir birimi olarak inşa edilmiştir. Dikdörtgen planlı yapı 2 bölümden oluşmaktadır. Yapının özgün işlevine ait baca orta aksından yükselmektedir. Bacanın kaidesi çokgen üst kısmı silindiriktir. Kaidesi üzerinde Osmanlı arması bulunmaktadır. Dış cephesi sıvalıdır.

Bina bir takım onarımlar görmüş, üst örtüsü betonarme olarak yenilenmiştir [Tekkollu ve Yıldırım, 2001]. İstanbul II nolu K.T.V.K.B.K.' nun 25.06.1998 tarih ve 4861 sayılı kararı ile tescil edilmiştir (Bkz. Ek 4), [Aksoy, 2011].

Dokuma atölyesi, dikdörtgen planlı ve 4 bölümden oluşmaktadır (Resim 2.9). 19. yy. da inşa edilmiştir. Beden duvarlarının büyük bölümü yıkılan yapının ahşap çatı sistemi kısmen günümüze ulaşabilmiştir [Tekkollu ve Yıldırım, 2001]. Yapı İstanbul II nolu K.T.V.K.B.K.' nun 25.06.1998 tarih ve 4861 sayılı kararı ile tescil edilmiştir [Aksoy, 2011].

Resim 2.8: Bacalı Ambar, 2012.

Resim 2.9: Dokuma Atölyesi, 2012.

Bedesten olarak kullanıldığı belirtilen, ancak henüz özgün fonksiyonu tanımlanamayan diğer bir yapı (Resim 2.10) İstanbul II nolu K.T.V.K.B.K.'nun 25.06.1998 tarih ve 4861 sayılı kararı ile tescil edilmiştir (Bkz. Ek 5), [Aksoy, 2011]. 16.yy.da inşa edildiği düşünülen bu yapı dikdörtgen plan şemasına sahiptir. 19.yy.da gördüğü düşünülen müdahalelerle çuha fabrikasına entegre edilen yapının günümüzde üst yapısına ait izlere ulaşılamamaktadır. Yapı bakımsız durumdadır.

Resim 2.10: Bedesten olarak kullanıldığı düşünülen ancak henüz özgün fonksiyonu tanımlanamayan yapı, 2012.

Demir aksamlı su deposu (Resim 2.11) günümüze kadar özgün haliyle korunmuştur. İstanbul II nolu K.T.V.K.B.K.'nun 25.06.1998 tarih ve 4861 sayılı kararı ile tescil edilen yapı (Bkz. Ek 6), [Aksoy, 2011] dönemin su yapıları ile ilgili örnek teşkil etmektedir.

Hidroelektrik santrali (Resim 2.12) İstanbul II nolu K.T.V.K.B.K.' nun 25.06.1998 tarih ve 4861 sayılı kararı ile tescil edilmiştir [Aksoy, 2011]. Köprü, suyun sirkülasyonunu sağlayan alan ve makine dairesinden oluşan yapının fabrikanın elektrik ihtiyacını karşılamak amacıyla 1930 yılında Alman uzmanlar tarafından inşa edildiği bilinmektedir [Tekkollu ve Yıldırım, 2001].

Resim 2.11: Su Deposu, 2012.

Resim 2.12: Hidroelektrik Santrali, 2012.

Askeri kaynaklarda ambar olarak geçen yapının (Resim 2.13) 19. yy. da İzmit Çuha Fabrikası'na ait dokuma atölyesi olarak inşa edildiği düşünülmektedir. Yapı dikdörtgen planlıdır. Tek bir mekândan oluşan yapının içerisinde belirli aks aralıklarında yerleştirilen çelik dikmeler sıralanmaktadır [Tekkollu ve Yıldırım, 2001]. Günümüzde yapı kullanılmamaktadır.

Çuhane alanında bulunan dehliz (Resim 2.14) İstanbul II nolu K.T.V.K.B.K.' nun 25.06.1998 tarih ve 4861 sayılı kararı ile tescil edilmiştir [Aksoy, 2011] (Bkz. Ek 7). Dokuma atölyesi ile bedesten olarak kullanıldığı düşünülen yapı arasında yer alan dehliz içinde 19. yy. da yerleştirildiği düşünülen raylı sistem yer almaktadır.

Resim 2.13: Ambar, 2012.

Resim 2.14: Dehliz, 2012.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Kültür Yayınları 2011 yılı yayınlarından Kocaeli Kültür Envanteri kitabında Kullar Ahırı olarak tanımlanan tavla yapısı (Resim 2.15) İstanbul II nolu K.T.V.K.B.K.'nun 25.06.1998 tarih ve 4861 sayılı kararı ile tescil edilmiştir [Aksoy, 2011], (Bkz. Ek 8). Doğu batı doğrultusunda simetrik olarak kurgulanmış yapının, orta kısmı iki katlı, yan kanatlar ise tek katlıdır.

Resim 2.15: Tavla Yapısı, 2012.

3. ÇUHANE ALANINDA BULUNAN TAVLA YAPISININ TANIMI

3.1. Konumu

Tavla yapısı, günümüzde (2013) Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'na bağlı Mühimmat Bakım ve Ana Depo Komutanlığı sınırları içerisinde kalan bölgenin güneydoğu ucunda yer almaktadır (Bkz. Ek 12. Rölöve Paftaları). Fabrika yapıları askeri alanın güneybatı bölümünde yer alırken, tavla yapısı bu yapılardan bağımsız olarak konumlanmıştır. Tavla yapısının konumunun, askeri belgelerde bahsi geçen ahşap köşkün (Bkz. Ek 1.) konumuna göre yerleştirildiği tahmin edilmektedir. Belgelerde ahşap köşkün mimari özelliklerinden bahsedilmekle beraber konumu ile ilgili bir bilgiye ulaşılamamıştır. Av köşkünün alandaki konumunun tespiti amacıyla tavla yapısının yakın civarında temel kazısı yapılması uygun olacaktır.

3.2. Tarihi Özellikleri

Yapının bulunduğu askeri alanın bazı bölümleri, zaman içerisinde Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na bağlı birlikler tarafından da kullanılmıştır. Yapı 1953 yılında Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na devredilmiş, 90'lı yıllarda tekrar Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nın kullanımına verilmiştir. Askeri arşivlerde bazı binaların, 1953 yılında Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'ndan Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na devir işlemleri esnasında tutulmuş devir ve teslim tutanakları bulunmaktadır. Bu tutanaklarda tavla yapısının ve bir ahşap köşkün devri ile ilgili tutanaklarda bulunmaktadır (Bkz. Ek 1,Ek 2).

19. yüzyılda İzmit Çuha Fabrikası alanındaki av köşkü ile birlikte inşa edildiği düşünülen tavla yapısı, fabrika alanının 1923 yılında Bahriye Nezareti'ne devrinden sonra askeri birlikler tarafından kullanılmıştır. Yakın zamana kadar yemekhane, koğuş ve silah deposu olarak kullanılan yapıya işlev değişiklikleri gereği birtakım ilaveler yapılmıştır. 17 Ağustos 1999 Marmara depreminde hasar gören yapı (Resim 3.1), [Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Arşivi] bugün kullanılmayacak durumdadır.

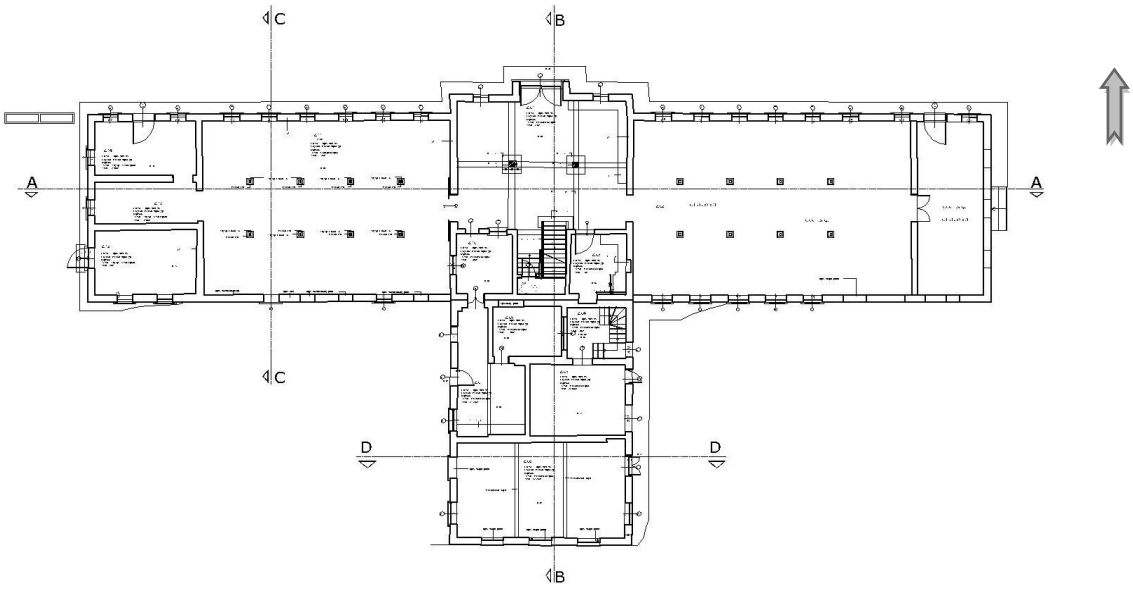

Resim 3.1: Tavla Yapısının 1999 depremi öncesi fotoğrafı, 1999.

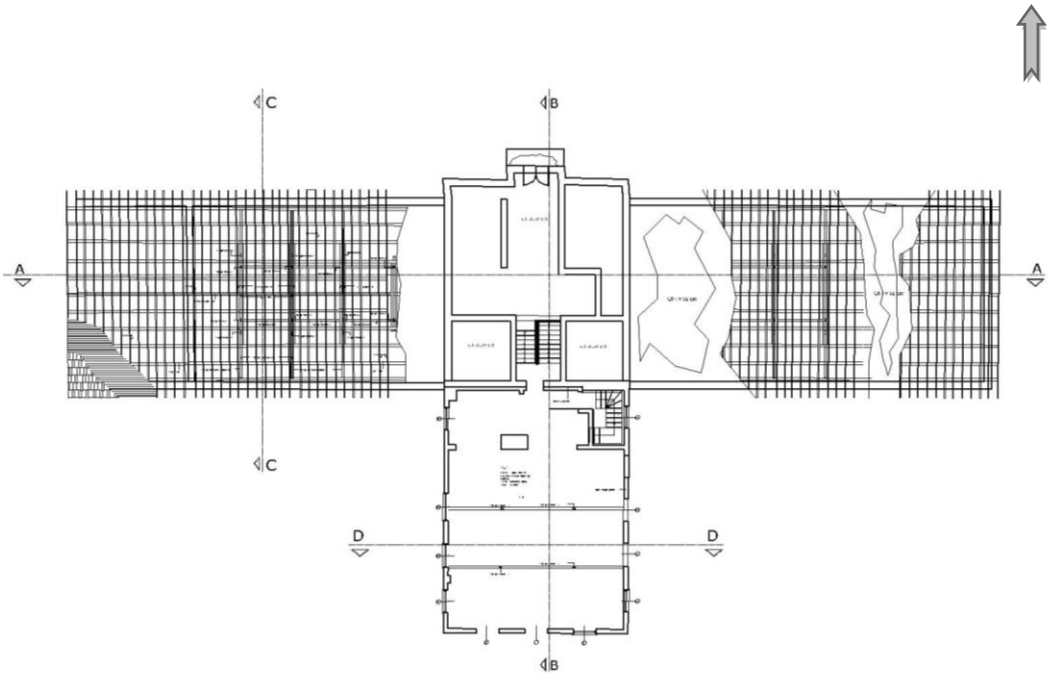
3.3. Mimari Özellikleri

Yapısal gözlemler ve dönemsel araştırmalardan özgün durumunda doğu- batı doğrultusunda simetrik kurgulanan dikdörtgen planlı ve tek katlı olduğu anlaşılan yapı askeri kullanımlardan sonra günümüzde çeşitli değişiklikler geçirmiştir. Günümüze (2013) T plan şemasına ile ulaşan yapının (Şekil 3.1,3.2) orta kısmı iki

katlı, yan kanatları ise tek katlıdır (Ek 12. Rölöve Paftaları). Yapı kuzey- güney doğrultusunda 26.70 m, doğu-batı doğrultusunda ise 52 m. dir. Zemin katta, 720 m² lik bir alan üzerine oturmaktadır. 1. Kat alanı ise 275 m²'dir. Orta aks ve yan kanatlar beşik çatı ile örtülüdür.

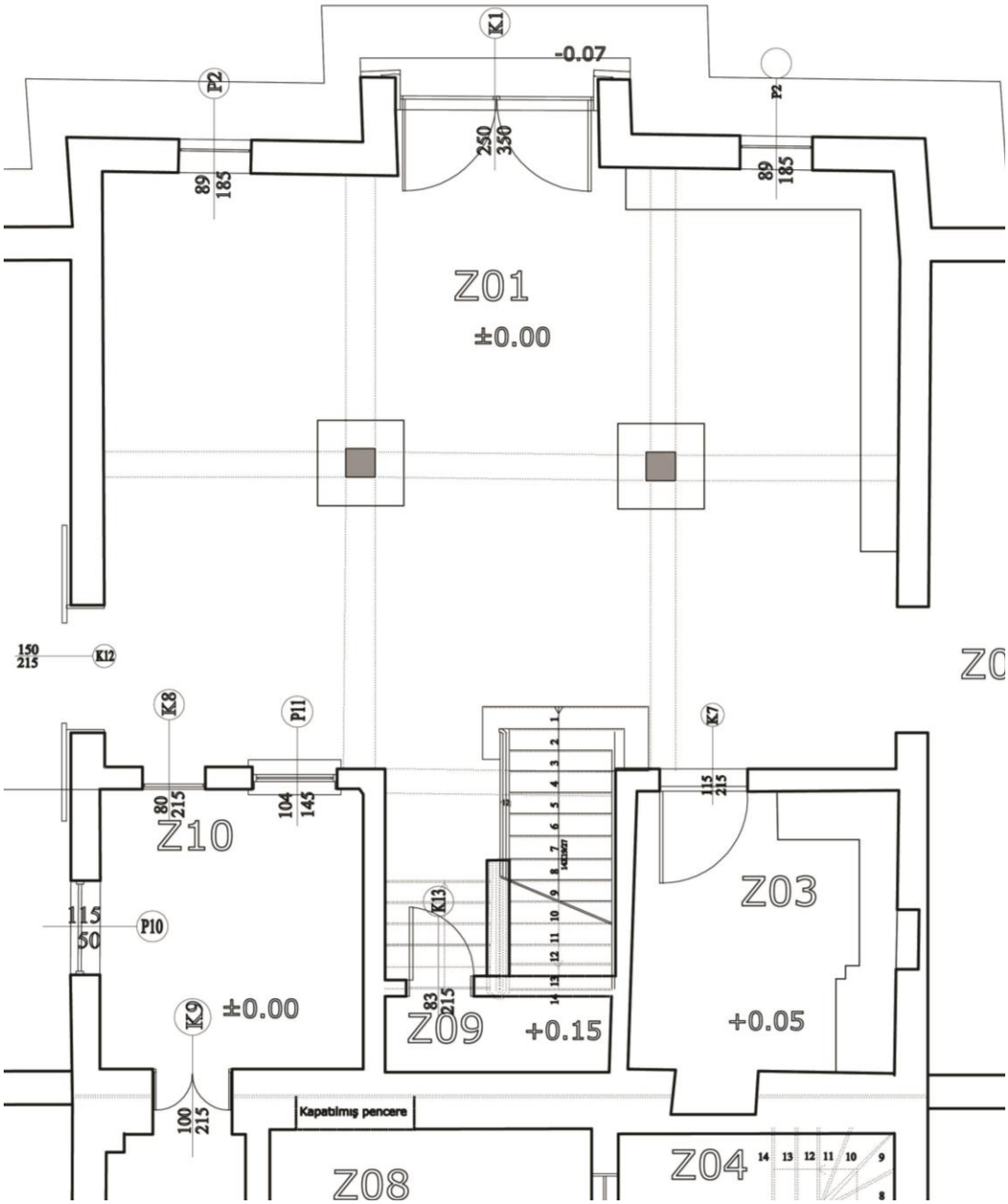
Şekil 3.1: Zemin kat planı, 2012.

Şekil 3.2: Birinci kat planı, 2012.

3.3.1. Planlama Özellikleri

Yapının ana girişi, iki katlı orta aksın kuzey cephesinde yer almaktadır (Şekil 3.3). Kuzey cephesinden, 250 x 350 cm. boyutlarında çift kanatlı demir bir kapı ile Z01 nolu giriş holüne girilmektedir (Resim 3.2,3.3). Zemin kattan girilen Z01 nolu mekanın giriş kapısının karşısında yer alan iki kollu betonarme merdiven ile üst kata ulaşılmaktadır (Resim 3.4). Z01 nolu giriş holü 734 x 974 cm. boyutlarındadır. Tavan yüksekliği ise 414 cm.'dir. Mekânın kuzey duvarında giriş kapısının her iki tarafına simetrik olarak yerleştirilen iki adet pencere bulunmaktadır. Mekânın doğu duvarında sonradan eklenmiş bir tezgâh yer almaktadır. Sonradan eklenmiş olan bu tezgâhın genişliği 46-50 cm, yüksekliği ise 95 cm. uzunluğu ise 468 cm.'dir. Kuzey duvarında ise yerden 35 cm. yüksekliğinde 48-52 cm. genişliğinde, 290 cm. uzunluğunda askerlerin el-ayak yıkamaları için yapılmış bölüm bulunmaktadır (Resim 3.5). Z01 nolu giriş holünde sonradan ilave edilen iki adet 35x36 cm boyutlarında betonarme kolon bulunmaktadır (Şekil 3.3). Bu kolonlar yaklaşık 105x105 cm. betonarme kaidelere oturmaktadır. Mekânın zemini ise şap kaplamadır.

Şekil 3.3: Z01, Z10, Z09 ve Z03 nolu mekanların planı, 2012.

Resim 3.2: Z01 nolu mekan , 2012.

Resim 3.3: Yapının ana giriş kapısı, 2012.

Resim 3.4: Z01 nolu mekanda yer alan merdiven, 2012.

Resim 3.5: Z01 nolu mekanın kuzey ve doğu duvarında yer alan tezgah, 2011.

Z01 nolu giriş holünden Z02, Z03, Z09, Z10, Z11 nolu mekânlara geçilmektedir (Bkz. Ek 12. Rölöve Paftaları). Z01 nolu mekanın giriş kapısının karşısında yer alan merdivenin iki yanında Z03 ve Z10 nolu mekanlar bulunmaktadır (Resim 3.6,3.7), (Şekil 3.3). Doğu yönünde yer alan Z03 nolu mekan 322x350 cm. boyutlarında olup, mutfak olarak kullanılmıştır. Sonradan seramik kaplı bir tezgah ilave edilen mekana (Resim 3.8) kuzey duvarındaki 115x215 cm. boyutlarında demir bir kapı ile girilmektedir. Mekânın güney duvarında 55 cm derinliğinde, 102 cm genişliğinde ve 55 cm. yüksekliğinde bir niş bulunmaktadır. Doğu duvarında bulunan tezgâhın üstünde ise 27 cm derinliğinde, 73 cm genişliğinde ve 55 cm. yüksekliğinde bir niş bulunmaktadır. Mekânın tavanı betonarme döşeme olup, tavan yüksekliği 411 cm.'dir. Mekânın zemini ise şap kaplamadır.

Merdivenin batısında bulunan Z10 no'lu mekân, 324x344 cm boyutlarındadır. Kuzey duvarında 80x215 cm. boyutlarında bir kapı ve 105x145 cm. boyutlarında bir pencere bulunmaktadır. Tavan yüksekliği 414 cm.'dir. Mekânın batı duvarında Z11 nolu mekâna bakan bir pencere boşluğu bulunmaktadır. Güney duvarında ise Z07 nolu mekâna geçiş sağlayan iki kanatlı bir kapı yer almaktadır. Ancak kapı Z10 no'lu mekana yerleştirilen eşyalardan (Resim 3.9) dolayı kullanılamamaktadır. Mekânın zemini şap kaplamadır.

Resim 3.6: Z10 nolu mekanın girişi, 2012

Resim 3.7: Z03 nolu mekanın giriş kapısı, 2012.

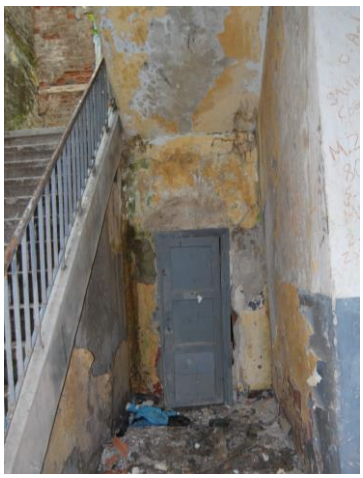

Resim 3.8: Z03 nolu mekan, 2012.

Resim 3.9: Z10 nolu mekan, 2012.

Z03 ve Z10 no'lu mekânların arasında yer alan Z09 nolu mekân merdiven sahanlığının altı yer almakta olup, tuvalet olarak kullanılmıştır (Resim 3.10 ve Resim 3.11). Kuzey duvarında yer alan 85x180 cm ebatlarındaki bir kapı ile girilen Z09 nolu mekân 94x275 cm boyutlarındaki Z09 nolu mekânın zemini ise şap kaplamadır.

Resim 3.10: Z09 nolu mekanın kapısı, 2012.

Resim 3.11: Z09 nolu mekan, 2012.

Yapının orta aksının doğu ve batı kanatlarına simetrik olarak yerleştirilen iki dikdörtgen hol yer almaktadır (Bkz. Ek 12. Rölöve Paftaları). Bu kanatlara yapının giriş holü olan Z01 no'lu mekândan ulaşılabildiği gibi (Resim 3.12) her iki kanada açılan farklı kapılar da bulunmaktadır. Z01 no'lu mekânın doğusunda yer alan Z02 no'lu mekân yapının tek katlı doğu kanadını oluşturmaktadır. Ancak bu bölümün çatısı çökmüş olduğundan içinde ayrıntılı inceleme yapılamamıştır (Resim 3.13).

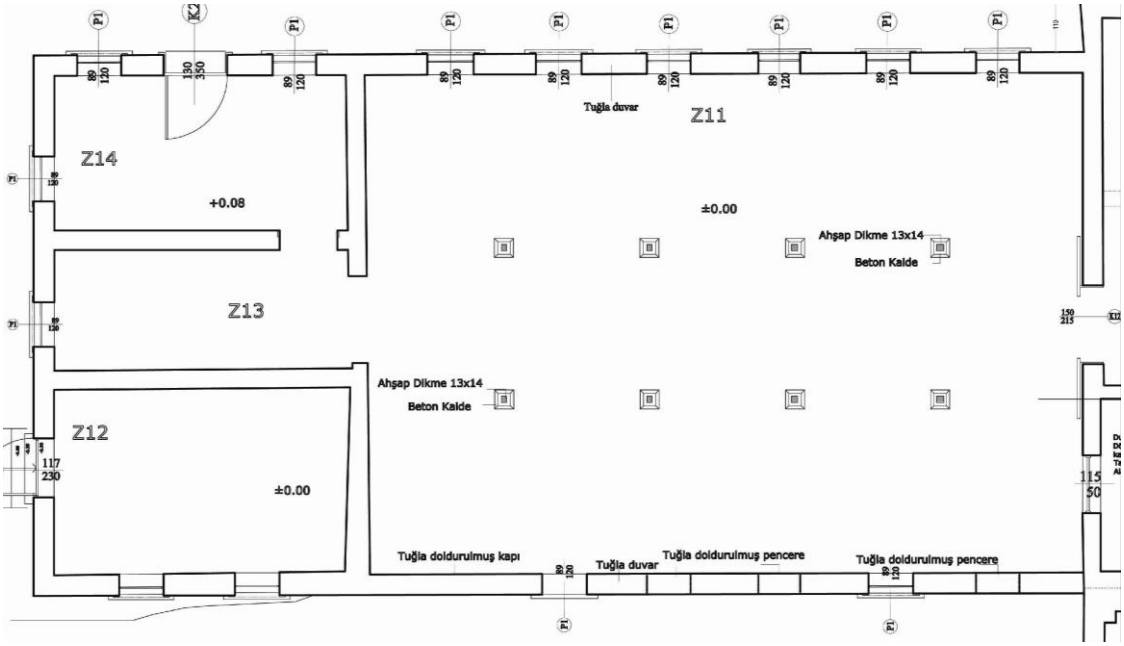

Resim 3.12: Z01 nolu mekandan Z02 nolu mekana geçişi sağlayan kapı, 2012.

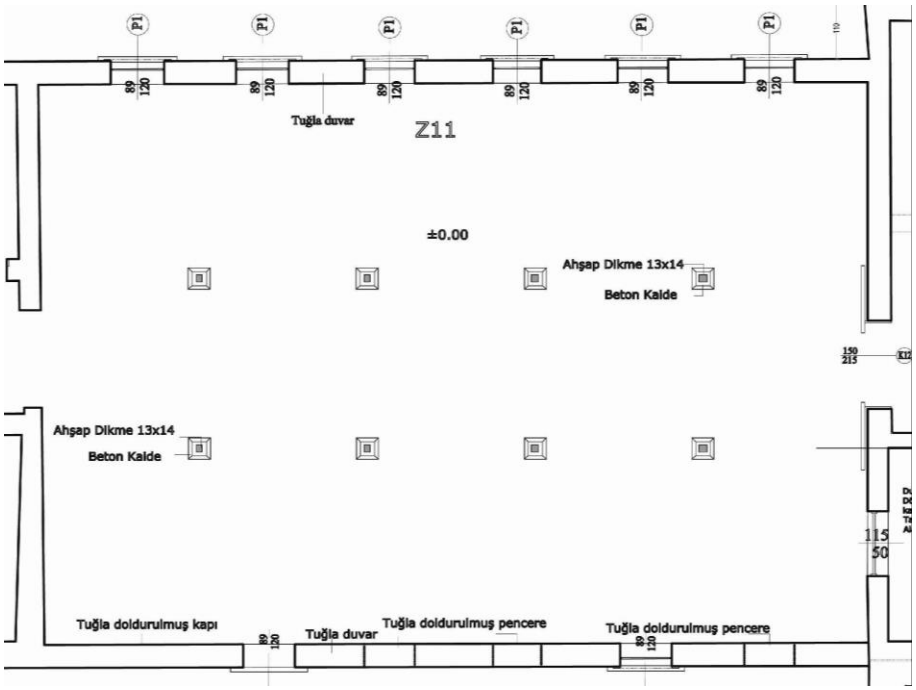

Resim 3.13: Z02 nolu mekan, 2012.

Bu mekanın simetriğinde yer alan batı kanadı Z11, Z12, Z13, Z14 no'lu mekanlardan oluşmaktadır (Şekil 3.4). Z11 no'lu mekan bu bölümün en büyük mekanıdır (Şekil 3.5). Yaklaşık 995x1430 cm. boyutlarında olan mekânda, 8 adet 13x14 cm boyutlarında ahşap dikme yer almaktadır (Resim 3. 14). Ahşap beşik çatıyı taşıyan bu ahşap dikmeler 38x38 cm. boyutlarındaki beton kaidelere yerleştirilmiştir. Mekânın zemini şap kaplamadır. Giriş doğu duvarındaki 150x215cm boyutlarında iki kanatlı sürgülü ahşap kapı ile sağlanmaktadır (Resim 3.15). Mekânın batı duvarında yer alan 173 cm genişliğinde, 253 cm. yüksekliğindeki duvar boşluğundan Z13 no'lu mekâna geçilmektedir. Kuzey duvarı üzerinde 6 adet 89x120 cm boyutlarında kemerli pencere bulunmaktadır (Resim 3.16). Yapının güney duvarında da kuzey duvarındaki ile simetrik 6 adet pencerenin izleri yer almaktadir. Bu pencerelerden 4 tanesi tuğla örülerek kapatılmıştır.

Şekil 3.4: Yapının batı kanadının planı, 2012.

Şekil 3.5: Z11 nolu mekanın planı, 2012.

Resim 3.14: Z11 nolu mekan, 2012.

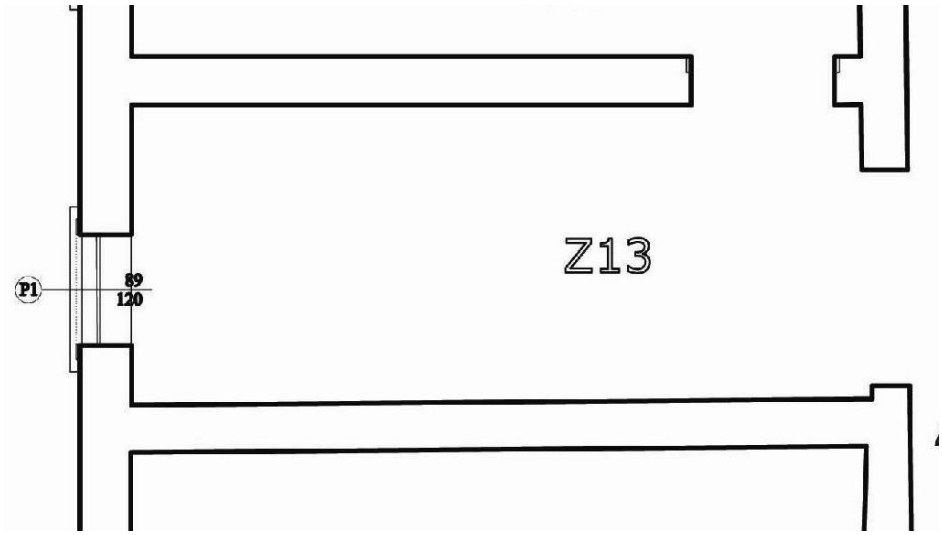

Resim 3.15: Z11 nolu mekanın kapısı, 2012.

Resim 3.16: Z11 nolu mekanda yer alan pencereler, 2012.

Z11 no'lu mekanın batı duvarındaki duvar boşluğundan geçilen Z13 no'lu mekan, 240x578 cm. boyutlarındadır (Şekil 3.6). Z13 no'lu mekânın batı duvarında bir adet 89x120 cm. boyutlarında pencere bulunmaktadır. Mekânın kuzey duvarındaki 105 cm genişliğinde 230 cm. yüksekliğindeki kapı boşluğundan Z14 no'lu mekâna geçilmektedir (Resim 3.17,3.18). Yaklaşık 310 x 584 cm. boyutlarındaki Z14 no'lu mekanın (Şekil 3.7) kuzey duvarında iki adet, batı duvarında ise bir adet 89x120 cm. boyutlarında kemerli pencere bulunmaktadır. Mekânın kuzey duvarında dışarıya açılan 130 x 350 cm. boyutlarında demir bir kapı vardır (Resim 3.18, 3.19). Batı kanadının güney batı köşesinde yer alan Z12 no'lu mekana giriş sadece batı cephesinden sağlanmaktadır (Şekil 3.8). 375x590 cm. boyutlarındaki mekânın batı duvarında, 120x215 cm boyutlarında bir kapı ve kapının üstünde 89x120 cm boyutlarında kemerli bir pencere bulunmaktadır (Resim 3.21,3.22) ayrıca mekânın güney duvarında 2 adet 89x120 cm boyutlarında kemerli pencere yer almaktadır.

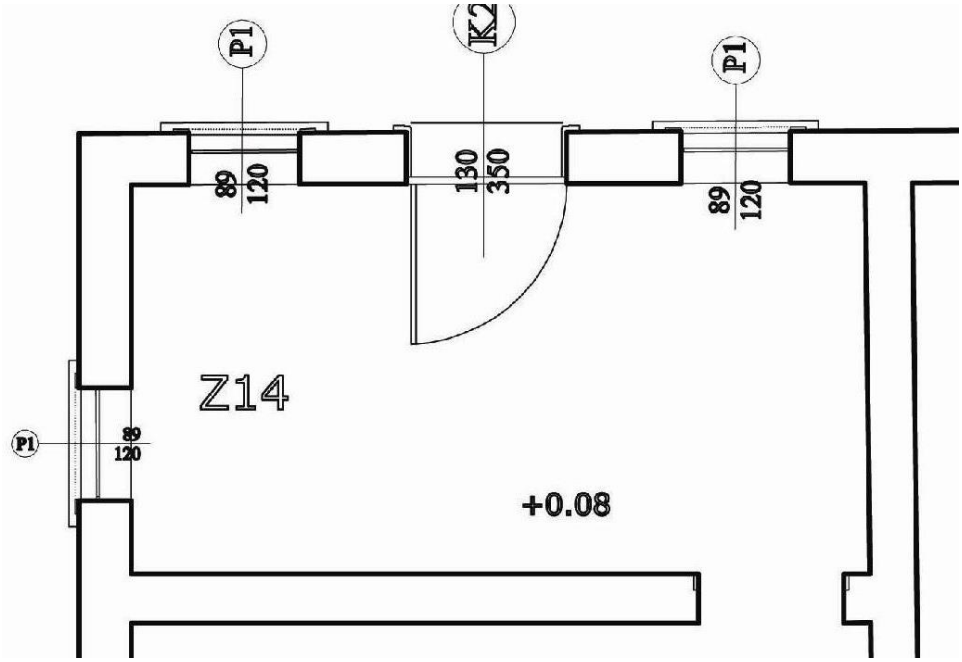
Şekil 3.6: Z13 nolu mekanın planı, 2012.

Resim 3.17: Z13 nolu mekan, 2012.

Resim 3.18: Z11 ve Z13 nolu mekanlar arasındaki geçiş, 2012.

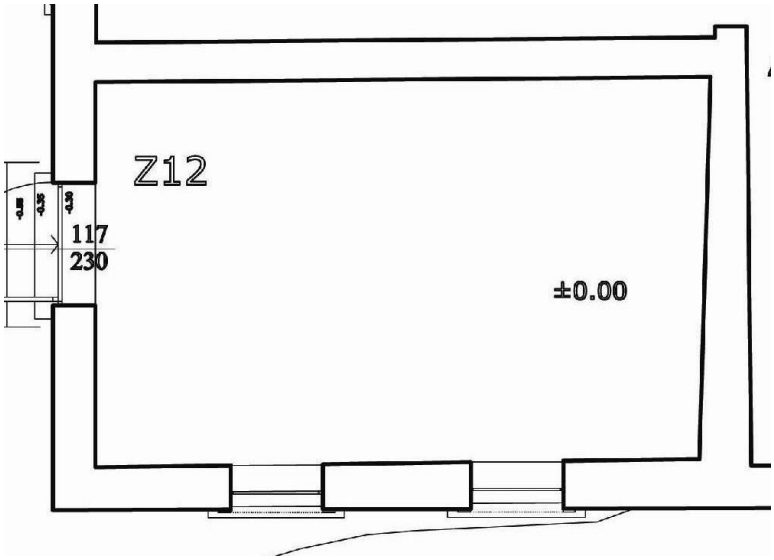
Şekil 3.7: Z14 nolu mekanın planı, 2012.

Resim 3.19: Z14 nolu mekan, 2012.

Resim 3.20: Z14 nolu mekanın kapısı, 2012.

Şekil 3.8: Z12 nolu mekanın planı, 2012.

Resim 3.21: Z12 nolu mekan, 2012.

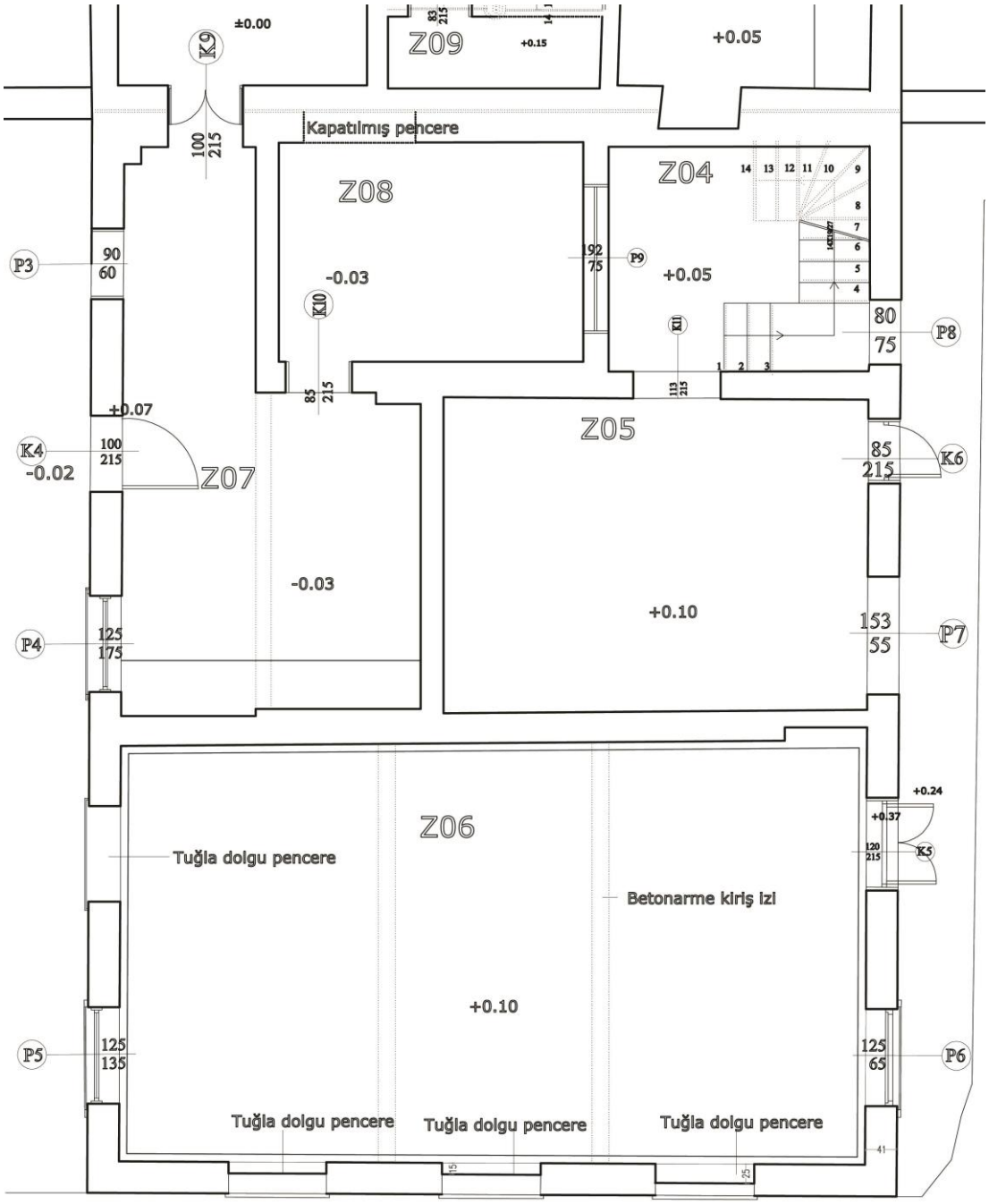

Resim 3.22: Z12 nolu mekan, 2012.

Z11, Z12, Z13 ve Z14 nolu mekânlardan oluşan dikdörtgen hol, ahşap beşik

çatı ile örtülüdür. Tüm mekânların zemini şap kaplamadır.

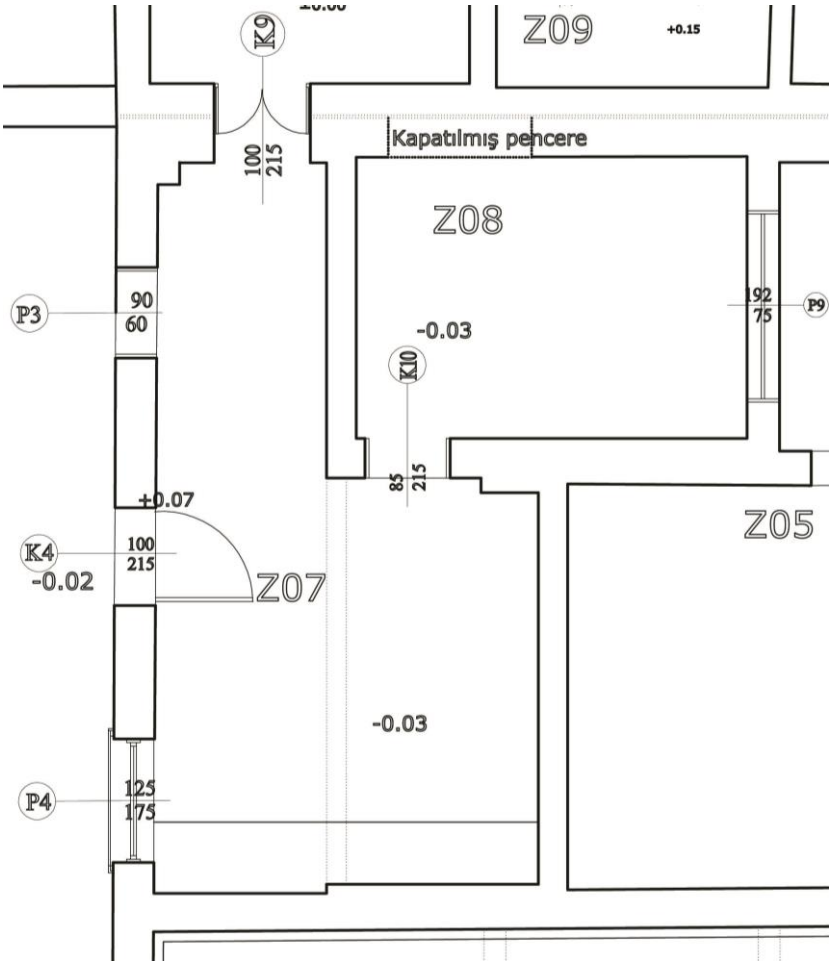
Zemin katın orta aksının güney bölümü, Z04, Z05, Z06, Z07 ve Z08 no'lu mekanlardan oluşmaktadır (Şekil 3.9). Giriş holü ile bu bölümün bağlantısı Z07 ve Z10 no'lu mekânlar arasındaki 100x215 cm. boyutlarındaki çift kanatlı kapı ile sağlanmaktadır (Resim 3.23). Z07 no'lu mekân L planlıdır (Şekil 3.10). Mekanın kuzey güney doğrultusunda kısa kenarı 389 cm., uzun kenarı ise 739 cm. dir. Güney duvarı boyunca 63 cm. genişliğinde seramik bir tezgâh yerleştirilmiştir. Z07 no'lu mekânın batı duvarında dışarıya çıkışı sağlayan bir kapı ile iki adet pencere bulunmaktadır. Bu pencereler 125x175 cm ve 90x60 cm ölçülerindedir. 90x60 cm. boyutlarında olan pencere, burada daha önce bulunan kapı boşluğunun tuğla ile örülerek kısmen kapatılmasıyla oluşturulmuştur. Mekânın L ucunun kuzeyindeki 85x215 cm boyutundaki kapı ile Z08 no'lu mekâna geçilmektedir (Resim 3.24). Z08 no'lu mekân 285 x 395 cm. boyutlarındadır. Mekânın tavan yüksekliği 274 cm.'dir. Mekânın doğu duvarında Z04 no'lu mekâna bakan 192x75cm boyutlarında bir pencere bulunmaktadır (Resim 3.25).

Şekil 3.9: Yapının güney bölümünün zemin kat planı, 2012.

Resim 3.23: Z07 nolu mekandan Z10 nolu mekana geçişi sağlayan kapı, 2011.

Şekil 3.10: Z07 ve Z08 nolu mekanların planı, 2012.

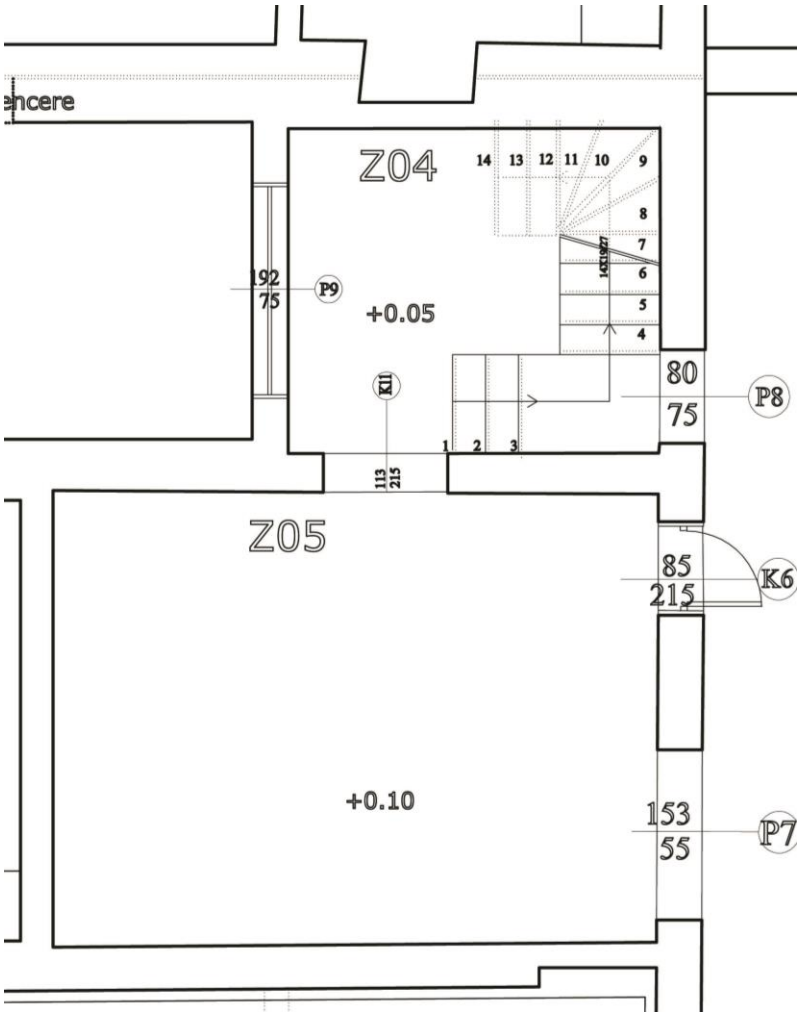
Resim 3.24: Z07 nolu mekan ve Z08 nolu mekanın girişi, 2012.

Resim 3.25: Z08 nolu mekanla Z04 nolu mekan arasında bulunan pencere, 2011.

292x339 cm. boyutlarındaki Z04 no'lu mekânda (Şekil 3.11) üst kata çıkan bir merdiven yer almaktadır. Mekânın tavan yüksekliği 266 cm'dir. Doğu duvarında 84x75 cm boyutlarında bir pencere bulunmaktadır. Güney duvarındaki 110 cm genişliğindeki, 215 cm. yüksekliğindeki açıklıktan Z05 no'lu mekâna geçilmektedir.

Açıklıkta 24 cm. yüksekliğinde bir eşik bulunmaktadır. Z05 no'lu mekân (Şekil 3.11) 410x549 cm boyutlarındadır. Doğu duvarında 85x215 cm boyutlarında bir kapı ile 153x55 cm boyutlarında bir pencere yer almaktadır. Tavan yüksekliği 261 cm'dir.

Şekil 3.11: Z04 ve Z05 nolu mekanların planı, 2012.

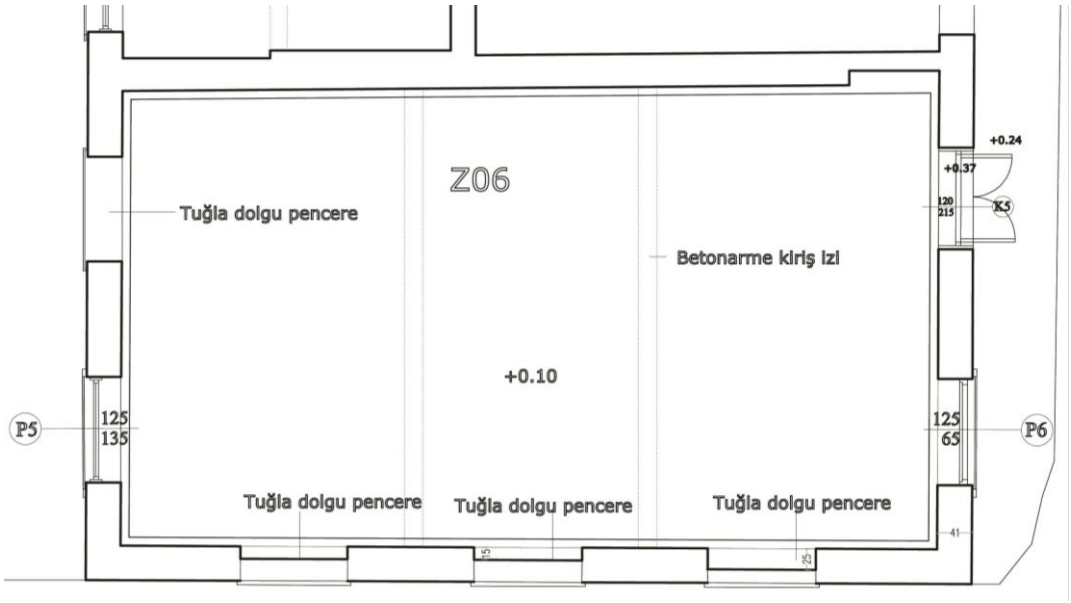

Resim 3.26: Z04 nolu mekanda bulunan merdiven, 2012.

Resim 3.27: Z04 nolu mekanda bulunan merdiven, 2012.

Zemin katın güney ucunda yer alan Z06 no'lu mekân 535x968 cm. boyutlarındadır (Şekil 3.12). Mekânın tavan yüksekliği 261 cm.'dir. Mekânın tavanında kuzey-güney doğrultusunda 35. cm. yüksekliğinde iki kiriş uzanmaktadır. Güney duvarında üç adet tuğla örülerek kapatıldığı anlaşılan pencere izi bulunmaktadır (Resim 3.28). Batı duvarında ise tuğla örülerek tamamen kapatılan bir pencere izi ve kısmen kapatılmış 125x135 cm ölçülerinde bir adet pencere bulunmaktadır. Mekânın doğu duvarında mekâna girişi sağlayan 120x215 cm ölçülerinde çift kanatlı bir kapı yer almaktadır. Yine aynı cephede, kısmen doldurulmuş 125x65 cm boyutlu bir pencere bulunmaktadır.

Şekil 3.12: Z06 nolu mekanın planı, 2012.

Resim 3.28: Z06 nolu mekan, 2012.

Yapının birinci katına Z01 no'lu giriş holünde ve Z04 no'lu mekânda bulunan merdivenlerle ulaşılmaktadır (Resim 3.29).

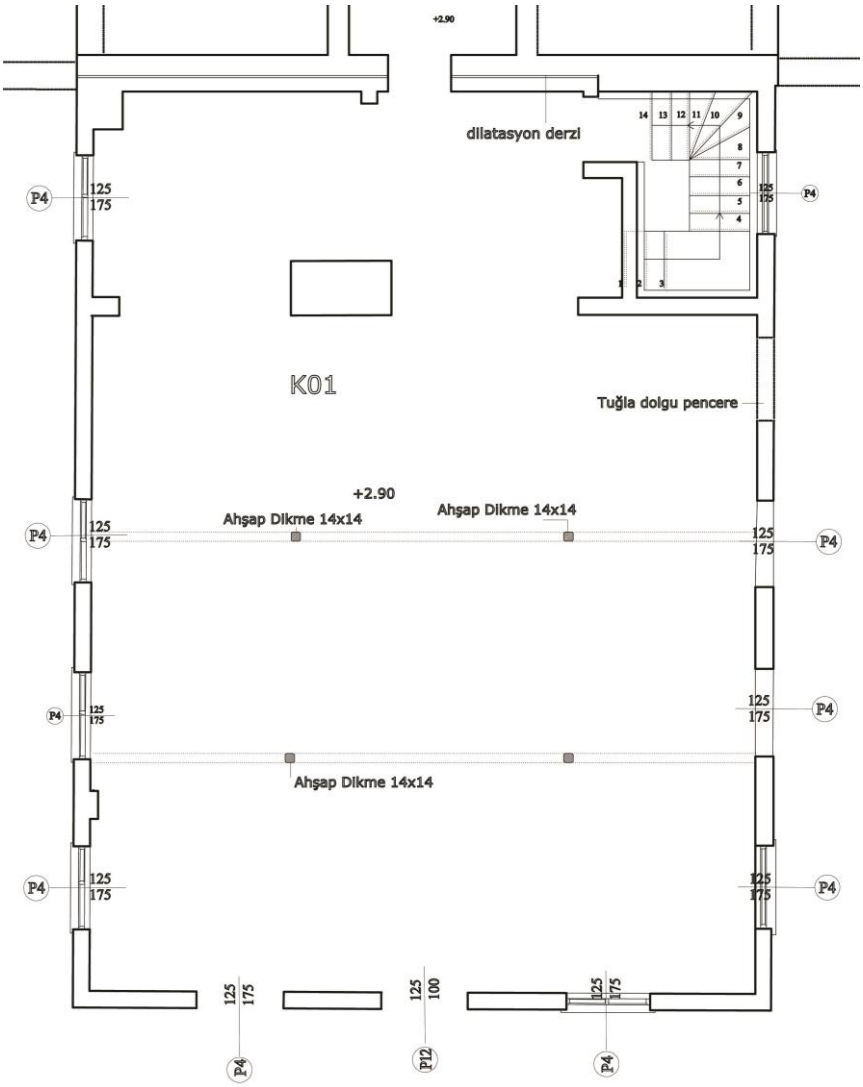
Z01 no'lu giriş holünden iki kollu merdiven ile +434 cm. kotuna çıkılmaktadır. Ancak bu bölümün çatısı çökmüş olduğundan bu kotta yer alan mekânlarda ayrıntılı inceleme yapılamamıştır. Yapının giriş holünün üstünde tek mekân olarak tasarlanan bu bölümün sonradan bölünerek farklı mekânlara ayrıldığı düşünülmektedir.

Z04 no'lu mekânda bulunan merdiven ile +290 cm kotuna çıkılmaktadır. +290 cm. kotu aynı zamanda Z01 no'lu holde bulunan merdivenin ara sahanlık kotudur. Bu kotta K01 no'lu mekân bulunmaktadır (Şekil 3.13). K01 no'lu mekânın kuzey duvarında yer alan 95 cm genişliğinde, 200 cm. yüksekliğindeki duvar boşluğundan Z01 no'lu holden yükselen merdivenin ara sahanlık kotunda ulaşılmaktadır. 1000x1353 cm. boyutlarındaki K01 no'lu mekânda, dört adet 10x10 cm ahşap dikme vardır (Resim 3.30). Bu ahşap dikmeler mekânın ahşap çatısını taşımaktadır. K01 no'lu mekân, kuzey yönünde yer alan dilatasyon derzi ile ana yapıdan ayrılmıştır. Mekânın batı ve doğu duvarlarında simetrik olarak yerleştirilmiş 125x175 cm boyutlarında beşer adet pencere bulunmaktadır. Doğu ve batı duvarında bulunan pencerelerden birer tanesi tuğla örülerek tamamen kapatılmıştır (Resim 3.31). Güney duvarında aynı boyutlarında üç adet pencere yer almaktadır. Ancak bunlardan ortada

yer alan pencere sonradan küçültülerek 125x100 cm boyutlarına getirilmiştir (Resim 3.32). Mekânın kuzey duvarına 225 cm, batı duvarına 258 cm. mesafede, 82x151 cm boyutlarında bir baca bulunmaktadır.

Resim 3.29: Z04 nolu mekandan K01 nolu mekana ulaşan merdiven, 2012.

Şekil 3.13: K01 nolu mekanın planı, 2012.

Resim 3.30: K01 nolu mekanda bulunan ahşap dikmeler, 2012.

Resim 3.31: K01 nolu mekanın kuzey ve doğu duvarı, 2012.

Resim 3.32: K01 nolu mekanın güney duvarı, 2012.

3.3.2. Cephe Özellikleri

Plan şeması simetrik olarak kurgulanmış yapının, cephelerinde de simetri anlayışı hâkimdir. Kuzey cephesi (Şekil 3.14) yapının ana girişinin yer aldığı en dikkat çekici cephedir. Kuzey cephesi iki katlı orta aks ve simetrik tek katlı doğu ve batı kanatlarından oluşur (Resim 3.33). İki katlı orta aksın saçak kotu yaklaşık olarak 705 cm. dir. Tek katlı yan kanatların saçak kotu ise 405 cm. dir. Yapının tam

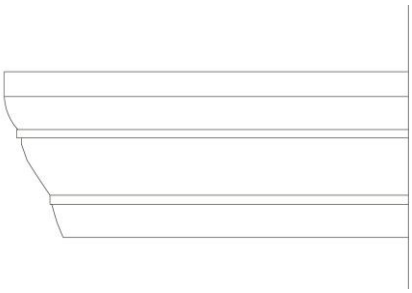
ortasında yer alan 250x350 cm boyutlarında demir giriş kapısının her iki yanında kemerli 89x175 cm boyutlarında birer adet pencere bulunmaktadır. Orta aksta yer alan bu giriş kapısının hemen üstünde bir balkon ve iki yanında 89 x 120 cm boyutlarında kemerli pencereler bulunmaktadır. Balkon korkulukları demirdir. Balkona çıkışı sağlayan bir kapı bulunmaktadır. Zemin kat ile birinci kat arasında +420 cm. kotunda 20 cm. yüksekliğinde kat silmesi yer almaktadır (Şekil 3.15). Birbirinin simetriği olan tek katlı kanatların kuzey cephelerinde sekizer adet pencere ve birer adet kapı bulunmaktadır. 89x120 cm boyutlarındaki bu kemerli pencereler ahşap doğramalıdır. Pencereler 12 cm kalınlığındaki sövelerle sınırlandırılmışlardır. Bazı pencerelerde demir korkuluklar bulunmaktadır. Kanatlarda yer alan kapılar 130x350 cm ölçülerindedir. Yapının tek katlı doğu kanadı ile iki katlı orta aksı örten beşik çatılarının büyük bölümü çökmüştür.

Şekil 3.14: Kuzey Cephesi, 2012.

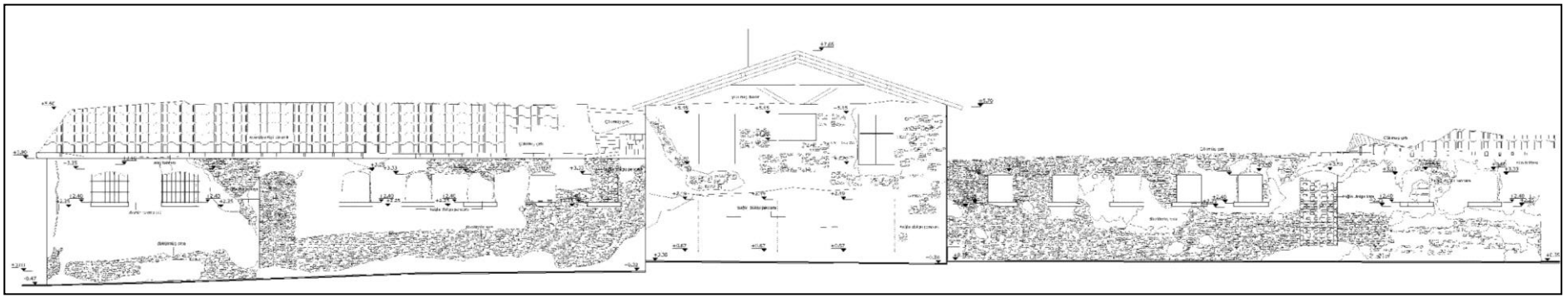

Resim 3.33: Kuzey cephesi, 2012.

Şekil 3.15: Kuzey cephesindeki kat silmesi.

Yapının güney cephesi (Şekil 3.16) kuzey cephesi gibi simetriktir. Tek katli yan kanatlarda yedişer adet 89x120 cm boyutlarında kemerli pencere bulunmaktadır (Resim 3.34,3.35). Ayrıca her iki kanatta da birer adet sonradan tuğla ile kapatıldığı anlaşılan kemerli kapının izi yer almaktadır. İki katlı orta aksta ise zemin ve birinci katta aynı hizada yükselen üçer adet 125x175 cm boyutlarında pencere bulunmaktadır. Ancak zemin katta bulunan üç adet pencere sonradan tuğla örülerek kapatılmıştır. Üst katta ortada yer alan pencere ise kısmen doldurularak yüksekliği 100 cm'e düşmüştür. Orta aks ahşap beşik çatı ile sonlandırılmıştır (Resim 3.36).

Şekil 3.16: Güney Cephesi, 2012.

Resim 3.34: Güney cephesi doğu kanadı, 2012.

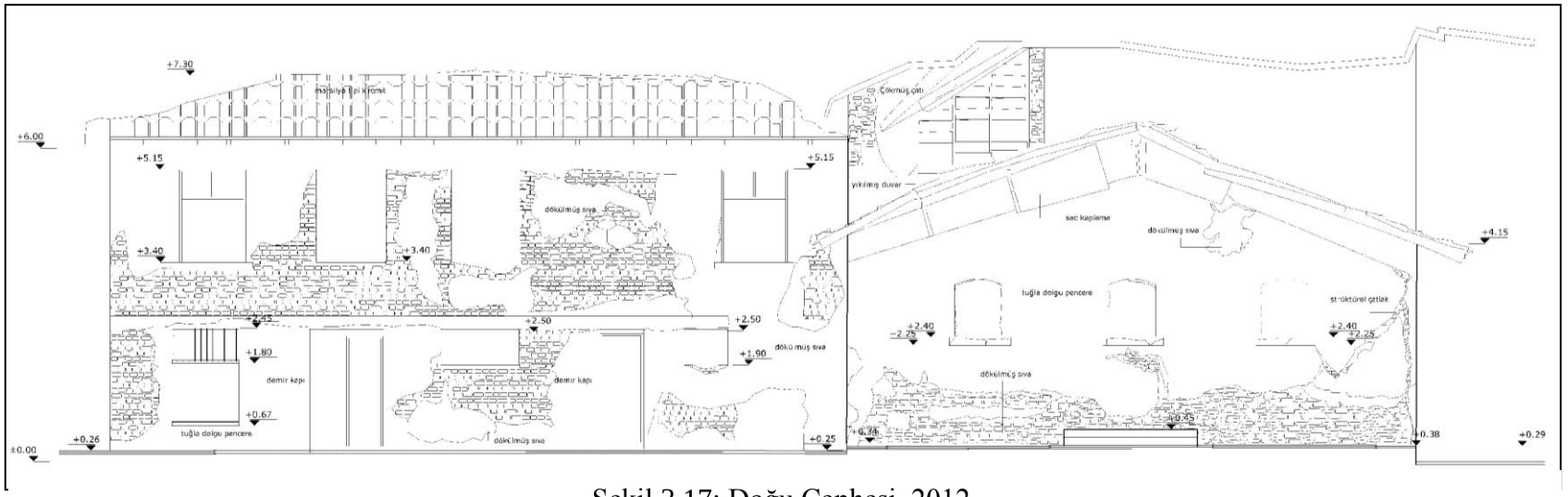

Resim 3.35: Güney cephesi batı kanadı, 2011.

Resim 3.36: Güney cephesi orta aks, 2012.

Doğu cephesinin (Şekil 3.17) tek katlı yan kanadının saçak kotu yaklaşık olarak +405 cm. dir. Kalkan duvarının en üst kotu ise +580 cm.'e kadar yükselmektedir. Yan kanat üzerinde bu cephede sonradan tuğla örülerek kapatılmış üç adet kemerli pencere yer almaktadır. Orta aksında ise 250 cm. eninde iki basamaklı merdiven bulunmaktadır. Geride kalan iki katlı bölüm bu cephede çeşitli müdahalelerle bozulmuştur. Zemin katta üç adet pencere ile iki adet kapı bulunmaktadır. Bu pencereler kısmen örülerek özgünlüğünü kaybetmiş pencerelerdir. Üst katta ise 125x175 cm boyutlarında dört adet pencere bulunmaktadır. Pencerelerin ahşap doğramaları büyük oranda tahrip olmuştur. Bu bölümün saçak kotu +590 cm. dir. (Resim 3.37).

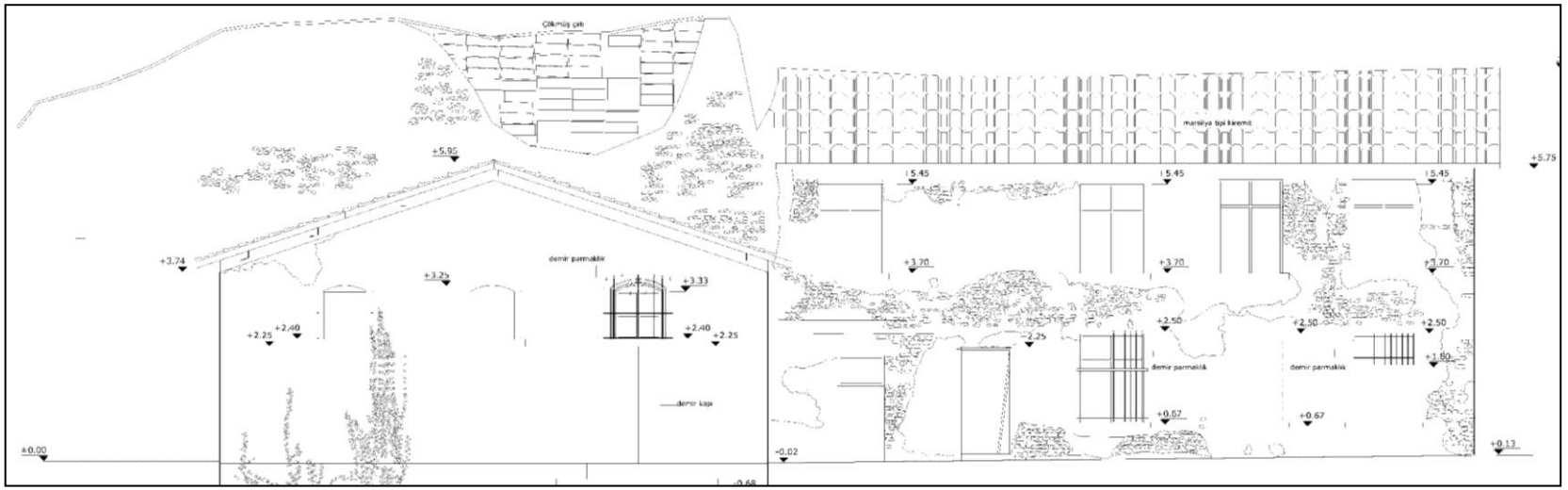

Şekil 3.17: Doğu Cephesi, 2012.

Resim 3.37: Doğu cephesi, 2012.

Batı cephesinin (Şekil 3.18) tek katlı yan kanadında 3 adet 89x120 cm boyutlarında kemerli pencere bulunmaktadır. Güney uçta bulunan pencerenin altına bir kapı eklenmiştir. Geride kalan iki katlı bölümün zemin katında ikisi sonradan kısmen doldurulmuş üç adet pencere ile bir pencere izi yer almaktadır. Üst katta ise aynı hizalarda dört adet 125x175 cm. boyutlarında pencere bulunmaktadır. Zemin katta ayrıca kasa ve kanadı tahrip olmuş bir kapı boşluğu bulunmaktadır (Resim 3.38).

Şekil 3.18: Batı Cephesi, 2012.

Resim 3.38: Batı Cephesi, 2012.

Yapının dış duvar beden duvarları çimento esaslı sıva ile sıvalıdır. Cepheler oldukça sadedir. Bezeme ve süsleme öğeleri barındırmamaktadır.

3.2.3. Yapım Tekniği ve Malzeme Özellikleri

Tavla yapısı, yığma yapım tekniği ile tuğladan inşa edilmiştir. Cumhuriyetin kuruluşundan sonra Türk Silahlı Kuvvetleri'nin kullanıma tahsis edilen yapının orta aksına henüz netleştirilemeyen bir tarihte betonarme bir kat ilavesi yapılmıştır. Yapının orta aksının güneyine hemen hemen aynı tarihlerde eklendiği düşünülen betonarme hatıllı iki katlı yığma bölüm, ana yapıdan dilatasyon derzi ile ayrılmaktadır. Yapının doğu ve batı kanatları doğu - batı doğrultusunda uzanan ahşap beşik çatılarla örtülüdür. Beşik çatı konstrüksiyonları bu kanatlarda minimum 290 cm maksimum 333 cm. aks aralıklarında yerleştirilen ahşap dikmelerle taşınmaktadır. Orta aksın çatısı ise kuzey-güney doğrultusunda uzanan ahşap beşik çatılıdır. Yapının çatıları Marsilya tipi kiremit ile örtülüdür (Bkz. Ek 12. Rölöve paftaları).

Yapının beden duvarları zemin katta 41 cm., üst katta 25 cm. ile 41 cm. arasında, iç duvarlar ise 25 cm. ile 41 cm. arasında değişmektedir. Yapının orta aksında dilatasyonun yer aldığı bölümdeki iki duvarın kalınlığının toplamı ise yaklaşık 81 cm.'dir. Yapıda kullanılan tuğla boyutları 6x12,5x20 cm. dir. Tuğla duvarlarda bağlayıcı olarak kireç esaslı harç kullanılmıştır. Yapının iç duvarlarında iki katman halinde sıvalar gözlemlenmektedir (Resim 3.39). Duvarların üstü çimento esaslı sıva ile sıvanmıştır. Çimento sıva kalınlıkları iç duvarlarda 2 cm., dış duvarlarda ise 3 cm.'i bulmaktadır. İç katman sıvaların içeriği hakkında analitik bir çalışma yapılamamıştır. İç duvarlarda sıva üstlerinde boya katmanları görülmektedir (Resim 3.40), (Bkz. Ek 9. Malzeme analizi Paftaları).

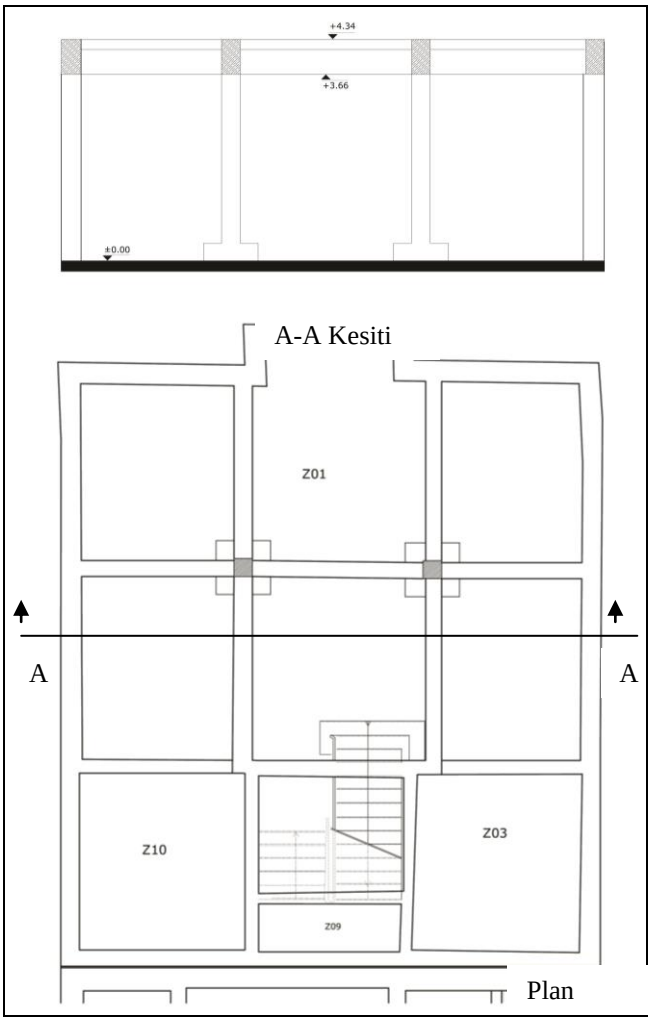

Resim 3.39: Z01 nolu mekanda iç duvar sıva katmanları, 2012.

Orta aksın girişindeki Z01 no'lu mekana yapının askeri kullanımına tahsisinden sonraki bir tarihte 370 cm. aks aralığında 35x36 cm. boyutlarında iki adet betonarme kolon yerleştirilmiştir (Şekil 3.19), (Resim 3.41). Orta aksa sonradan eklenen 1. kat betonarme döşemesi Z01 no'lu mekândaki betonarme kolonlar ve mekânı çevreleyen yığma duvarlar tarafından taşınmaktadır. Mekânın giriş aksının güneyinde yer alan betonarme merdivenin mekâna eklenen betonarme sistem ile birlikte yapıldığı düşünülmektedir (Resim 3.42).

Resim 3.40: Z01 nolu mekanın boyanmış yüzeyleri, 2012.

Şekil 3.19: Z01 nolu mekana sonradan ilave edilen kolon ve kirişler.

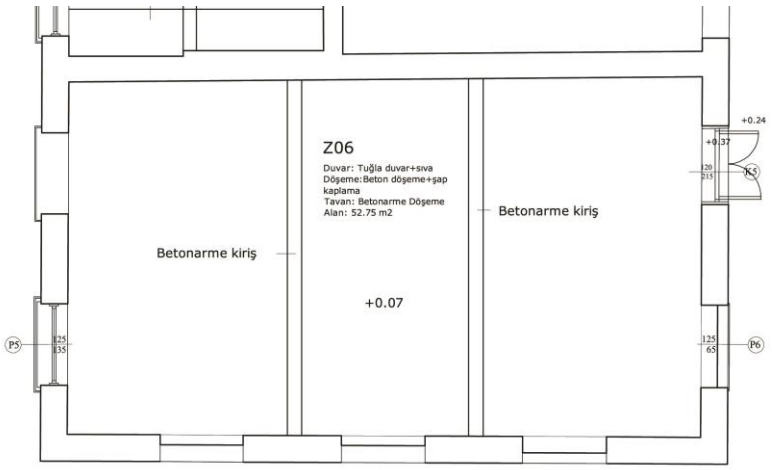

Resim 3.41: Z01 nolu mekandaki betonarme kolonlar, 2012.

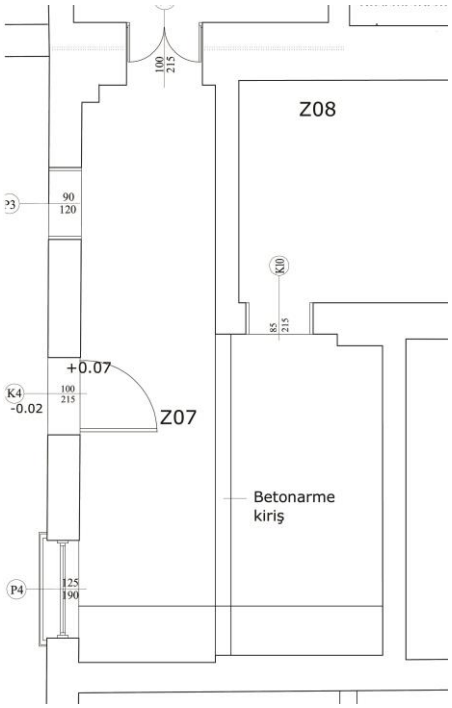

Resim 3.42: Z01 nolu mekandaki betonarme merdiven, 2012.

Yapının güney yönüne sonradan eklendiği düşünülen iki katlı yığma ekin zemin katında bulunan Z04, Z06 ve Z07 nolu mekânlarda da 1. kat döşemesini taşıyan betonarme hatıllar uzanmaktadır (Şekil 3.20 ve Şekil 3.21), (Resim 3.43).

Şekil 3.20: Z06 nolu mekandaki betonarme hatıllar.

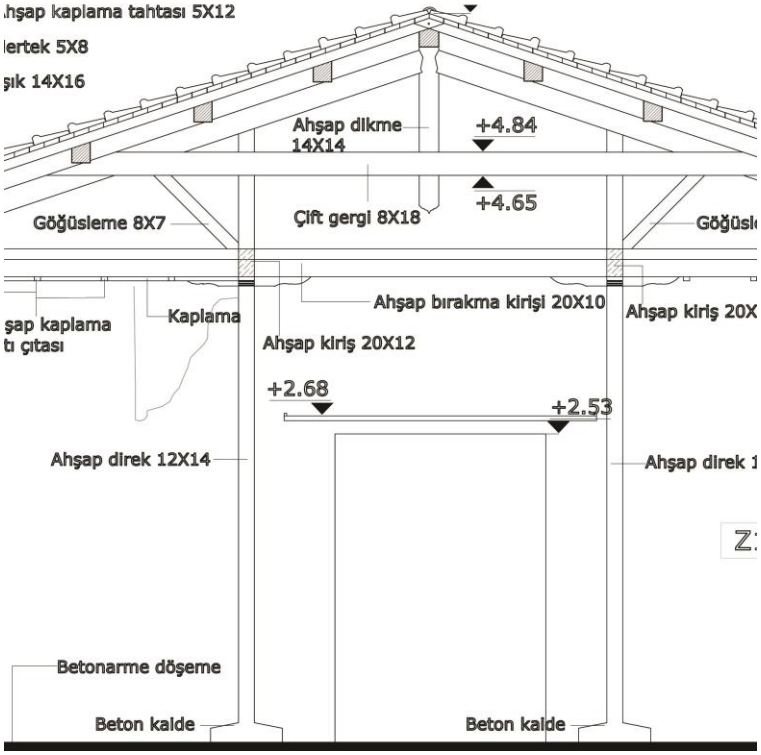

Şekil 3.21: Z07 nolu mekandaki
betonarme hatıllar, 2012.

Resim 3.43: Z06 ve Z07 nolu mekanlar, 2012.

Yapının doğu ve batı yönlerine simetrik olarak yerleştirilen tek katlı, iki adet dikdörtgen mekân bulunmaktadır. Doğu kanadının büyük oranda yıkık olması nedeniyle adı geçen mekânda yapım teknikleri ayrıntılı olarak incelenememiştir. Ancak batı kanadıyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir. Yapının batı kanadında yer alan Z11 no'lu mekânda doğu batı doğrultusunda, 290 cm. aks aralığında iki sıra halinde yerleştirilen 13x14 cm. boyutlarında, 385 cm. yüksekliğindeki 8 adet ahşap dikme yer almaktadır. Bu dikmeler zeminde 38x38 cm. boyutlarındaki beton kaidelere oturmaktadır (Şekil 3.22), (Resim 3.44).

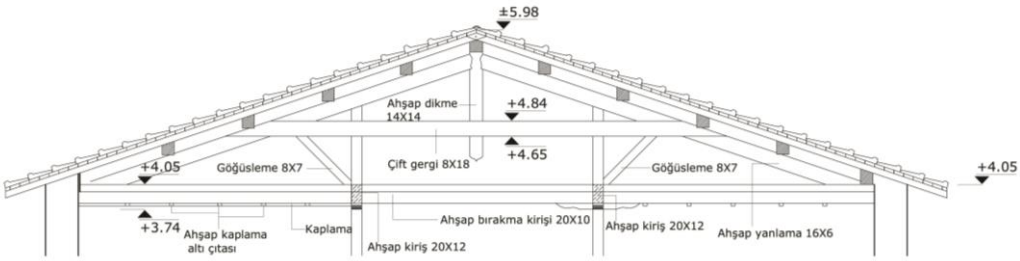
Şekil 3.22: Z11 nolu mekanda bulunan dikmeler, 2012.

Resim 3.44: Yapının batı kanadında yer alan ahşap dikmeler, 2012.

Dikmeler üzerine doğu batı doğrultusunda yaklaşık 12x20 cm, kuzey güney doğrultusunda 10x20 cm boyutlarında yerleştirilen ahşap kirişler ve 14x16 cm. boyutlarındaki aşıkları taşıyan çift gergi sistemi ahşap beşik çatıyı oluşturmaktadır (Şekil 3.23). 5x8 cm boyutlarındaki mertekler kuzey-güney doğrultusunda 45-50 cm

aralıklarla yerleştirilmiştir (Resim 3.45). Çatı Marsilya tipi kiremitlerle örtülüdür.

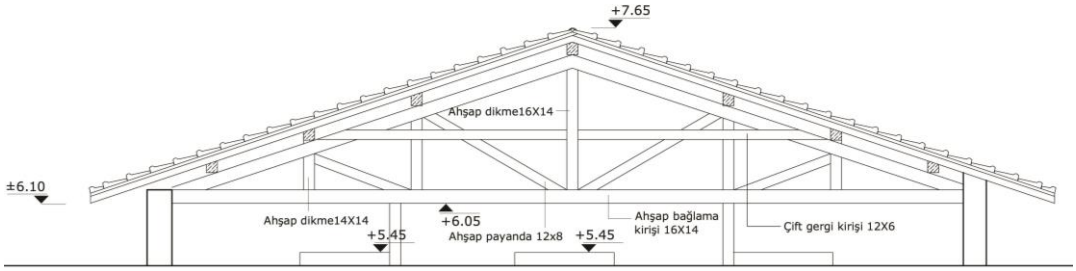
Şekil 3.23: Z11 nolu mekanın çatı kesiti, 2012.

Resim 3.45: Yapının batı kanadının ahşap çatısı, 2012.

Yapının güney ucundaki iki katlı ekin ahşap beşik çatısı K01 no'lu mekândan algılanabilmektedir. K01 no'lu mekanda ahşap çatı kuzey-güney doğrultusunda 333 cm., doğu batı doğrultusunda 410 cm. aks aralığında yerleştirilmiş dört adet 10 x 10 cm. ahşap dikme ile taşımaktadır (Resim 3.46). Dikmeler üzerinde doğu-batı doğrultusunda 14x16 cm. boyutlarında ahşap kirişler uzanmaktadır. Bu kirişlere oturan ahşap yanlama ve dikmelere, aşıklar oturtulmuştur. 14x16 cm. boyutlarındaki aşıklar üzerine ise 5x8 cm. boyutlarında, 53-59 cm. aralıklarla mertekler yerleştirilmiştir (Şekil 3.24, Resim 3.47).

Yapının orta aksındaki beşik çatının kuzey bölümü, yapının 1999 depreminde ağır hasar görmesi nedenli ile ayrıntılı olarak incelenememiştir.

Şekil 3.24: K01 nolu mekanın çatı kesiti, 2012.

Resim 3.46: K01 nolu mekan, 2012.

Resim 3.47: K01 nolu mekanın ahşap çatı sistemi, 2012.

Yapı içerisinde duman bacaları bulunmaktadır. Z09 no'lu mekânda 22x22 cm. boyutlarında tuğla bir baca bulunmaktadır. Üst katta yer alan K01 no'lu mekânın ortasındaki 82x151 cm boyutlarında duvarın içerisinde de bir duman bacası yer almaktadır (Resim 3.48,3.49).

Resim 3.48: Z09 nolu . mekanın bacası

Resim 3.49: K01 nolu mekanın bacası.

Yapıda tüm mekânların zemini şap kaplamadır. Z01, Z03 ve Z09 no'lu mekânlara sonradan eklenen tezgâhlar seramik kaplamadır. Z03 no'lu mekânda tezgâhın bulunduğu duvar yaklaşık +2.00 kotuna kadar fayans kaplanmıştır. Z09 no'lu mekândaki tezgâhın çevresindeki 50 cm. yüksekliğindeki fayans kaplamanın büyük bölümü dökülmüştür. Z01 nolu mekânın tezgâhın bulunduğu duvarda yer alan fayanslar ise tamamen dökülmüş olmakla beraber izleri gözlemlenmektedir (Resim 3.50).

Resim 3.50: Z10 nolu mekanda yer alan tezgah, 2012.

Yapıya su, mekanik ve elektrik tesisatı için çeşitli ilaveler yapılmıştır (Resim 3.51,3.52).

Resim 3.51: ve Resim 3.52: Z10 nolu mekana eklenmiş tesisat boruları, 2012.

Z11 no'lu mekânın ahşap beşik çatısının altı sonradan kontrplak ile kaplanmıştır. Batı kanadının devamında yer alan Z12, Z13, Z14 no'lu mekânlarda ise ahşap tavan kaplaması bulunmaktadır. 12 cm genişliğinde bu ahşap kaplama tahtalarını 5 cm genişliğinde ahşap pervaz ile çevrelemektedir (Resim 3.53).

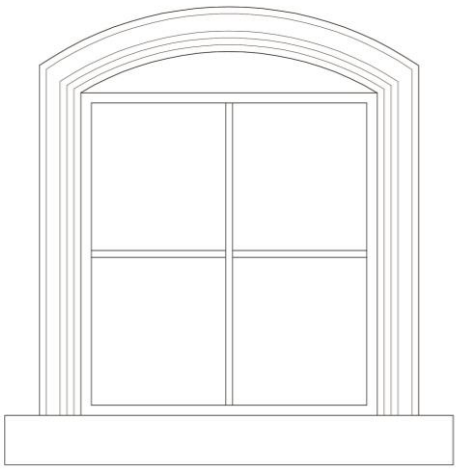
Resim 3.53: Z12 nolu mekan ahşap tavan kaplaması, 2012.

Orta aks üzerindeki ahşap çatının taşıyıcı sisteminin algılandığı K01 no'lu mekânda da ahşap çıtalara çakılmış kontrplak kaplama kısmi olarak yer almaktadır.

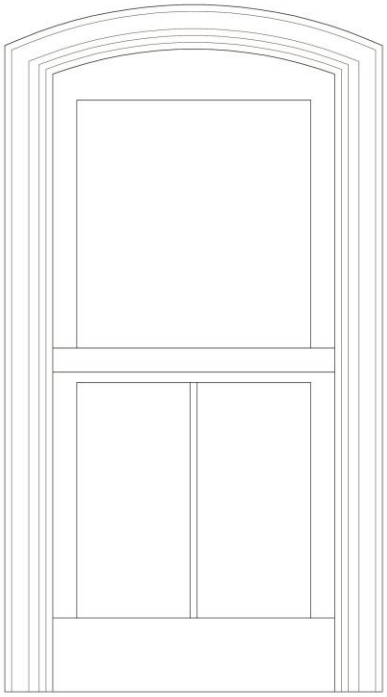
Tavla yapısının cephelerinde yer alan pencereler ahşap, kapılar ise demir doğramalıdır. Doğu ve batı kanadında yer alan kemerli pencerelerdeki söveler tuğla ile oluşturulmuştur (Resim 3.54). Sövelerin üzerleri çimento esaslı sıva ile sıvanmıştır. Pencerelerin beş tanesinde demir korkuluklar bulunmaktadır (Resim 3.55).

Yapıda üç tip pencere bulunmaktadır. Yapının tek katlı kanatlarında yer alan kemerli 89x120 cm ölçülerinde P1 kodlu pencereler, yapının özgün dönemine ait pencerelerdir. Pencerelerin etrafında tuğla ile 12 cm genişliğinde söveler oluşturulmuştur (Şekil 3.25). Bu pencereler yapının kanatlarında simetrik olarak yer almaktadır.

P2 kodlu pencereler ise, yapının giriş cephesinde kapının her iki yanında simetrik olarak yer almaktadır. Kemerli 89x185 cm. ölçülerindeki bu pencerelerin etrafında tuğla ile oluşturulmuş 12 cm genişliğinde söveler bulunmaktadır (Şekil 3.26).

Şekil 3.25: P1 kodlu pencere.

Şekil 3.26: P2 kodlu pencere.

Resim 3.54: Kanatlarda yer alan pencereler, 2012.

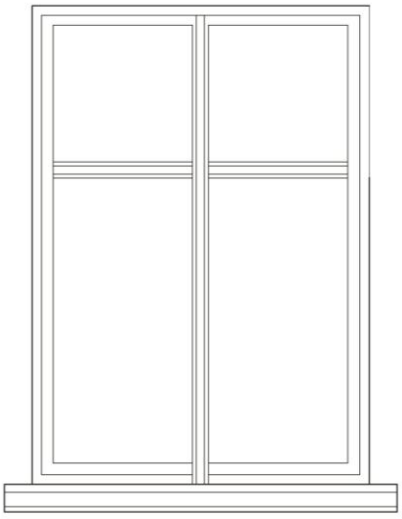

Resim 3.55: Demir korkuluklu pencereler, 2012.

Yapının sonradan ilave edilmiş güney ucunda ise P4 kodlu 125x175 cm ölçülerinde pencereler yer almaktadır (Şekil 3.27). Ahşap doğramalı pencerelerin beton denizlikleri bulunmaktadır (Resim 3. 56). Bu pencereler çeşitli müdahalalerle ya tamamen yada kısmen tuğla örülerek kapatılmıştır.

Resim 3.56: P4 kodlu pencere.

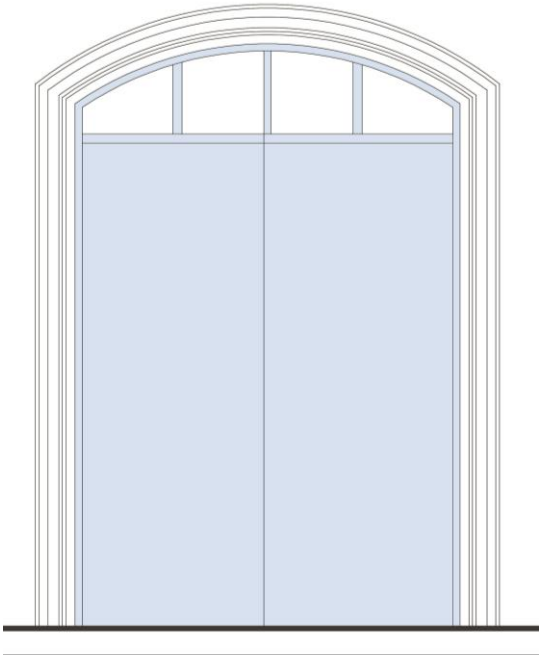

Şekil 3.27: P4 kodlu pencere.

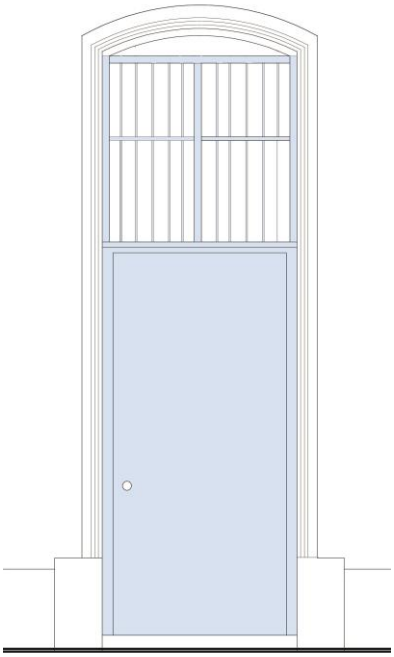
Yapının cephelerinde yedi adet kapı yeralmaktadır. Yapının kuzey cephesinde K1 ve K2 kodlu kapılar yer almaktadır. Yapının ana giriş kapısı olan K1 kodlu kapı, kemerli

250x350 cm ölçülerindedir (Şekil 3.28). yapının kuzey cephesi kanatlarında yar alan K2 kodlu kapı ise, yine kemerli ve 130x350 cm ölçülerindedir (Şekil 3.29).

Yapının güney ucunda yer alan iki katlı bölümde üç adet demir kapı bulunmaktadır. Doğu cephesinde iki kantlı 120x215 cm ölçülerinde Z06 nolu mekana girişi sağlayan kapı ile 85x215 cm. ölçülerinde Z05 nolu mekana girişi sağlayan bir kapı yer almaktadır. Batı cephesinde Z08 nolu mekana girişi sağlayan 100x215 cm ölçelinde bir büyük oranda tahrip olmuş bir kapı yer almaktadır.

Şekil 3.28: K1 kodlu kapı, 2012.

Şekil 3.29: K2 kodlu kapı.

3.3. Bozulmalar

Günümüzde kullanılamaz durumdaki tavla yapısı çeşitli koruma sorunları ile karşı karşıyadır. Bu sorunlar yanlış müdahaleler, bakımsızlık ve doğal etkenler olarak sıralanabilir.

Yanlış müdahaleler ve bakımsızlık, doğal etkenler ile birleştiğinde yapıda ciddi hasarlara yol açmıştır. Yapının deprem sonrası kullanılmayacak duruma gelerek terk edilmesi, yapıdaki tahribatını hızlandırmaktadır.

3.3.1. Yanlış Müdahaleler

1998 tarihinde tescillenmiş olan bina, gerektiği gibi korunamamış ve 1999 depreminden sonra da kullanılamaz bir duruma gelmiştir.

Askeri birlikler tarafından yemekhane, koğuş ve depo olarak kullanıldığı bilinen [Tekkollu ve Yıldırım, 2001] yapının özgün ayrıntıları işlev değişiklikleri nedeniyle çeşitli müdahalelerle değiştirilmiştir. 1923 yılından sonra yapıya eklendiği düşünülen orta aksın kuzey bölümündeki betonarme bölüm ile güney bölümüne eklenen iki katlı betonarme hatıllı yığma bölüm (Resim 3.57), yapının özgün planlama anlayışının büyük ölçüde değişmesine neden olmuştur Bu müdahaleler ayrıca yapının cephe özelliklerinde ve taşıyıcı sisteminde (Resim3.58) değişikliklere yol açmıştır.

Resim 3.57: Yapıya sonradan ilave edilen güney bölüm, 2012.

Resim 3.58: Z01 nolu mekanda bulunan kiriş ve kolonlar, 2012.

Yapıda zaman içindeki işlev değişikliklerine bağlı olarak bazı kapı ve pencere açıklıkları tuğla ile örülerek kısmen ya da tamamen kapatılmıştır. Yapının kapı ve pencere doğramalarında da değişiklikler yapıldığı gözlenmiştir.

Bu değişiklikler aşağıda sıralanmıştır:

- Z11 no'lu mekânın güney duvarında yer alan kemerli pencerelerden üç adeti ve cephedeki kemerli kapı kapatılmıştır (Resim 3.59).
- Z02 no'lu mekânın doğu duvarında bulunan üç adet pencere kapatılmıştır. Aynı mekânın güney duvarında yer alan kemerli pencerelerden iki tanesi ve cephede bulunan kapı kapatılmıştır (Resim 3.60).
- Z06 no'lu mekânın güney duvarında yer alan üç adet pencere tamamen kapatılmış, bu pencerelerin üst kat izdüşümünde bulunan pencerelerden ise bir tanesi kısmen kapatılmıştır (Resim 3.61).
- Z04, Z05 ve Z06 no'lu mekânların doğu duvarlarında yer alan pencereler aynı hizaya kadar kısmen kapatılmıştır (Resim 3.62).
- Z06 no'lu mekânın batı duvarında bulunan iki pencereden biri kısmen, diğeri ise tamamen kapatılmıştır (Resim 3.63).

Resim 3.59: Z11 nolu mekanın güney cephesi, 2012.

Resim 3.60: Z02 nolu mekanın güney cephesinde kapatılmış pencereler ve kapı, 2012.

Resim 3.61: Z06 nolu mekanın güney duvarında kapatılmış pencereler, 2012.

Resim 3.62: Z04, Z05 ve Z06 nolu mekânların doğu cephesi, 2012.

Resim 3.63: Batı cephesinde Z06 nolu mekanın kapatılmış pencereleri, 2012.

Yapının dış cephesinde ve iç duvarlarında, zamanla dökülen orijinal sıvasının üstüne çimento esaslı sıva ile müdahaleler yapılmıştır (Resim 3. 64, 3.65). Yapının, kapı pencere doğramaları yağlı boya ile boyanmıştır. İç duvarlarda da kısmi yağlı boya uygulaması yapılmıştır. Yapının ahşap çatısının altı kontrplak ile kapatılmıştır (Resim 3.66). Z07 ve K01 mekânlara bacalar ilave edilmiş ve duvarlara soba boruları için delikler açılmıştır (Resim 3.67,3.68,3.69), (Bkz. Ek 10. Bozulma Analizi Paftaları).

Resim 3.64: Yapının güney cephesinde gözlemlenen sıva katmanları, 2012.

Resim 3.65: Z03 nolu mekanın duvarında gözlemlenen sıva katmanları, 2012.

Resim 3.66: Z11 nolu mekanda kontrplak kaplamalar, 2012.

Resim 3.67: Z01 nolu mekanın duvarındaki boru delikleri,2012.

Resim 3.68: Z07 nolu mekanın bacası, 2012.

Resim 3.69: K01 nolu mekan bacası, 2012.

Z01, Z03 ve Z07 nolu mekânlara seramik tezgâhlar eklenmiştir. Z09 nolu mekân tuvalet olarak işlevlendirilmiştir.

Yapının duvarlarında çeşitli yazı ve boya izleri bulunmaktadır (Resim 3.70, 3.71). Ayrıca yapı içerinde ateş yakılması sonucu döşeme ve duvarlarda is lekeleri oluşmuştur (Resim 3.72).

Resim 3.70: ve Resim 3.71: Z12 nolu mekanın duvarlarındaki yazılar ve boyalar, 2012.

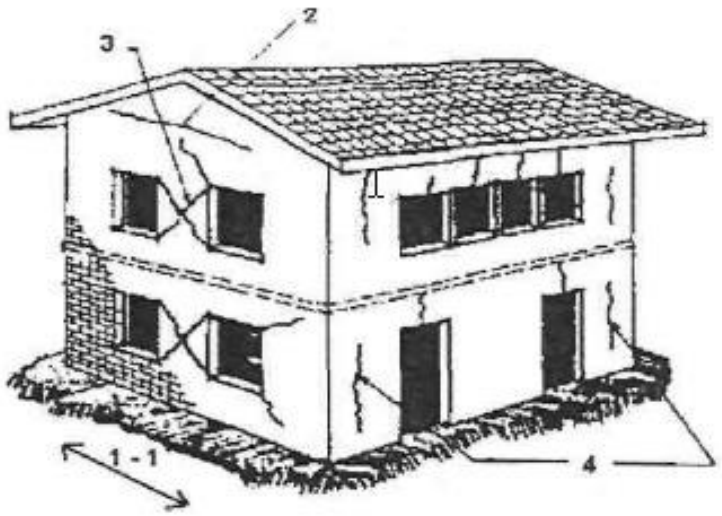
Resim 3.72: Z08 nolu mekanın duvarlarındaki
is lekeleri, 2012.

Yapının özgün zemin kaplamaları ile ilgili herhangi bir ize rastlanmamıştır. Yapının tüm mekânlarında zemin kaplamaları şap kaplamadır.

3.3.2. Doğal Afetler

Yapı, 17 Ağustos 1999 Marmara Depremi'nden sonra kullanılamaz hale gelmiştir. Yapının zemin kat doğu kanadının çatısı ile orta aksının kuzey yönündeki çatıları büyük oranda çökmüştür.

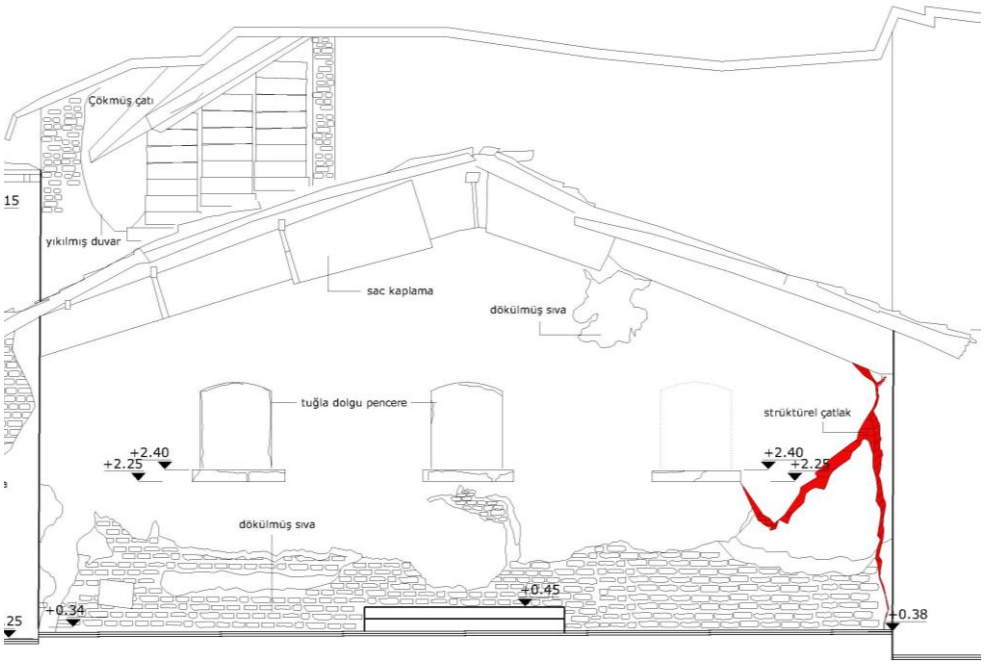
Deprem mühendisliği araştırmalarından yığma yapıların depreme karşı tepkilerini deprem kuvvetinin oluştuğu yöndeki paralel duvarlar sayesinde karşılandığı bilinmektedir [Çöğürcü, 2007]. Yığma yapılarda deprem yönü ve yapında deprem sonucu meydana gelen duvar hasarları aşağıda şekilde şematik olarak gösterilmiştir.

1.Deprem yönü,
2. Kalkan duvarda yatay çatlak
3. Pencere boşklukları arasında dolu duvar parçasında diyagonal çatlak
4. Duvarda düşey çatlaklar

Şekil 3.30: Yatay yük altında yığma yapıda meydana gelen hasarlar.

Çalışma konusu yapının beden ve bölme duvarlarında deprem sonrası meydana geldiği belirtilen değişik şekillerde ve boyutlarda çatlaklar oluşmuştur. Çatlaklar kılcal düzeyde olduğu gibi derin çatlaklar da gözlenmektedir.

Şekil 3.31: Z02 nolu mekanın doğu duvarında köşe çatlağı.

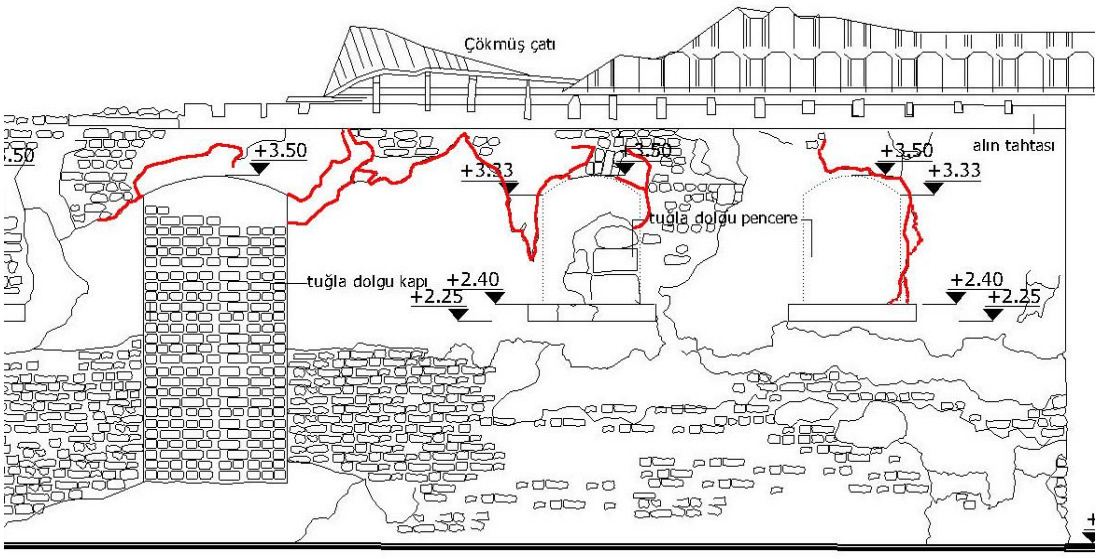

Resim 3.73: Z02 nolu mekanın doğu duvarındaki köşe hasarı, 2012.

Yığma yapılarda deprem sonucu meydana gelen hasar biçimlerinden biri de, yapı köşelerinde meydana gelen hasarlardır. Deprem yapıya her iki asal eksende etki etmektedir. İki yönlü kuvvet oluşmasından ötürü yapı köşelerinde duvarlar birbirlerini düzlem dışına itmeye çalışırlar. Köşede duvarlar birbirlerine iyi bağlanmamış ise ya da hatıl veya tavan döşemesi yoksa bu hasarlar oluşabilir. Yapı köşelerinde oluşan bu hasarlar duvarların köşede yeterli bir örgü düzeni ile bağlanmamış olması, yüksek ve uzun duvarların yetersiz bir rijitlikte çatı sistemi ile bağlanmış olması veya kesişen duvarlara depremde gelen büyük zorlamalar nedeni ile oluşabilir [Çöğürcü, 2007].

Resim 3.74: K01 nolu mekanın batı duvarında meydana gelen hasar 2012.

Şekil 3.32: Z02 nolu mekanın güney duvarında duvar boşlukları etrafında oluşan çatlaklar.

Yığma yapı duvarlarında düşey yüklerden dolayı oluşan çatlaklar düşey yönde meydana gelmekte ve duvar düzlemine dik yönde gelişmektedir. Tuğla ve taş yığma duvarlarda düşey basınçtan dolayı şişmeler meydana gelmektedir. Herhangi bir yapı

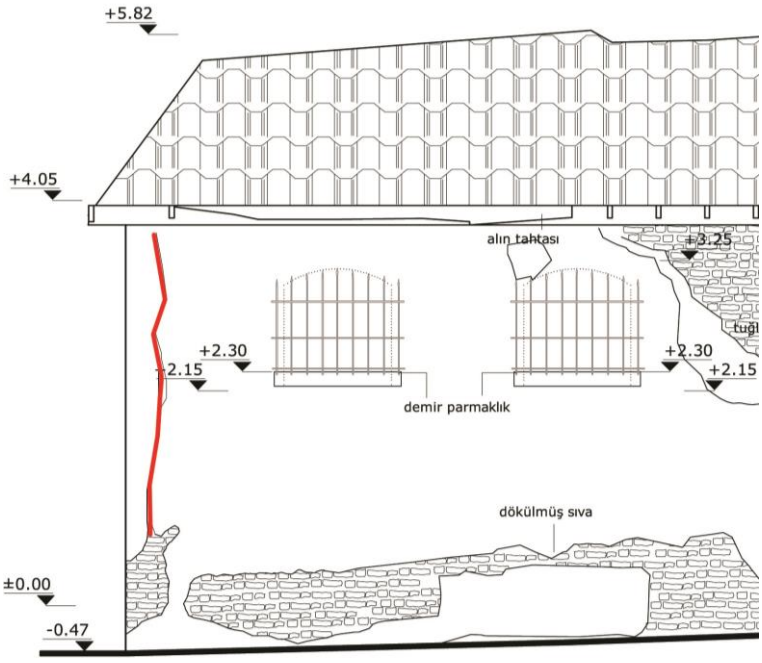
cephesinde boşlukların çok büyük olması veya don nedeniyle basınç dayanımı azalmış tuğla duvarlarda ezilmeler meydana gelebilmektedir [Çöğürcü, 2007].

Resim 3.75: K01 nolu mekanda yıkılmış kalkan duvar.
ve duvar çatlakları, 2012

Resim 3.76: Güney cephesinde duvar boşlukları
çevresinde çatlaklar, 2012.

Şekil 3.33: Z12 nolu mekanın güney duvarının köşesinde meydana gelmiş derin düşey çatlak.

Resim 3.77: Z12 nolu mekanda köşe çatlağı ve diyagonal çatlaklar 2012.

Deprem kuvvetine dik yöndeki duvarlar temelden ve üst döşemeden mesnetli bir kiriş gibi davranarak kendisine gelen kuvvetin bir kısmını temele bir kısmını ise döşemeye aktarırlar. Üst döşeme ise bu duvarlardan gelen kuvvetleri ve kendi

kuvvetini yandaki duvarlara yani depreme paralel yöndeki duvarlara aktarır. Döşeme yan duvarlara mesnetli kiriş gibi davranır. Depreme paralel yöndeki bu duvarlar ise döşemeden gelen kuvvetler ile temel reaksiyonu etkisi altında kesme kuvvetlerine maruz kalmaktadır. Bu yüzden dik duvarlarda eğik çekme çatlakları oluşmaktadır [Çöğürcü, 2007].

Resim 3.78: Z10 nolu mekanın duvarında ki düşey çatlak, 2012.

Yapı deprem sonrası kullanılmadığından gerekli bakım ve onarımlar yapılmamıştır. Depremin oluşturduğu hasarlar yapının dış etkenlere maruz kalmasına ve tahribatın hızlanmasına yol açmıştır. Depremde hasar gören yapı duvarlarındaki çatlaklar herhangi bir onarım görmediğinden zaman içerisinde, çatlaklar genişlemiş ve artmıştır. Ancak yapının genel hasar durumu değerlendirildiğinde, yapı hasar almış duvarların onarım ve güçlendirmeleri yapılarak tekrar kullanılabilecek düzeydedir.

3.3.2. Uzun Süreli Doğal Etkenler

Kısmen yıkık çatısı, yapının rüzgâr, yağmur, kar gibi doğal etkenlerden kaynaklanan sorunlarının boyutunu arttırmaktadır. Özellikle nemin oluşturduğu olumsuz etkiler yapının birçok bölümünden izlenebilmektedir. Zemin ile temas eden bölümlerinde yoğun rutubet izleri gözlemlenmektedir (Resim 3.79). Ayrıca Z01 nolu mekânın üst katının yıkık olması nedeniyle mekânın tavan döşemesinde ve duvarlarında yoğun nem gözlenmiştir (Resim 3.80, 3.81). Z03 ve Z10 nolu mekânlar da nemden yoğun olarak etkilenmiş mekânlardır. (Resim 3.82, 3.83).

Neme bağlı gözüken en önemli bozulma türleri duvar yüzeylerindeki yosunlaşmalar, sıvası dökülen tuğla yüzeylerdeki çiçeklenmeler ve ahşap malzemelerdeki çürümelerdir (Resim 3.84, 3.85, 3.86, 3.87), (Bkz. Ek 10. Bozulma Analizi Paftaları).

Resim 3.79: Yapının zemine yakın bölümleri, 2012.

Resim 3.80: Z01 nolu mekanda nem, 2012

Resim 3.81: Z01 nolu mekanın döşemesinde gözlenen nem

Resim 3.82: Z03 nolu mekanda rutubet, 2012.

Resim 3.83: Z10 nolu mekanın duvarlarında gözlenen nem, 2012.

Resim 3.84: Z01 nolu mekanın doğu duvarında nem sonucu oluşan çiçeklenme, 2012.

Resim 3.85: Z01 nolu mekanda oluşan yosunlaşma, 2012.

Resim 3.86: Z12 nolu mekanın tavan kaplamalarında rutubet, 2012.

Resim 3.87: Z11 nolu mekanın ahşap çatı elemanlarında nem ve mantarlaşma, 2012.

Yapının çatısı çöken bölümlerinde bitkilenme problemi ile de karşılaşılmaktadır. Z02 nolu mekânı büyük oranda bitkiler kaplamıştır (Resim 3.88). Z11 no'lu mekânın giriş bölümünde yığılmış molozların üstünde de küçük bitkiler filizlenmiştir (Resim 3.89). Üst katta yer alan K01 nolu mekânda bulunan küçük moloz yığınlarında bitkilenme mevcuttur. Yapının ana merdiveninin +2.90 kotlu ara sahanlığında, kökleri Z10 nolu mekânın duvarlarına kadar inen incir ağacı bulunmaktadır (Resim 3.90,3.91). Bu bitkilerin kökleri yapının duvarlarına zarar vermektedir. Çeşitli tahribatlar sonucu korunmasız kalan yapı kuş, böcek, fare gibi hayvanların zararlı etkilerine de maruz kalmaktadır.

Resim 3.88: Bitkilerle kaplanmış Z02 nolu mekanı, 2012.

Resim 3.89. Z11 nolu mekanın bitkilenmiş girişi, 2012

Resim 3.90: Giriş merdiveninin sahanlığında filizlenmiş bitki, 2012.

Resim 3.91: Z10 nolu mekandaki bitki kökleri,2012.

4. 19. yy.'da İSTANBUL'DA İNŞA EDİLMİŞ TAVLA YAPISI ÖRNEKLERİ

Tarih boyunca tarımda, ulaşımda, askerlikte, avcılıkta ve yük hayvanı olarak insanlara hizmet etmiş olan atlardan; günümüzde küçük tarım işletmelerinde, hobi amaçlı binicilikte, askeri gösteri birliklerinde ve yarışlarda faydalanılmaktadır. İnsanlara uzun yıllardır hizmet eden bu hayvanların barınması ve dış etkilerden korunması için barınaklar inşa edilmiştir.

Geçmişte yaygın olarak "tavla" olarak bilinen at barınakları, dış koşulların atlar üzerindeki olumsuz özelliklerini azaltmak için inşa edilmiştir. Atların sağlıklı bir şekilde yetiştirilmesi ve barınması tavla yapısının mimari biçimlenişi ile doğrudan ilişkilidir [Tutel, 1998]. Tavla yapıları belli bir amaç için inşa edildiğinden, belirli standart ve benzer plan kurgusuna sahiptir. Bu barınakların tasarımları, yapıldığı dönem, yapıldığı coğrafya ve yapı sahibine göre değişiklik gösterse de, temelde benzer özellikler göstermektedir. Bir yapı tamamen at ahırı olarak inşa edildiği gibi; yapıların zemin katları da zaman zaman bu işlev için ayrılmıştır.

Göçebelik dönemlerinde atlarıyla birlikte yaşayan Türklerin, yaşamlarında önemli rol oynayan atlara verdikleri değer, yerleşik hayata geçtikten sonra da azalmamıştır [Tutel, 1998]. At yetiştiriciliği Selçuklu, Osmanlı Devletleri'nin gelişiminde de çeşitli nedenlerle önemini korumuştur. Konuyla ilgili olarak çeşitli yazılı kaynaklarda 15. yüzyıla ait Çinili Köşk ahırı, 13. ve 15. yüzyıllara ait Bursa ve Edirne Saray ahırlarından bahsedilmektedir [TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı, 1995]. Ancak bu yapılarla ilgili herhangi bir iz günümüze ulaşamamıştır.

Tanzimat Fermanı'ndan sonra basılan 1291/1875-1876 tarihli "*Fenn-i Mimari*" kitabındaki "Süvari Kışlaları" başlıklı bölüm 19. yüzyıl kışla ahırlarının mimarisini tarifleyen teknik şartname niteliğinde bilgiler içeren önemli bir belgedir. Bu kitapta at ahırlarının mimarisinin genel şartları şu şekilde anlatılmıştır:

"*Kışın ısınacak büyüklükte ve atların sağlığı için en fazla 60 at kapasiteli ahır inşa edilmelidir. Ahırlarda aynı anda kullanılabilecek 3 m yüksekliğinde, 2 m genişliğinde birçok kapı açılmalıdır. Bir atın 40 m³ havaya ihtiyacı vardır. Ahırların yüksekliğinin koğuşlar gibi 4-4.5 m olmasından ve bir atın 1.5 m eninde yer kaplamasından hareketle 40/1.5 x 4 = 6.666.. hesabıyla bir at için 6.6 m uzunluğunda yer gerekir. Ahırlar 1 veya 2 sıra at alacak şekilde düzenlenir. Bir atın 3 m boyunda olduğu düşünülürse bir at yaklaşık 4.5 m'lik bir aralık bırakılır. Eğer atlar 2 sıra yerleştirilirse arada 7 m aralık kalmalıdır. Atlar ahşap bölme ve dikmelerle*

birbirlerinden ayrılır. Ahşap dikmelerin üçte biri tavana kadar çıkmalı, diğerleri ise 2.5 m yüksekliğinde olmalıdır. Ahırda kalan nöbetçiler için de gerektiği kadar Şirvan ve sedirler yapılmalıdır. Atların bulundukları bölmenin zemini duvardan koridora kadar ilk 1.5 m düz, kalan 1.5 m ise 0.25 eğimli olmalıdır. Koridor tarafına tuvalet yeri ve aralarda ortadaki büyük lağım kanalıyla birleşen küçük kanallar yapılmalıdır.

Her atın önünde bir yemlik-sulak ve üstünde bir samanlık bulunmalıdır. Yemlikler yerden 1.10 m yükseklikte, 0.25 m derinlikte üstleri 0.30-0.35 m altları 0.20-0.25 m genişlikte olmalıdır. Yemliklerin üstüne zeminden 1.70 m yükseklikte ve 50 cm boyunda öne doğru eğimli kafesli bir samanlık takılmalıdır. Gece atların altına kuru ot serilmelidir. Ot kurutmak için ahırın dışında üstü kapalı, tabanı ahşap çardaklar inşa edilmelidir. Ahırların havadar ve aydınlık olması için pencereler atların gözüne ışık gelmeyecek şekilde başlarından daha yukarda olmalıdır. Ahırın yüksekliği 4.5 m olduğuna göre, pencere zeminden 3.70 m yüksekte olmalıdır. Pencerenin boyu 0.70 m, dikdörtgen şeklindeyse eni 1.4 m olmalıdır. Ayrıca ahır boyunca her 20 at için, 0.5 m boyutunda kare kesitli bacalar yapıp, makaralı kapaklar takılmalıdır" [Çiftçi, 2004].

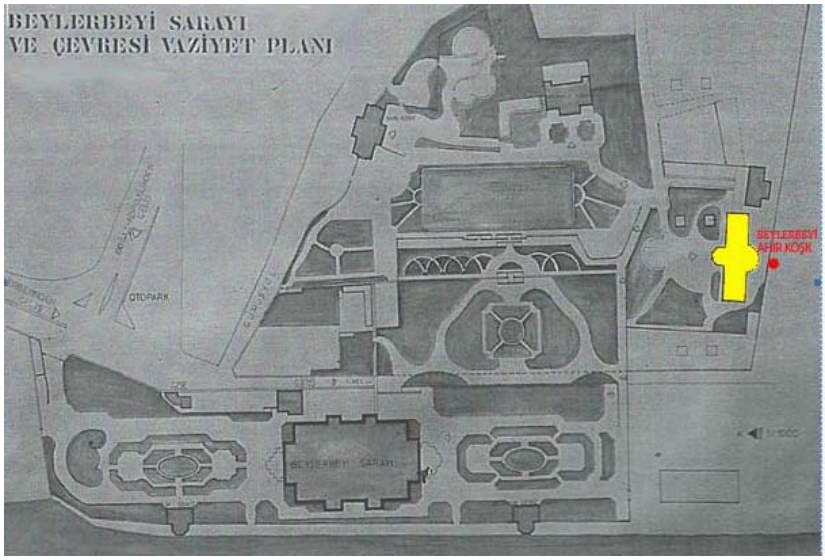
Çalışma konusu Çuhane alanındaki tavla yapısının özgün mimari kurgusunu daha iyi anlayabilmek amacıyla yukarıdaki kitap bölümü bilgileri ışığında Osmanlı döneminden günümüze ulaşabilen çeşitli ahır yapıları incelenmiştir. İstanbul'da 19. yüzyılda inşa edilmiş ve günümüze ulaşabilen Beylerbeyi Sarayı Ahır Köşkü, Yıldız Sarayı Ferhan Ahırları, Beykoz Av Köşkü Ahırı, Emirgan Korusu At Ahırları, Davutpaşa Kışlası Bölük Binası (Eski Mızraklı Süvari Alayı Ahır Binası), Sevkiyat Kışlası Ahırları'nın genel mimari özellikleri bu bölümün alt başlıklarında tanıtılmaya çalışılacaktır. Ayrıca yapıların bugünkü kullanım şekillerine de değinilmiştir.

4.1. Beylerbeyi Sarayı Ahır Köşkü

Beylerbeyi Sarayı, Osmanlı padişahlarının sayfiye mekânı ve yabancı devlet başkan ya da hükümdarlarının ağırlanacağı bir devlet konukevi olarak düşünülmüş ve devrin padişahı Sultan Abdülaziz'in (1861-1876) isteği üzerine inşa edilmiştir. Saray'ın inşası 1865 yılında tamamlanmıştır. Sarayın inşaat organizasyonunu Sarkis Balyan'ın yürüttüğü bilinmektedir [TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı, 1993].

Boğaziçi'nin Anadolu kıyısında özel konumu ile dikkat çeken Beylerbeyi Sarayı'nı son dönem Osmanlı Sarayları'ndan ayıran yönü yamaçlara doğru setler biçiminde yükselen ve bu yüzden set bahçeleri olarak adlandırılan bahçeleridir (Resim 4.1), [TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı, 1993]. Üst set bahçesinde bulunan büyük havuzun çevresinde yer alan Sarı Köşk, saltanat atlarının barındığı

dönemin en ilginç örneklerinden olan Ahır Köşk ve II. Mahmut döneminden (1808-1839) kalan Mermer Köşk sarayın diğer yapılarını oluşturmaktadır [Web 3].

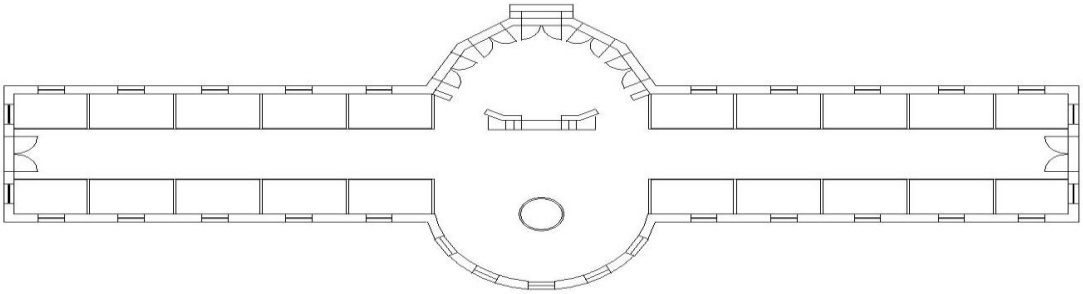
Resim 4.1: Beylerbeyi Sarayı vaziyet planı.

Mermer Köşk'ün ilerisinde saray bahçesinin son setinin üzerinde Ahır Köşk yer almaktadır. Ahır Köşk Osmanlı Devleti'ndeki at barınaklarının 19. yüzyıldaki örneklerinden biridir. Doğu-batı doğrultusunda yerleştirilen yapı tek katlı ve artı plan tipindedir (Resim 4.2). Yaklaşık boyutları 7.00 x 40.00 m. dir. Toplam genişliği yaklaşık olarak 14 m. olan orta bölüm dairesel olarak kuzey ve güney yönlerine taşmaktadır. Orta bölümün kuzey yönüne taşkın cephesi beş adet kapının yer aldığı giriş bölümüdür. Bu bölümden birkaç basamakla inilerek ahır bölümüne geçilmektedir. Ahırın tam ortasında mermerden küçük bir havuz bulunmaktadır (Şekil 4.1). Yapının iki kanadının uçlarında atların yapıya girişlerini sağlayan birer kapı bulunmaktadır. Yapının iki kanadında toplam 20 bölme bulunmaktadır (Resim 4.3,4.4). Her bölmede tuzluklar, yemlikler ve suluklar bulunmaktadır. Bölmelerin her birinde birer pencere bulunmaktadır. Kuzey cephesinde bulunan pencereler yuvarlak, diğerleri ise kemerli penceredir. Yapının kapılarının üst kısmı nal şeklindedir (Resim 4.5,4.6). Giriş bölümünün tavanında, at ve diğer hayvanları konu eden süslemeler bulunmaktadır [TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı, 1993].

Yapı günümüzde Beylerbeyi Saray Müzesi alanı içerisinde yer almaktadır. Yapı ziyarete açık değildir. Yapının restorasyonu ile ilgili proje çalışmaları devam etmektedir.

Resim 4.2: Beylerbeyi Sarayı Ahır Köşk, 2012.

Şekil 4.1: Beylerbeyi Sarayı Ahır Köşk plan krokisi, 2012.

Resim 4.3: Beylerbeyi Sarayı Ahır Köşk içerisinden görünüm, 2012.

Resim 4.4: Beylerbeyi Sarayı Ahır Köşk içerisinde görünüm, 2012.

Resim 4.5: Beylerbeyi Sarayı Ahır Köşk giriş bölümü, 2012.

Resim 4.6: Beylerbeyi Sarayı Ahır Köşk yan cephesi, 2012.

4.2. Yıldız Sarayı Ferhan Ahırları

Yıldız Sarayı kompleksi içinde bulunan eski adıyla 'Istabl-ı Amire-i Ferhan' (Resim 4.7,4.8), [Web 1]. 20. yüzyılın başlarında Sultan Abdülhamit tarafından saray atları için inşa ettirilmiştir. Ferhan ahırları ismini Abdülhamit'in en sevdiği atı Ferhan'dan almıştır.

Parlak dönemlerinde 100'ün üzerinde atı barındıran yapı, Sultan Abdülhamit'in saltanatının sona ermesi ile özgün işlevini yitirmiştir. 20.yüzyılın ortalarında sarayda çıkan yangın sonucu yağmalanan bina bir süre kullanılmamıştır. 1987 yılında Milli Saraylar Dairesi'ne devredilen yapı, bu döneme kadar Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından kullanılmıştır [TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı, 1994].

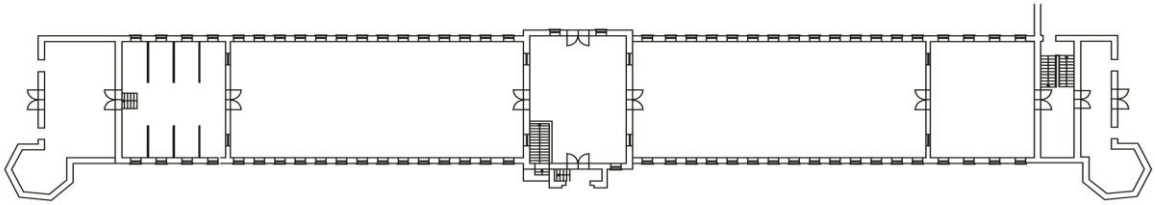

Resim 4.7: Yıldız Sarayı vaziyet planı.

Resim 4.8: Ferhan Ahırları.

Kuzeybatı-güneydoğu yönünde yerleştirilmiş yapı 15x110 m. boyutlarında ince ve uzun dikdörtgen biçiminde kâgir bir yapıdır (Şekil 4.2). Orta aksta ve iki uçta hayvanların bakımı ve eğitiminden sorumlu kişilerin kullanımına ait mekânlarla, bu mekanların arasına yerleştirilen tek katlı ahır mekanları simetrik şekilde kurgulanmıştır (Resim 4.9,4.10). Orta akstaki bölüm iki, uçlardaki bölümler ise çatı dahil olmak üzere üç katlıdır. Köşelerine sekizgen kuleler yerleştirilen iki uçtaki bölümler, yapının yatay kitlesini düşeyde dengelemektedir.

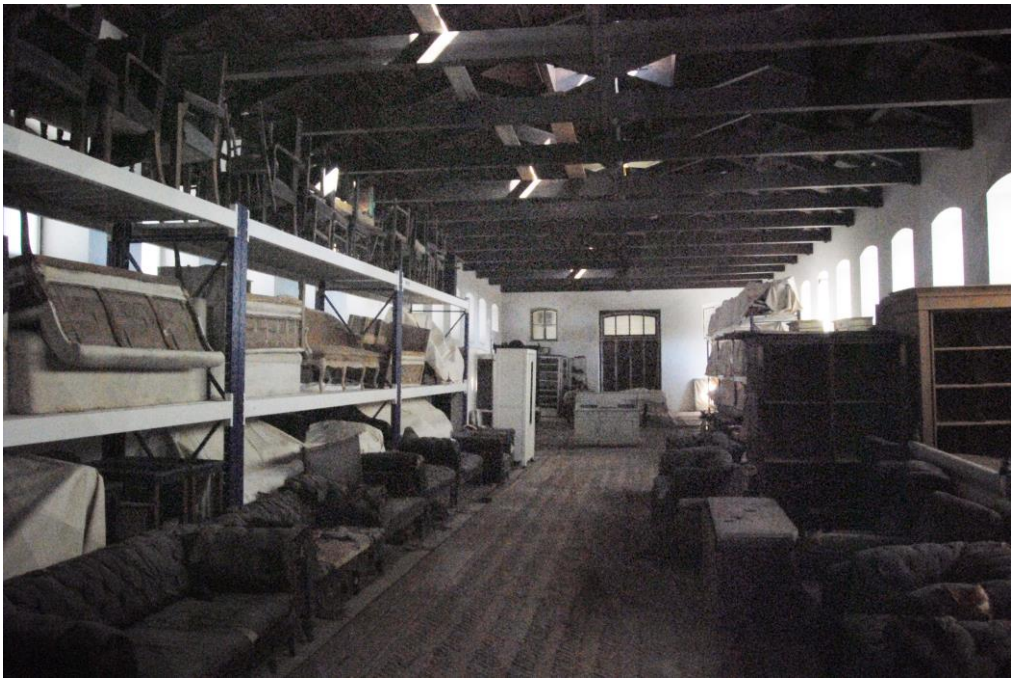

Şekil 4.2: Ferhan Ahırları zemin kat plan krokisi, 2012.

Yaklaşık olarak 11.50 m. x 12.00 m. boyutlarında kareye yakın bir planı olan orta bölümün zemin katı, iki cepheye yerleştirilen girişleri ve ahır bağlantıları ile atların girip çıkmasına olanak veren bir hacimdir. Güneybatı cephesinde nal biçiminde bir kemerle ifade edilmiş ana giriş, zemin katın önünde bir sundurma oluşturmaktadır. Sundurmanın üstüne oturan üst katta ise üç adet mekân yer almaktadır.

Resim 4.9: Ferhan Ahırları, 2012.

Resim 4.10: Ferhan Ahırları, 2012.

Yapının cephelerinde simetri anlayışı hakimdir. Tek katlı kanatlarda aynı düzende kemerli pencereler yer almaktadır (Resim 4.11,4.12). İki katlı bölümler de simetrik cephe düzenine sahiptir (Resim 4.13). Yapının ahşap konstrüksiyon çatısı kiremit ile örtülüdür. Zeminde özgün "Clincker" olarak bilinen ithal, lüks ahırlar için üretilmiş döşeme tuğlaları vardır [Çiftçi, 2012]. Yapının iç detaylarında ve cephelerinde süslemeler bulunmaktadır. Yapının en dikkat çekici bölümü orta aksın giriş cephesidir (Resim 4.14). Bu cephenin yapının geçirdiği bir yangından sonra yenilendiği bilinmektedir. Yapının özgün durumunda cephenin ahşap olduğu ve cephede ahşap bir balkon yer aldığı bilinmektedir (Resim 4.15), [TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı, 1994].

Yapı günümüzde Milli Saraylar bünyesinde restorasyon atölyeleri ve idari ofisler olarak kullanılmaktadır.

Resim 4.11: Ferhan Ahırları, 2012.

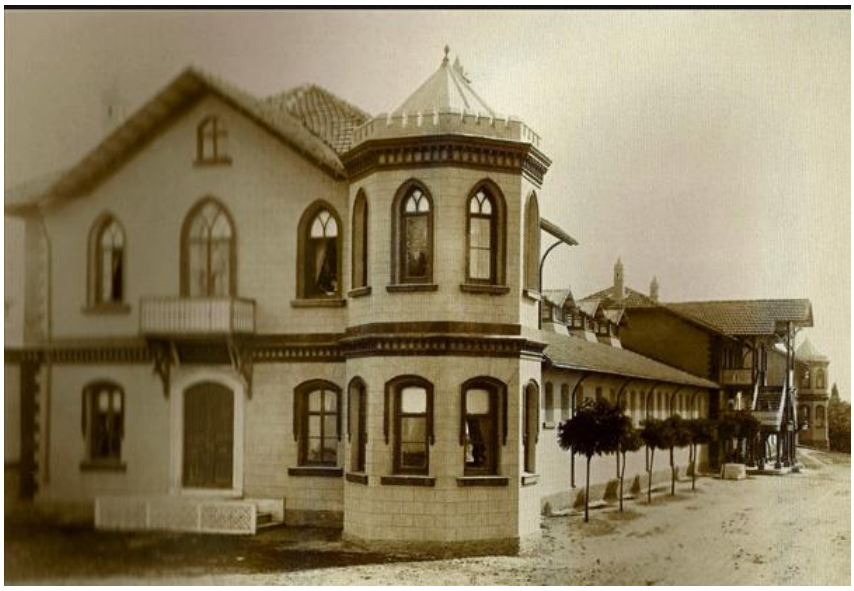
Resim 4.12: Ferhan Ahırları, 2012.

Resim 4.13: Ferhan Ahırları, 2012.

Resim 4.14: Ferhan Ahırları, 2012.

Resim 4.15: Ferhan Ahırları.

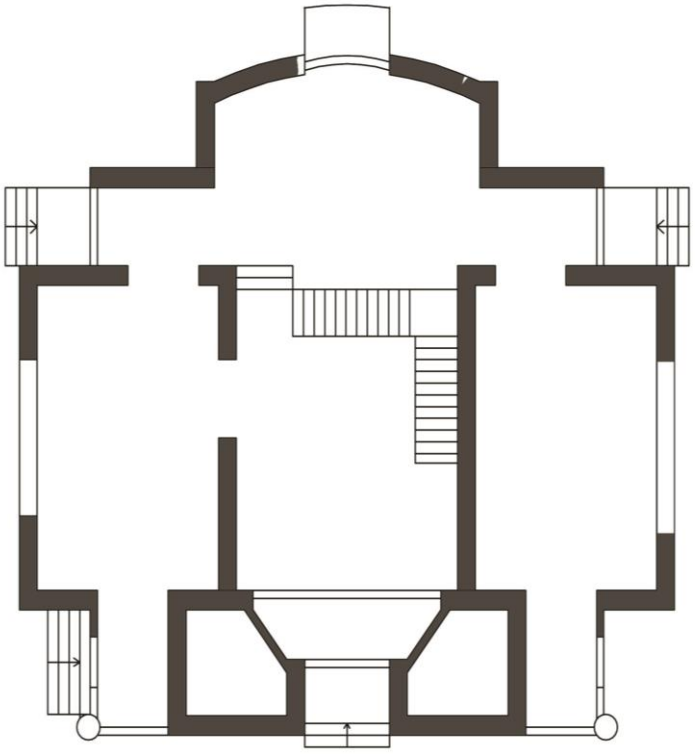
4.3. (Hidivin) Beykoz Av Köşkü Ahırı

Beykoz Av Köşkü, taşıdığı mimari karakter ile özgün bir örnektir (Resim 4.16), [Web 6]. Yapı, Beykoz'un sırtlarında, ormanlık alanda bulunan, villa tarzında inşa edilmiş bir av köşküdür, (Şekil 4.3). Yuvarlak kemerli kapı ve pencere açıklıkları, bina köşelerinde yer alan sütunlar, payandalara oturan yoğun ahşap süslemeli balkonlar ile oluşturulan cephe düzenlemeleri, binaya özgün bir mimari karakter kazandırmaktadır. Zemin katı kâgir, birinci katı ahşap yapıda geometrik ve bitkisel süsleme elemanları bir arada kullanılmıştır. Aslına uygun olarak restore edilen yapı, bugün Beykoz Konakları'nın yönetim binası olarak hizmet vermektedir [Web 4].

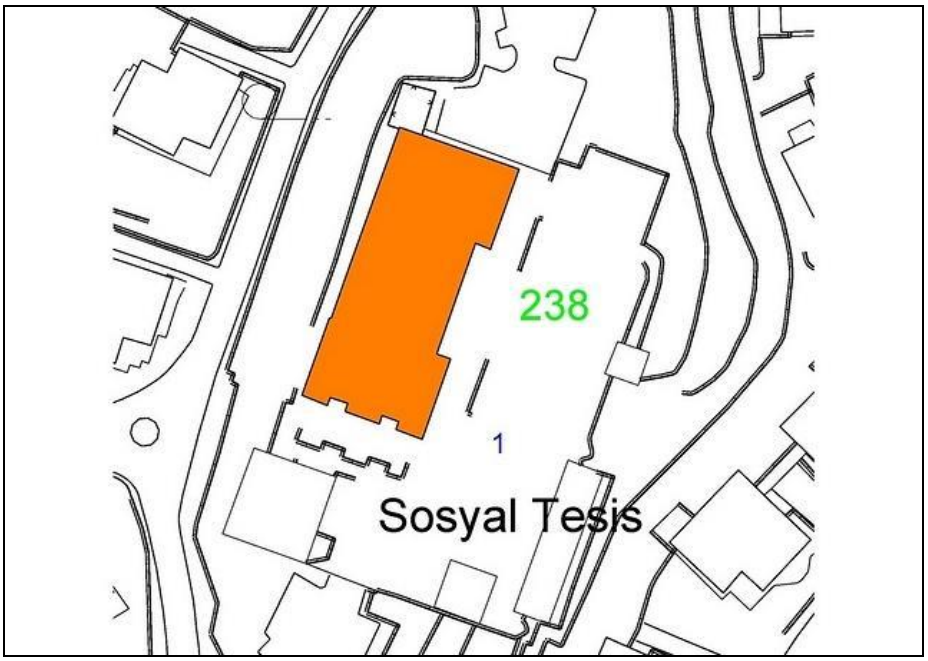
Bu av köşkü ile alana bir de at ahırı inşa edilmiştir (Resim 4.17), [Web 5]. Hidivin av köşküne bağlı ahır olarak bilinen yapı, taş-tuğla malzeme ile yığma sistemde inşa edilmiştir. Büyük kemerli açıklıkları, basık kemerli kapı ve pencere düzeni, ön cephede yer alan sundurması, binaya özgün bir mimari karakter kazandırmaktadır. Kapı ve pencere açıklıkları tuğla kemerlidir. Cephelerde de tuğla, taş malzeme ile alternatif olarak kullanılmıştır [Web 5]. Yapı günümüzde sosyal tesis olarak hizmet vermektedir (Resim 4.18), [Web 1].

Resim 4.16: Beykoz Av köşkü.

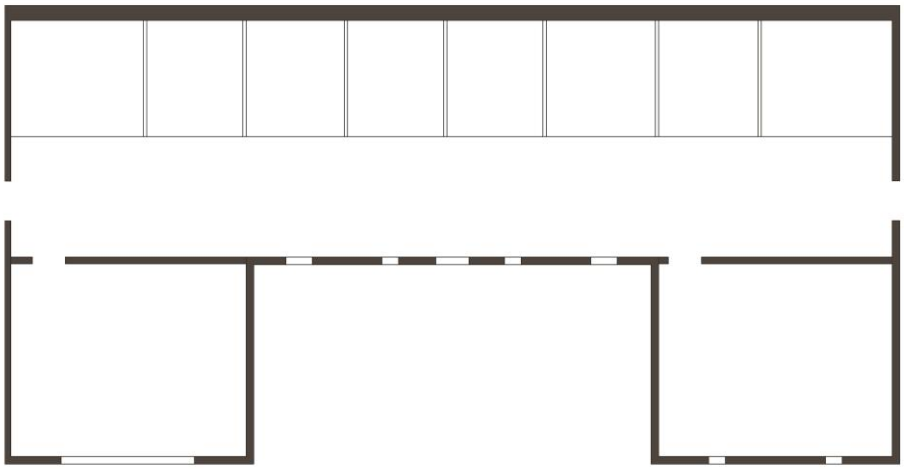

Şekil 4.3: Beykoz Av köşkü plan krokisi, 2012.

Resim 4.17: Beykoz Konaklarının sosyal tesisi olarak kullanılan at ahırı.

Ahır binası U planlı iki katlı bir yapıdır (Şekil 4.4). Zemin katının kuzeybatı bölümünün atlar için ayrıldığı (Resim 4.18), [Web 6] güneydoğuya bakan mekânlarının ise hizmet birimleri olarak düzenlendiği düşünülmektedir. Üst katta ise diğer birimler yer alır (Resim 4.19,4.20), [Web 6]. Ahır yapısı günümüzde (2013) Beykoz Konakları Sitesi ne ait cafe ve restaurant olarak hizmet vermektedir (Resim 4.21), [Web 6].

Şekil 4.4: Beykoz at ahırı plan krokisi, 2012.

Resim 4.18: Beykoz at ahırının zemin katı.

Resim 4.19: Beykoz at ahırının birinci katı.

Resim 4.20: Beykoz at ahırının birinci katı.

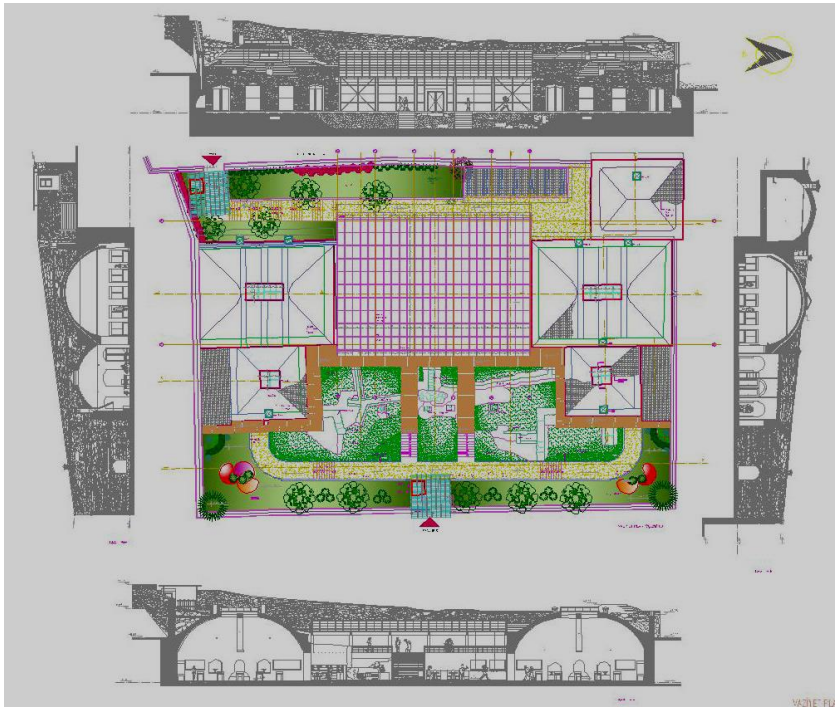
Resim 4.21: Beykoz at ahırının giriş cephesi.

4.4. Emirgan Korusu At Ahırları

Emirgan Korusu At Ahırları, Emirgan Korusunda 19. yüzyılın 2. yarısında Mısır Hıdivi İsmail Paşa tarafından yaptırılan Sahil Sarayı ve köşklerinin at ahırları olarak inşa edilmiş yapılardır.

Günümüze ulaşan ahırlar ikisi aynı eksende diğeri karşılarında yer alan kâgir, tonoz örtülü üç adet yapıdan oluşmaktadır (Resim 4.22), [Web 7]. Toplam 700 m2 alana oturan yapıda atların açık alanda bağlandığı kemerli bölümler bulunmaktadır (Resim 4.23).

Restorasyon çalışmalarının başlatıldığı 2005 yılına kadar harap bir durumda olan yapı, günümüzde Lale Müzesi olarak hizmet vermektedir (Resim 4.24,4.25).

Resim 4.22: Emirgan At Ahırları Restorasyon Projesi.

Resim 4.23: Emirgan At Ahırları, 2012.

Resim 4.24: Emirgan At Ahırları, 2012.

Resim 4.25: Emirgan At Ahırları iç mekan, 2012.

4.5. Davutpaşa Kışlası Askeri Bölük Binası (Mızraklı Süvari Alayı Ahır Binası)

Yapı, günümüzde Yıldız Teknik Üniversitesi Davutpaşa Kampüsü'nde Fen-Edebiyat Fakültesi yolu üzerinde bulunmaktadır (Resim 4.26), [Web 1]. 1890-1900 yılları arasında inşa edildiği düşünülen yapı, yaklaşık son 20 yıldır kullanılmamaktadır. Yapıya ait giriş kapılarının üzerindeki mermer levhalardan yapının 1942 yılında geçirdiği restorasyon sonucunda bir dönem idari bina olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır [Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Restorasyon Anabilim Dalı Arşivi].

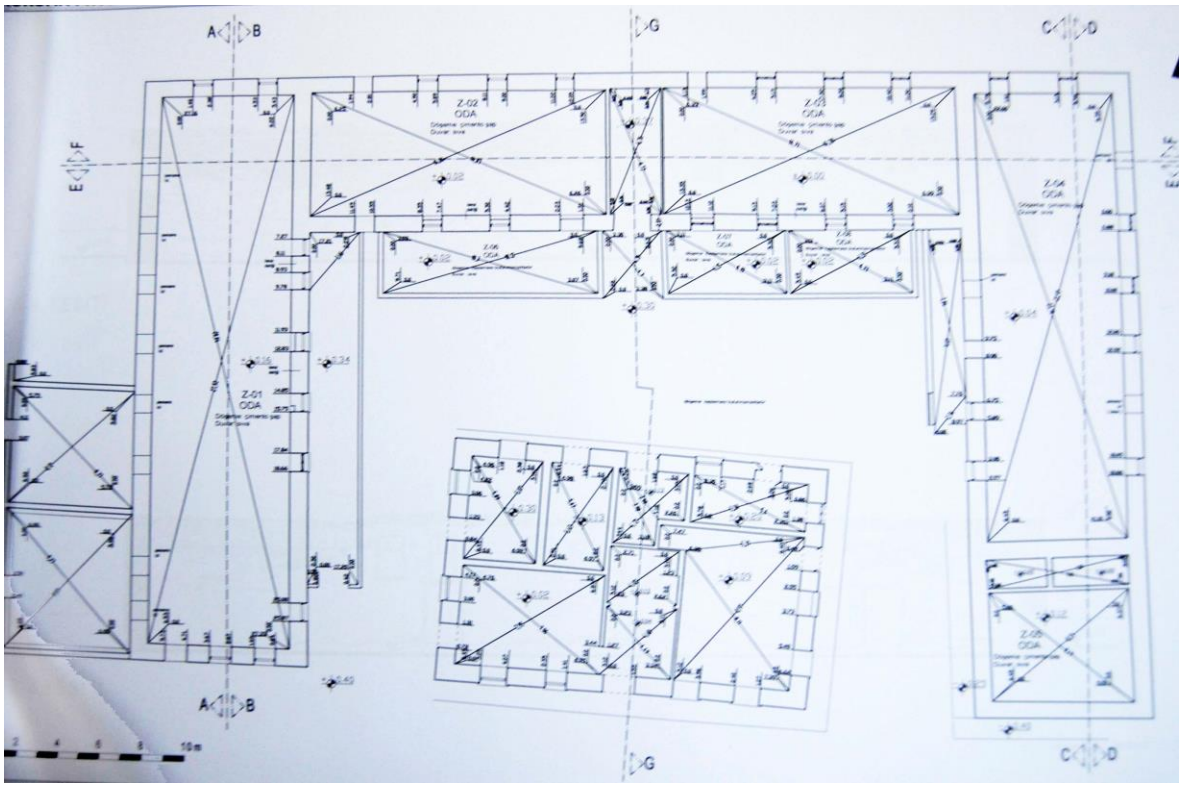

Resim 4.26: Davutpaşa kışlası askeri bölük binasının konumu.

U formundaki yapı üç adet ana ahır yapısından meydana gelmektedir. U formun oluşturduğu orta avlu bölümünde ise servis mekânları bulunmaktadır (Şekil 4.5), [Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Restorasyon Anabilim Dalı Arşivi].

U formu oluşturan üç ahır bölümünden iki uç bölümün ölçüleri yaklaşık 6.25 x 23.00 m. dir. İki ucu birleştiren bölüm ise 6.25 x 26.00 m. ölçülerindedir. Ahır bölümünde tek sıra halinde atlar için ayrılmış bölmeler bulunmaktadır. Ahır bölümleri ahşap beşik çatı ile örtülü olduğu, döşeme kaplaması atlar için ayrılmış bölümlerde ahşap, geçiş koridorlarında ise pişmiş tuğla olduğu, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Restorasyon Lisansüstü programı Koruma Projesi-2 kapsamında yapılmış çalışmalarda belirtilmektedir [Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Restorasyon Anabilim Dalı Arşivi].

Yapının 2009 yılına ait fotoğraflardan oldukça harap durumda olduğu gözlenmektedir (Resim 4.28,4.29,4.30),[Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Restorasyon Anabilim Dalı Arşivi]. Yapı günümüzde (2013) kullanılmamaktadır.

Şekil 4.5: Davutpaşa kışlası askeri bölük binası rölövesi, 2009.

Resim 4.27: Davutpaşa Kışlası Bölük Binası, 2010.

Resim 4.28: Davutpaşa Kışlası Bölük Binası, 2009.

Resim 4.29: Davutpaşa Kışlası Bölük Binası.

4.6. Sevkiyat Kışlası Ahırları

Topkapı sarayı has ahırları olan yapılar (Resim 4.30), [Web 1] günümüzde restore edilmiş ve İslam Bilim ve Teknoloji Tarihi Müzesi olarak hizmet vermektedir.

Resim 4.30: Sevkiyat Kışlası Ahır Binaları uydu görüntüsü.

Resim 4.31: Sevkiyat Kışlası Ahır Binaları, 2004.

Resim 4.32: Sevkiyat Kışlası Ahır Binaları,2004.

Resim 4.33: Sevkiyat Kışlası Ahır Binaları, 2004.

Resim 4.34: Sevkiyat Kışlası Ahır Binaları, 2004.

Resim 4.35: Sevkiyat Kışlası Ahır binalarının yemlik detayları, 2004.

Yapının restorasyon öncesi fotoğraflarında (Resim 4.31,4.32,4.33,4.34,4.35), [Aynur Çiftçi Arşivi] ahır olarak kullanıldığı döneme ait detaylar gözükmektedir.

4.6. Değerlendirme

Günümüze ulaşabilen az sayıda tavla yapısı incelendiğinde, plan ve cephe özelliklerinin benzer yönleri dikkat çekmektedir. Özellikle Beylerbeyi Sarayı Ahır Köşk ve Ferhan Ahırlarının plan kurgusu çalışma konusu olan tavla yapısının plan kurgusu gibi simetriktir.

Sevkiyat Kışlası Ahırları ve Davutpaşa Kışlası ahırları Çuhane tavla yapısının plan tipinden farklılık gösterse de, atlar için ayrılan birimler ve ahır içerisinde kullanılan elemanlar açısından benzer özelliklere sahip oldukları tespit edilmiştir.

İncelenen at ahırlarının plan tipleri değerlendirildiğinde 1875-1876 tarihli "*Fenn-i Mimari*" kitapta da bahsedildiği gibi [Çiftçi, 2004] ısınacak büyüklükte 60 at kapasitesini aşmayan ölçülerde genelde simetrik bir anlayışla kurgulandıkları tespit edilmektedir. Tavla yapılarının atların tek sıra halinde yerleştirildiği gibi iki sıralı

olarak planlanmış örnekleri de bulunmaktadır. Ahırların yüksekliği en az 4 m. olarak tespit edilmiştir. Plan tipleri genellikle simetrik olarak atlar için ayrılmış bölümler ve hizmet birimlerinden oluşacak şekilde kurgulanmıştır. Atların bulunduğu bölümler ahşap dikme ve paravanlarla birbirinden ayrılmaktadır. Her bölümde yemlik sulak bulunmaktadır.

At ahırlarının cepheleri 1875-1876 tarihli "*Fenn-i Mimari*" kitapta da bahsedildiği gibi [Çiftçi, 2004]

"*Havadar ve aydınlık olması için pencereler atların gözüne ışık gelmeyecek şekilde başlarından daha yukarda olmalıdır. Ahırın yüksekliği 4.5 m olduğuna göre, pencere zeminden 3.70 m yüksekte olmalıdır. Pencerenin boyu 0.70 m, dikdörtgen şeklindeyse eni 1.4 m olmalıdır."*

prensibine uygun olarak cephe düzenlerinin oluşturulmuş olduğu görülmektedir. Pencerelerin zeminden atların gözüne ışık gelmeyecek şekilde yüksek, simetrik bir şekilde cephe boyunca yerleşmiş kemerli ve yaklaşık 1.00 m. genişliğinde olduğu görülmektedir. Ayrıca kitapta aynı anda kullanılabilecek 3m. yüksekliğinde, 2 m. genişliğinde birden fazla kapı açılması gerektiğinden bahsedilmektedir [Çiftçi, 2004]. İncelenen tavla yapılarında birden fazla cepheden atların giriş çıkışının sağlandığı görülmektedir.

At ahırlarının atlar için ayrılmış bölümleri ahşap kaplama diğer kısımları ise pişmiş tuğla kaplama olduğu gözlenmektedir. Yukarıda adı geçen kitapta

"*Atların bulundukları bölmenin zemini duvardan koridora kadar ilk 1.5 m düz, kalan 1.5 m ise 0.25 eğimli olmalıdır. Koridor tarafına tuvalet yeri ve aralarda ortadaki büyük lağım kanalıyla birleşen küçük kanallar yapılmalıdır",*

denilmektedir (Çiftçi, 2004). Ferhan Ahırları ve Beylerbeyi Ahır Köşkün koridor bölümlerinin ortaya eğimli bir şekilde taban tuğlası ile balıksırtı olarak kaplandığı, atların bulunduğu bölmelerin ise ahşap kaplandığı tespit edilmiştir.

Emirgan At Ahırları dışına örnek tavla yapılarının üst örtüleri ahşap beşik çatıdır. Çatıları taşıyan ahşap makaslar mevcuttur. Çatı kaplamaları kiremittir.

5. RESTİTÜSYON

Çuhane tavla yapısının yapıldığı dönemden günümüze kadar, çeşitli müdahaleler geçirmiş olduğu anlaşılmaktadır. Yapının orta aksına, askeri kullanıma geçtikten sonra tam olarak bilinemeyen bir tarihte üst kat eklenmiştir. 1953 tarihinde hazırlanmış, yapıya ait mimari özelliklerinin tarif edildiği askeri tutanaklardan, orta aksın güneyinde ana yapıdan derzle ayrılmış iki katlı bölümün henüz yapılmamış olduğu tespit edilmiştir (Bkz. EK 2) . Bu dönemden sonra yapı Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'ndan, Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nın kullanımına geçmiştir. Orta aksın güneyinde, ana yapıdan derzle ayrılan iki katlı bölümün 1953 yılından sonraki bir tarihte Kara Kuvvetleri Komutanlığı tarafından eklendiği düşünülmektedir. Bu bölümün birinci katının döşeme kotu, ana yapının orta aksının 1. katının döşeme kotundan yaklaşık 144 cm. aşağıdadır (Bkz. Ek 12. Rölöve Paftaları). Ana yapının orta aksının ikinci katına çıkan merdiven sahanlığından 1953 yılından sonra eklendiği düşünülen birime geçilmektedir. Güney yöndeki ekin 1. kat döşeme kotunun orta aksta yer alan merdivenin ara sahanlık kotuna denk getirilecek şekilde çözülmüş olması ve bölümü oluşturan mekânların fonksiyonel ilişkileri güney uçtaki iki katlı bölümün daha sonraki bir dönemde yapıldığı tezini güçlendirmektedir (Bkz. Ek 10. Dönem Analizi Paftaları).

Yapıdaki değişiklikler göz önüne alınarak iki dönem restitüsyonu hazırlanmıştır. Özgün dönem yapının askeri kullanıma geçmeden tavla yapısı olarak kullanıldığı dönemi, diğeri ise yapının 1922 yılında askeri kullanıma geçtikten 1953 yılına kadar ki dönemi kapsamaktadır.

5.1. Özgün Dönem Restitüsyonu

Yapıdaki ekler ve sonradan kapatılan kısımlarla ilgili olarak tespit edilen veriler aşağıda belirtilmiştir.

Ekler:

- Yapının orta aksındaki içine girilemeyen üst katın, 1922 - 1953 tarihleri arasında tam olarak belirlenemeyen bir tarihte Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nın kullanımı sırasında eklendiği düşünülmektedir (Bkz. 12. Rölöve Paftaları).

- Yapının orta aksının güneyindeki betonarme hatıllı iki katlı yığma bölüm, ana yapıdan dilatasyon derzi ile ayrılmaktadır (Bkz. 12. Rölöve Paftaları). 4. Bölümde incelenen tavla örneklerine (Ferhan Ahırları ve Beylerbeyi Ahır Köşk) dayanarak Çuhane tavla yapısının orta aksının güneyine eklenmiş iki katlı bölümün 1953 yılından sonra Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nın kullanımına geçtikten sonra eklendiği düşünülmektedir. Ayrıca yapıdaki fonksiyonel ilişkiler ve strüktürel müdahaleler de bu düşünceyi desteklemektedir.
- Yapı içerisinde işlev gereği eklenmiş bir takım ilaveler bulunmaktadır. Orta akstaki Z01, Z03 no'lu mekânlarda yer alan tezgâhlar, tezgâh duvarlarındaki fayans kaplamalar özgün değildir.
- Yapının Z11 nolu mekânının ahşap çatı konstrüksiyonunun altına çakılmış kontrplak tavan kaplamaları özgün değildir.

Sonradan kapatılan kısımlar:

Yapının bazı kapı ve pencerelerinin çeşitli nedenlerle sonradan kapatıldığı anlaşılmaktadır. Kapatılan pencere ve kapıların aşağıda sıralanmıştır Z11 no'lu mekânın güney duvarındaki üç adet kemerli pencere ile bir adet kemerli kapı sonradan tuğla ile tamamen kapatılmıştır.

- Z02 no'lu mekânın doğu duvarındaki üç adet pencere ve aynı mekânın güney duvarındaki kemerli iki pencere ve bir adet kapı sonradan tuğla ile tamamen kapatılmıştır.

Tavla yapısının, restitüsyonu için planlama kurgusu açısından benzerlik gösteren Ferhan Ahırları ve Beylerbeyi Ahır Köşk ve yapı üzerindeki mevcut izlerden yararlanılmıştır. Ayrıca özgün mimarisi ile ilgili olarak Tanzimat Fermanı'ndan sonra basılan 1291/1875-1876 tarihli "*Fenn-i Mimari*" kitabındaki "Süvari Kışlalar' bölümünden de yaralanılmıştır [Çiftçi, 2004]. Bu veriler doğrultusunda yapının özgün planı ve cephe özelliklerini esas alan bir restitüsyon çalışması hazırlanmıştır (Bkz. Ek 12. Restitüsyon Paftaları).

4. bölümde incelenen tavla örneklerine (özellikle Ferhan Ahırları ve Beylerbeyi Ahır Köşk) dayanarak orta aksın özgün durumunda tek katlı ve yan kanatlardan daha yüksek bir hacim olduğu anlaşılmaktadır. Yapının orta aksındaki özgün taşıyıcı sisteminden farklı betonarme strüktürel elemanlar bu konudaki kanaati güçlendirmektedir. Restitüsyon çalışmasında bu mahal tek katlı olarak ele alınmıştır.

Ancak yapının özgün durumuna ait eski Şekillere ve tarihi fotoğraflara rastlanamadığından orta aksın gabarisi ve çatı örtüsü ile ilgili restitüsyon çalışması mevcut örneklere ve "*Fenn-i Mimari*" kitabındaki "Süvari Kışlalar" bölümüne dayandırılmıştır [Çiftçi, 2004]. Buna göre bu akstaki yapının saçak kotunun yan kanatların saçak kotundan 150 cm. yukarda ve beşik çatılı olduğu düşünülmektedir. Yapının orta aksının özgün çatısının, kanatların beşik çatı örtüsüne benzer şekilde olduğu ve Marsilya tipi kiremitlerle kaplandığı düşünülmektedir. (Bkz. Ek 12. Restitüsyon Paftaları). Yapının orta aksının çatı gabarisi ve biçimi ile ilgili kesin verilere ulaşılmamıştır. Konuyu netleştirebilecek yazılı ve görsel tarihi belgeler ve sözlü tarih kapsamında edinilebilecek yeni bilgilere ulaşılması durumunda çatı biçimlenişi yeniden ele alınmalıdır.

Yapının güney ve doğu cephelerinde sonradan kapatılmış kapı ve pencereleri özgün cephe düzenine uygun hale getirilerek restitüsyon Şekillerinde sunulmuştur (Bkz. Ek 12. Restitüsyon Paftaları). Restitüsyon çalışmasında yapıya sonradan ilave edilen tezgâhlar ve kaplamalar kaldırılmıştır.

Mevcut örneklerin pencere ve cephe düzenlerinin simetrik şekilde kurgulandığı belirlenmiştir. Özellikle Ferhan Ahırları'nın orta aks zemin katının her iki cephesinde giriş kapısı ve simetrik pencereler yer almaktadır. Yapı üzerindeki izler incelendiğinde yapının orta aksının güney cephesinin de kuzey cephesi gibi simetrik olarak kurgulandığına kanaat getirilmiştir.

Yapının orta aksının güney cephesinde, kuzey cephesi ile simetrik olarak kapı ve pencereler yer aldığı düşünüldüğünden bu cepheye de kapı ve pencereler ilave edilmiştir. Ahır bölümü olarak ayrılmış yan kanatlarda sağlı sollu toplam 22 adet bölme olduğu düşünülmektedir. Ahşap paravanlarla oluşturulmuş bölmelerin yaklaşık 230 cm x 365 cm ölçülerinde olduğu düşünülmektedir. Atlar için ayrılmış karşılıklı bölmelerin arasında bulunan koridorun genişliği ise 270 cm.'dir. Her bölmenin içerisinde yemlikler ve suluklar yer aldığı düşünülmektedir. Yapının orta aksında yer alan giriş kapısından ahırlara ulaşılabildiği gibi, kanatların güney cephelerinde yer alan kapılardan da ahır bölümüne ulaşıldığı düşünülmektedir. Her iki kanadın uç bölümünde atların nallanması ve seyislerin kullanımı için iki adet mekân ayrılmış olduğu düşünülmektedir. Bu mekânlara kanatların kuzey cephesinde yer alan kapılardan ulaşıldığı düşünülmektedir.

Yapının özgün döşeme kaplamaları ile ilgili herhangi bir ize rastlanamamıştır. İncelenen tavla örneklerindeki döşeme kaplama türlerinin tuğla ve ahşap olduğu

tespit edilmiştir. Ayrıca günümüzde at ahırları için en uygun döşeme kaplamasının tuğla ve ahşap olduğu gözlenmiştir. Çuhane tavla yapısının atlar için ayrılmış yan kanatlarının, döşeme kaplamalarının, atlar için ayrılmış her bir bölmede ahşap. Bölmeler arasındaki geçiş alanlarında ise ortaya iki yönden eğimli, balıksırtı şeklinde örülmüş taban tuğlası olduğu düşünülmektedir.

5.2. 1922 - 1953 Arası Dönem Restitüsyonu

Yapının askeri kullanıma geçtikten 1953 yılına kadar ki dönemini kapsayan ayrı bir restitüsyon hazırlanmıştır (Bkz.12. Ek Restitüsyon Paftaları). 1922- 1953 yılları arasındaki kullanımı temel alan bu restitüsyon ana yapının orta aksına ilave edilen üst kat ilavesi ile yeni kullanıma bağlı fonksiyonel değişiklikleri içermektedir. 1953'den önce yapının orta aksına eklenen üst katın yapıyla uyumlu bir ek olduğu kabul edilmiştir Yapının askeriyenin kullanımına geçtikten sonra koğuş, yemekhane ve depo olarak kullanıldığı bilinmektedir. Bu işlev değişiklikleri sırasında yapıya birtakım ilaveler yapılmıştır. Yapıya üst kat ilavesi ile bu kata ulaşımı sağlayan bir betonarme merdiven eklenmiştir.

Z01 nolu mekan içerisinde ilave duvarlar ile yeni mekanlar oluşturulmuştur. Bu mekanlara işlevlerine göre tezgah ve tesisat ilaveleri yapılmıştır.

Orta aksın güneyine eklenen iki katlı bölüm, güney cephesinin özgün halinin tam olarak tespit edilmesini engellemiştir. Ancak yapı üzerindeki izler ve mevcut örneklerden yola çıkarak, orta aksın güney bölümünün kuzey cephesi gibi simetrik bir şekilde kurgulandığı düşünülmektedir (Bkz. Ek 12. Restitüsyon Paftaları).

6. RESTORASYON ÖNERİSİ

Tavla yapısının restorasyon önerisi yapının özgün mimari özelliklerini koruyarak, yeniden işlevlendirilmesini esas almaktadır.

6.1. Yeni İşlev Önerisi

Tavla yapısının günümüz koşullarında özgün işlevi ile kullanılması söz konusu değildir. Günümüzde (2013) Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nın (Dz.K.K.) himayesinde bulunan yapının, Dz.K.K.'na hizmet edecek yeni bir işlevle yaşatılması amaçlanmaktadır. Yapının yeniden işlevlendirilmesi konusunda Dz.K.K. Kocaeli Valiliği ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin görüşlerine de başvurulmuştur. Bunun neticesinde yapıya stratejik konumu nedeniyle sivil halkın kullanımına yönelik bir işlev verilemeyeceğine karar verilmiştir. 1922–1953 arası dönem restitüsyonu esas alınan yapının restorasyon projesinde Dz.K.K. personelinin yararlanabileceği derslikler, toplantı salonları ve bunlara hizmet eden birimlerden oluşan işlevler önerilmiştir (Bkz Ek 12. Restorasyon Paftaları).

Restorasyon projesinde, yapının yan kanatlarının derslik ve toplantı salonları olarak işlevlendirilmiştir. Orta aksta yer alan bölme duvarlar kaldırılarak, bu bölüme çeşitli ıslak hacimler eklenmiştir. Orta aksta yer alan betonarme merdiven kaldırılarak, çelik sistemde yeni bir merdiven tasarlanmıştır. Ancak bu merdiven betonarme merdivenin bulunduğu alana değil Z01 nolu mekanın ortasına yerleştirilmiştir. Yapının üst katı ise açık ofis olarak tasarlanmıştır (Bkz. Ek 12. Restorasyon Paftaları).

6.2. Onarıma İlişkin Müdahaleler

Tavla yapısının rölöve ve restitüsyon verilerinin değerlendirilmesi sonucu restorasyon önerisinde çeşitli müdahalelerin gerekliliğine karar verilmiştir. Bu restorasyon müdahaleleri aşağıda sıralanmıştır:

Temizleme

- Yapının güney yönünde bulunan sonradan eklenmiş iki katlı bölüm

kaldırılacaktır. Bu bölümün yapıdan dilatasyon derzi ile ayrılmış olması, yapı elemanlarının kırılarak ana yapıdan uzaklaştırılmasını kolaylaştıracaktır.

- Yapıya sonradan eklenmiş ve özgün taşıyıcı sisteminin bozulmasına neden olmuş, Z01 nolu mekânda bulunan betonarme kolonlar ve kirişlerin kaldırılması önerilmektedir. Öncelikle Z01 nolu mekânın betonarme döşemesi ve kirişleri kırılmalıdır. Yığma duvarlar üzerine yerleştirilmiş betonarme hatılların duvarlarda rijitliğin sağlanması amacıyla kaldırılmaması düşünülmektedir. Döşeme kaldırıldıktan sonra Z01 nolu mekânın zeminine oturan betonarme kolonlar kırılmalıdır.
- Z01 nolu mekân ile Z10 nolu mekânları ayıran özgün olmayan bölme duvar kaldırılmalıdır.
- Yapının bazı bölümlerinde bulunan çatı altı kontrplak kaplamalar kaldırılmalıdır.
- Yapının içerisinde çökme ile oluşmuş molozlar yapıya zarar vermeden yapıdan uzaklaştırılmalıdır.
- Yapının cephelerinde sonradan yapılmış çimento esaslı sıvalar raspa yapılmalıdır.
- Z11 nolu mekânın güney duvarında izi bulunan üç adet kemerli pencere ve bir adet kapı, izlerden ve diğer pencere boyutlarından referans alınarak özgün haline getirilmelidir. Z02 nolu mekânın doğu duvarında yer alan üç adet kapatılmış pencere ile aynı mekânın güney duvarında kapatılmış olan iki adet pencere ve bir adet kapı yeniden açılmalıdır.
- Kapı ve pencerelere eklenmiş olan demir korkuluklar kaldırılmalıdır.
- Yapının çatısı çöken bölümlerinde oluşan bitkilenme temizlenmelidir.
- Z02 nolu mekanı büyük oranda bitkiler kaplamıştır. Z11 nolu mekanın giriş bölümünde yığılmış molozların üstünde küçük bitkiler filizlenmiştir. Yapının ana merdiveninin ara sahanlığında, kökleri Z10 nolu mekanın duvarlarına kadar inen bir incir ağacı bulunmaktadır. Bu mekanları sarmış olan bitkiler ve ayrıca cepheleri kaplamış bitki ve yosunlar uygun herbisidlerle ve mekanik yöntemle temizlenmelidir.

  Sağlamlaştırma
- Z02 ve Z12 nolu mekânın kuzeydoğu köşesinde çatlamış duvar kısmen yıkılarak özgün tuğlaları ve özgün harcı ile yeniden örülmelidir.

- Yapının özgün tavla bölümünü oluşturan beden duvarlarına, yapının yatay kuvvetlere karşı rijitliğini artırmak amacıyla pencere üst kotunda betonarme hatıl uygulanmalıdır.
- Yapının orijinal harcına göre hazırlanacak kireç bağlayıcı harç ile yapının ince çatlakları doldurularak onarılmalıdır.
- Yapının dış etkilere maruz kalmış ahşap çatı elemanları onarılabilecek durumda olanları sağlamlaştırılmalıdır. Çatı örtüsü olan Marsilya tipi kiremitlerin de aktarılması gerekmektedir.

  Bütünleme
- Z12 nolu mekânın batı duvarında yer alan kapı tuğla örülerek kapatılmalıdır. Z10 nolu mekân ile Z11 nolu mekân arasında bulunan pencere tuğla örülerek kapatılmalıdır. Kapı ve pencerenin bütünlenmesinde yapı içerisinde daha önce kaldırılan duvarlardan sökülen tuğlalardan sağlam olanları seçilerek kullanılmalıdır.
- Yapının tüm zeminleri şap kaplamadır. Yeni zemin kaplamaları mevcut şap üzerine, ıslak hacimlerde seramik, diğer mekânlarda ise lamine parke olarak yenilenmesi önerilmektedir.

  Yenileme
- Yapının doğraması değiştirilmiş ya da tamamen yok olmuş kapı ve pencere doğramaları özgün haline uygun olarak yeniden imal edilerek yerlerine yerleştirilmelidir.
- Yapıda tekrar kullanılması mümkün olmayan ahşap elemanlar yenileriyle değiştirilmelidir. Ahşap beşik çatının tahrip olmuş bölümleri onarılmalıdır.

  Yeniden yapma
- Orta aksa sonradan eklenmiş betonarme sistem kaldırılacağından, yapının bu bölümüme yeni bir döşeme, merdiven ve çatı sistemi gerekmektedir. Z01 nolu mekânda bulunan kolon ve döşeme kaldırıldıktan sonra bu bölümün açıklığını geçebilecek çelik taşıyıcı sistem olarak tasarlanarak bir döşeme yapılması önerilmektedir. Bu döşeme ile bütünlük içerisinde bir merdiven inşa edilmelidir. Üst katta ise ahşap beşik çatının yeniden yapılması önerilmektedir.

7. SONUÇ ve ÖNERİLER

İzmit Çuha Fabrikası alanı içerisinde yer alan Çuhane Tavla yapısı günümüzde atıl ve harap bir durumdadır. Bu çalışma ile tarihi tavla yapılarının nadir örneklerinden biri olan, tavla yapısının mimari belgelemesi yapılmıştır.

Çeşitli kaynaklarda av köşkü olarak geçen yapının mimari belgeleme çalışması ve literatür taramasıyla benzerlik ilkesi sonucunda tavla (ahır yapısı) olduğu anlaşılmıştır.

Yapı ile ilgili daha önce yapılmış bir mimari belgeleme çalışması bulunmamaktaydı. Ancak 2007 yılında Karavar tarafından tamamlanan, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e İzmit Çuha Fabrikası (1844-1920) isimli doktora tezinde yapıdan av köşkü olarak bahsedilmektedir. Bu çalışma kapsamında yapılan yerinde incelemeler ve benzer örneklerin araştırılması sonucu yapının bir tavla yapısı olduğu düşüncesine ulaşılmıştır. Yapının mimari belgelenmesi tamamlanmış, rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri hazırlanmıştır.

Yapıya, askeriyenin kullanımına geçtikten sonra işlev değişiklikleri sonucu çeşitli ilaveler yapılmıştır. Yapıdaki değişiklikler göz önüne alınarak iki dönem restitüsyonu hazırlanmıştır. Özgün dönem yapının askeri kullanıma geçmeden tavla yapısı olarak kullanıldığı dönemi, diğeri ise yapının 1922 yılında askeri kullanıma geçtikten 1953 yılına kadar ki dönemi kapsamaktadır. Yapıya 1922-1953 yılları arasında yapılan ekin uyumlu bir ek olduğu kabul edilerek bu restitüsyon hazırlanmıştır. 1953 yılından sonra yapıya çeşitli ilaveler yapılmıştır, ancak bu ilavelerin nitelikli olmadığı düşünüldüğünden restorasyon projesinde bu eklerin kaldırılması ve 1922-1953 yılları arası dönem restitüsyonunun öngördüğü şekilde bir restorasyon önerisi hazırlanmıştır.

Belgeleme çalışmalarına dayanarak günümüzde kullanılamayacak durumda olan yapıya yeni bir işlev verilerek restorasyon projesi hazırlanmıştır. Yapının konumu itibariyle sivil halkın hizmetine yönelik bir işlev verilemeyeceğinden, yapı askeri personelin kullanımına yönelik derslik ve servis mekânları olarak tasarlanmıştır. Restorasyon projesinin hazırlanmasında yapının özgünlüğünün, kitlesel ve mekânsal bütünlüğünün korunması amaçlanmıştır.

Tavla yapısının bulunduğu alan olan eski İzmit Çuha Fabrikası ile ilgili tamamlayıcı ve net bilgilerin elde edilebilmesi için tüm yapıları kapsayan bilimsel

araştırmaların yapılması gerekmektedir. Bu çalışma, alanda bulunan diğer yapılar ile ilgili mimari belgeleme çalışmalarının yapılması ve fabrika alanının bütüncül bir yaklaşım içerisinde korunmasına katkı sağlanması için, bir başlangıç niteliği taşımaktadır.

KAYNAKLAR

Aksoy T., (2011) "Kocaeli Kültür Envanteri" Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Kültür Yayınları, Kocaeli

Çiftçi A., (2004) "19. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde Askeri Mimari ve İstanbul'da İnşa Edilen Askeri Yapılar", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

Çiftçi A., (2012) "The Imported Tiles and Architectural Ceramics Used in 19-20th Century Istanbul's Buildings", SACH Structural Analysis of Historical Constructions, V.II 1060-1070, Roclaw Poland in 15-17 October,

Çöğürcü M.,T., (2007) "Yığma Yapıların Yatay Derz Güçlendirme Yöntemiyle Güçlendirilmesi", Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

Eldem S.,H., (1969) , Köşkler ve Kasırlar, İ.D.M.M.A Yayınları, İstanbul

Gür B., (2010), "Koruma Projesi-2" Yıldız Teknik Üniversitesi Restorasyon Anabilim Dalı

Karavar H., (2007), "Osmanlı'dan Cumhuriyet'e İzmit Çuha Fabrikası", Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Kocaeli

Şenyurt Z.,C. (2009), "Koruma Projesi-2" Yıldız Teknik Üniversitesi Restorasyon Anabilim Dalı

TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı, (1996), "Milli Saraylar 1994/1995 Yılı Çalışma Raporu", TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı Yayını, İstanbul

TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı, (1996)," Milli Saraylar 1993 Yılı Çalışma Raporu", TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı Yayını, İstanbul

TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı, (1993)," Beylerbeyi Sarayı", TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı Yayını, İstanbul

Tekkollu L., Yıldırım N., (2001)," Yaşayan Tarihi ve Kültürel Askeri Yapılar", Milli Savunma Bakanlığı Yayınları, Ankara

Turhan H., (1981), "Osmanlılar Çağında İstanbul'da Av Köşkleri Kasırları", İ.D.M.M.A. Yayınları, İstanbul

Tutel E., (1998) " At ve Atçılık", İletişim Yayınları, İstanbul

Türkmen M.,N., (2009). "Osmanlıda Av Seferleri", Acta Turca Türkoloji Dergisi Online, Yıl 1, Sayı 1, Ocak 2009

Web 1, (2013), http:// www. maps google. com, (Erişim Tarih 23/02/2013)

Web 2, (2012), http://www.kartepe.bel.tr/tr/icerikkategori/0/37/kartepe.aspx, (Erişim Tarih 18/02/2012)

Web 3, (2012), http://www.millisaraylar.gov.tr/portalmain/Palaces.aspx?SarayId=11, (Erişim Tarih 13/11/2012)

Web 4, (2012), http://istanbulkulturenvanteri.gov.tr/anit/index/detay/42604., (Erişim Tarihi 08/12/2012)

Web 5, (2013), http://istanbulkulturenvanteri.gov.tr/anit/index/detay/42627, (Erişim Tarih 11/01/2013)

Web 6, (2013), http://www.beykozkonaklari.org/icana.asp?step=13, (Erişim Tarih 18/05/2013)

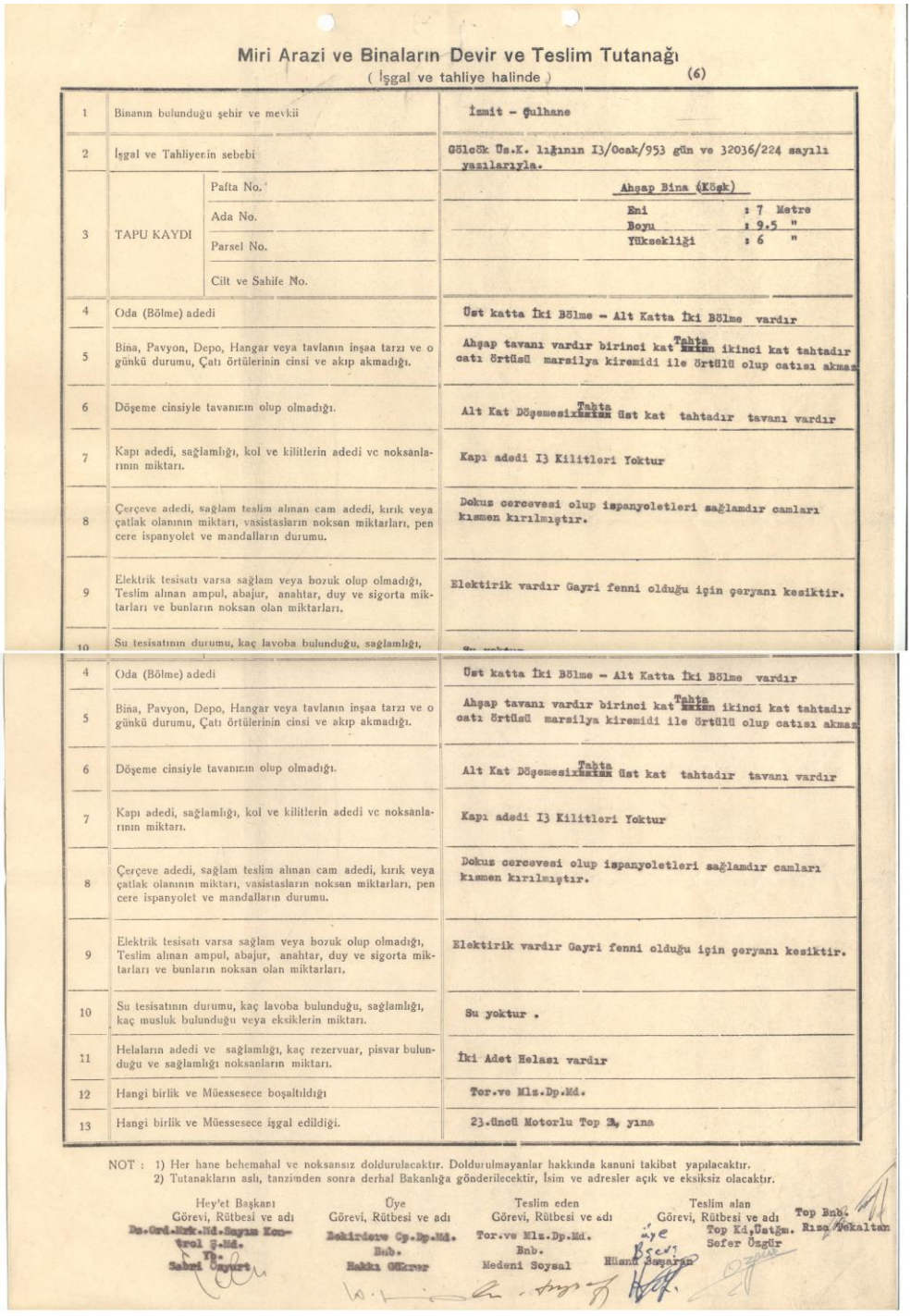
Web 7, (2013), http://www.esyapi.com/projeler/emirgan_proje.html, (Erişim Tarih 03/02/2013)

ÖZGEÇMİŞ

1980 yılında İstanbul'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Gebze'de tamamladıktan sonra Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümünden mezun oldu. Özel sektör ve kamu kuruluşlarında yaklaşık olarak beş yıl çalıştıktan sonra serbest olarak mimarlık hizmetleri vermeye başladı. Halen Gebze'de serbest mimar olarak çalışmaktadır.

EKLER

Ek 1: Çuhane alanında bulunan av köşkü 1953 yılı bina devir ve teslim tutanağı, [Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Arşivi]

Miri Arazi ve Binaların Devir ve Teslim Tutanağı

(İşgal ve tahliye halinde) (6)

1	Binanın bulunduğu şehir ve mevkii		İzmit – Çuhane
2	İşgal ve Tahliyenin sebebi		Gölcük Üs.K. lığının 13/Ocak/953 gün ve 32036/224 sayılı yazılarıyla.
3	TAPU KAYDI	Pafta No.	Ahşap Bina (Köşk)
		Ada No.	Eni : 7 Metre
		Parsel No.	Boyu : 9.5 "
		Cilt ve Sahife No.	Yüksekliği : 6 "
4	Oda (Bölme) adedi		Üst katta İki Bölme – Alt Katta İki Bölme vardır
5	Bina, Pavyon, Depo, Hangar veya tavlanın inşaa tarzı ve o günkü durumu, Çatı örtülerinin cinsi ve akıp akmadığı.		Ahşap tavanı vardır birinci kat Tahta ikinci kat tahtadır çatı örtüsü marsilya kiremidi ile örtülü olup çatısı akmaz
6	Döşeme cinsiyle tavanının olup olmadığı.		Alt Kat Döşemesi Tahta Üst kat tahtadır tavanı vardır
7	Kapı adedi, sağlamlığı, kol ve kilitlerin adedi ve noksanlarının miktarı.		Kapı adedi 13 Kilitleri Yoktur
8	Çerçeve adedi, sağlam teslim alınan cam adedi, kırık veya çatlak olanının miktarı, vasistasların noksan miktarları, pencere ispanyolet ve mandalların durumu.		Dokuz cercevesi olup ispanyoletleri sağlamdır camları kısmen kırılmıştır.
9	Elektrik tesisatı varsa sağlam veya bozuk olup olmadığı, Teslim alınan ampul, abajur, anahtar, duy ve sigorta miktarları ve bunların noksan olan miktarları.		Elektirik vardır Gayri fenni olduğu için çoryanı kesiktir.
10	Su tesisatının durumu, kaç lavoba bulunduğu, sağlamlığı,		

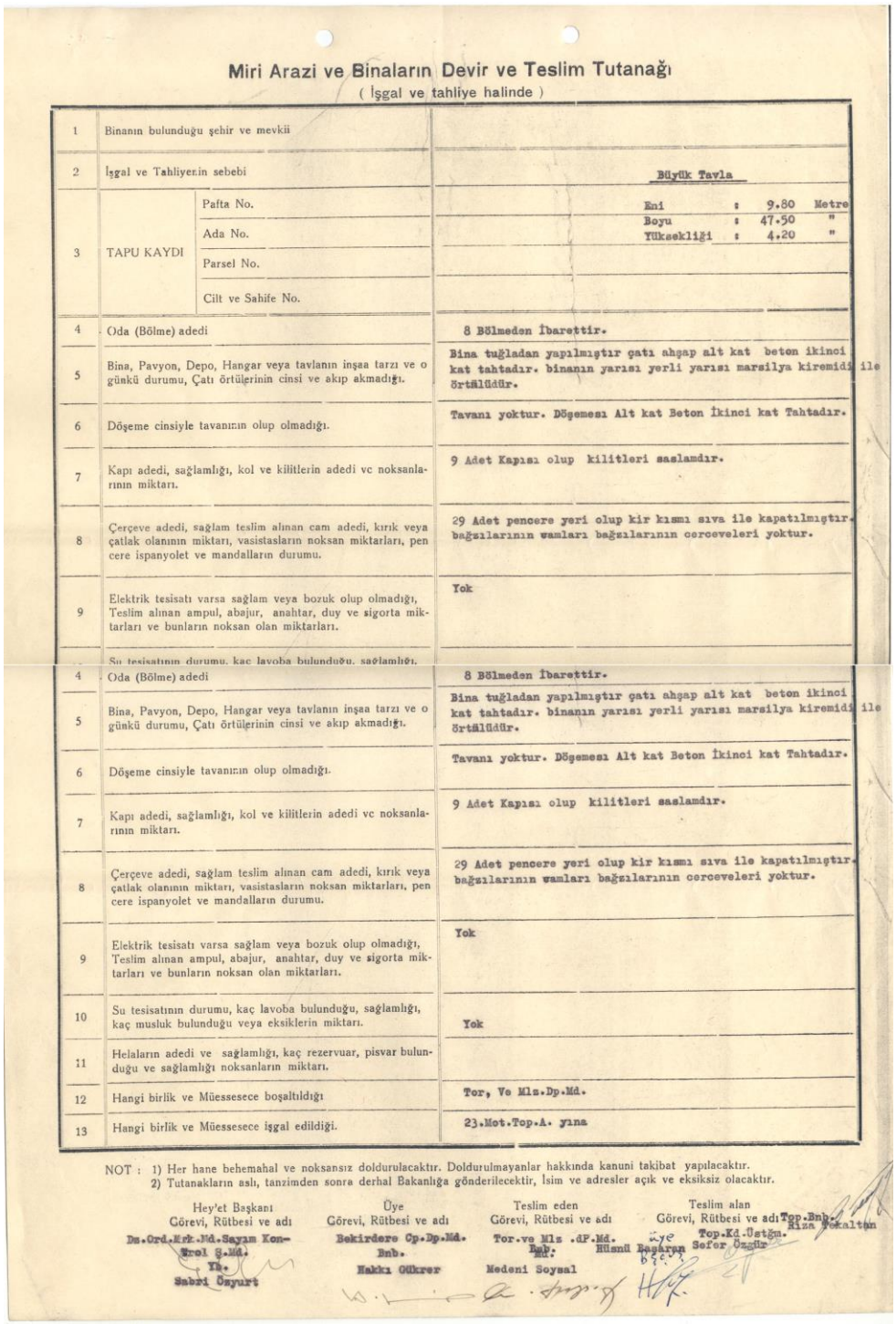
4	Oda (Bölme) adedi	Üst katta İki Bölme – Alt Katta İki Bölme vardır
5	Bina, Pavyon, Depo, Hangar veya tavlanın inşaa tarzı ve o günkü durumu, Çatı örtülerinin cinsi ve akıp akmadığı.	Ahşap tavanı vardır birinci kat Tahta ikinci kat tahtadır çatı örtüsü marsilya kiremidi ile örtülü olup çatısı akmaz
6	Döşeme cinsiyle tavanının olup olmadığı.	Alt Kat Döşemesi Tahta Üst kat tahtadır tavanı vardır
7	Kapı adedi, sağlamlığı, kol ve kilitlerin adedi ve noksanlarının miktarı.	Kapı adedi 13 Kilitleri Yoktur
8	Çerçeve adedi, sağlam teslim alınan cam adedi, kırık veya çatlak olanının miktarı, vasistasların noksan miktarları, pencere ispanyolet ve mandalların durumu.	Dokuz cercevesi olup ispanyoletleri sağlamdır camları kısmen kırılmıştır.
9	Elektrik tesisatı varsa sağlam veya bozuk olup olmadığı, Teslim alınan ampul, abajur, anahtar, duy ve sigorta miktarları ve bunların noksan olan miktarları.	Elektirik vardır Gayri fenni olduğu için çoryanı kesiktir.

10	Su tesisatının durumu, kaç lavoba bulunduğu, sağlamlığı, kaç musluk bulunduğu veya eksiklerin miktarı.	Su yoktur .
11	Helaların adedi ve sağlamlığı, kaç rezervuar, pisvar bulunduğu ve sağlamlığı noksanların miktarı.	İki Adet Helası vardır
12	Hangi birlik ve Müessesece boşaltıldığı	Tor.ve Mls.Dp.Md.
13	Hangi birlik ve Müessesece işgal edildiği.	23.üncü Motorlu Top Tb. yine

NOT : 1) Her hane behemahal ve noksansız doldurulacaktır. Doldurulmayanlar hakkında kanuni takibat yapılacaktır.
2) Tutanakların aslı, tanzimden sonra derhal Bakanlığa gönderilecektir, İsim ve adresler açık ve eksiksiz olacaktır.

Hey'et Başkanı	Üye	Teslim eden	Teslim alan	
Görevi, Rütbesi ve adı	Görevi, Rütbesi ve adı	Görevi, Rütbesi ve adı	Görevi, Rütbesi ve adı	
Dz.Ord.Kur.Kd.Sayım Kontrol Ş.Md. Yb. Sabri Oyurt	Zehirdeve Cp.Dp.Md. Bnb. Hakkı Gökmar	Tor.ve Mls.Dp.Md. Bnb. Medeni Soysal	Top Kd.Üstğm. Sefer Özgür	Top Bnb. Rıza Tekaltan

Ek 2: Çuhane alanında bulunan tavla yapısının 1953 yılı devir ve teslim tutanağı, [Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Arşivi]

Miri Arazi ve Binaların Devir ve Teslim Tutanağı

(İşgal ve tahliye halinde)

1	Binanın bulunduğu şehir ve mevkii		
2	İşgal ve Tahliyenin sebebi		Büyük Tavla
3	TAPU KAYDI	Pafta No.	Eni : 9.80 Metre
		Ada No.	Boyu : 47.50 "
		Parsel No.	Yüksekliği : 4.20 "
		Cilt ve Sahife No.	
4	Oda (Bölme) adedi		8 Bölmeden İbarettir.
5	Bina, Pavyon, Depo, Hangar veya tavlanın inşaa tarzı ve o günkü durumu, Çatı örtülerinin cinsi ve akıp akmadığı.		Bina tuğladan yapılmıştır çatı ahşap alt kat beton ikinci kat tahtadır. binanın yarısı yerli yarısı marsilya kiremidi ile örtülüdür.
6	Döşeme cinsiyle tavanının olup olmadığı.		Tavanı yoktur. Döşemesi Alt kat Beton İkinci kat Tahtadır.
7	Kapı adedi, sağlamlığı, kol ve kilitlerin adedi ve noksanlarının miktarı.		9 Adet Kapısı olup kilitleri saslamdır.
8	Çerçeve adedi, sağlam teslim alınan cam adedi, kırık veya çatlak olanının miktarı, vasistasların noksan miktarları, pencere ispanyolet ve mandalların durumu.		29 Adet pencere yeri olup kir kısmı sıva ile kapatılmıştır. bağzılarının camları bağzılarının cerceveleri yoktur.
9	Elektrik tesisatı varsa sağlam veya bozuk olup olmadığı, Teslim alınan ampul, abajur, anahtar, duy ve sigorta miktarları ve bunların noksan olan miktarları.		Yok
	Su tesisatının durumu, kaç lavoba bulunduğu, sağlamlığı,		

4	Oda (Bölme) adedi	8 Bölmeden İbarettir.
5	Bina, Pavyon, Depo, Hangar veya tavlanın inşaa tarzı ve o günkü durumu, Çatı örtülerinin cinsi ve akıp akmadığı.	Bina tuğladan yapılmıştır çatı ahşap alt kat beton ikinci kat tahtadır. binanın yarısı yerli yarısı marsilya kiremidi ile örtülüdür.
6	Döşeme cinsiyle tavanının olup olmadığı.	Tavanı yoktur. Döşemesi Alt kat Beton İkinci kat Tahtadır.
7	Kapı adedi, sağlamlığı, kol ve kilitlerin adedi ve noksanlarının miktarı.	9 Adet Kapısı olup kilitleri saslamdır.
8	Çerçeve adedi, sağlam teslim alınan cam adedi, kırık veya çatlak olanının miktarı, vasistasların noksan miktarları, pencere ispanyolet ve mandalların durumu.	29 Adet pencere yeri olup kir kısmı sıva ile kapatılmıştır. bağzılarının camları bağzılarının cerceveleri yoktur.
9	Elektrik tesisatı varsa sağlam veya bozuk olup olmadığı, Teslim alınan ampul, abajur, anahtar, duy ve sigorta miktarları ve bunların noksan olan miktarları.	Yok

10	Su tesisatının durumu, kaç lavoba bulunduğu, sağlamlığı, kaç musluk bulunduğu veya eksiklerin miktarı.	Yok
11	Helaların adedi ve sağlamlığı, kaç rezervuar, pisvar bulunduğu ve sağlamlığı noksanların miktarı.	
12	Hangi birlik ve Müessesece boşaltıldığı	Tor, Ve Mlz.Dp.Md.
13	Hangi birlik ve Müessesece işgal edildiği.	23.Mot.Top.A. yına

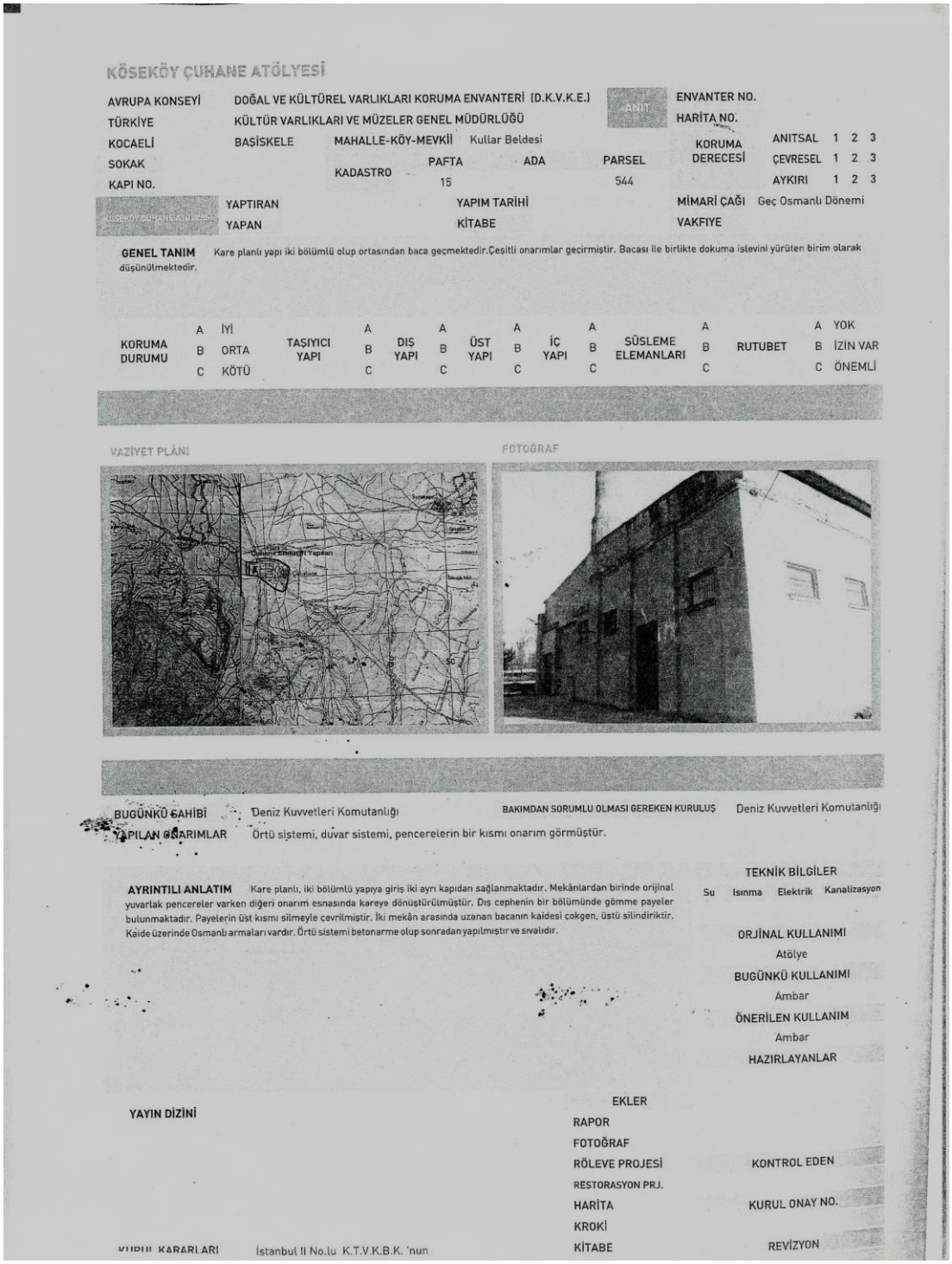
NOT : 1) Her hane behemahal ve noksansız doldurulacaktır. Doldurulmayanlar hakkında kanuni takibat yapılacaktır.
2) Tutanakların aslı, tanzimden sonra derhal Bakanlığa gönderilecektir, İsim ve adresler açık ve eksiksiz olacaktır.

Hey'et Başkanı Görevi, Rütbesi ve adı	Üye Görevi, Rütbesi ve adı	Teslim eden Görevi, Rütbesi ve adı	Teslim alan Görevi, Rütbesi ve adı
Dz.Ord.Müf.Md.Sayım Kontrol Ş.Md. Yb. Sabri Özyurt	Bekirdere Cp.Dp.Md. Bnb. Hakkı Ökrer	Tor.ve Mlz .dP.Md. Bnb. Mr. Hüsnü Başaran Medeni Soysal	Top.Bnb. Rıza Bekaltan Top.Kd.Üstğm. Sefer Özgür

Ek 3: Fabrikaların kuruluşu ile ilgili Sultan Abdülmecid'in Hatt-ı Hümayunu [Başbakanlık Osmanlı Arşivleri, Hatt-ı Hümayun 1229/47954/A]

Ek 4: Bacalı ambar envanter fişi, [Aksoy, 2011]

KÖSEKÖY ÇUHANE ATÖLYESİ

AVRUPA KONSEYİ
TÜRKİYE
KOCAELİ
SOKAK
KAPI NO.

DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ (D.K.V.K.E.)
KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
BAŞİSKELE MAHALLE-KÖY-MEVKİİ Kullar Beldesi
KADASTRO PAFTA 15 ADA PARSEL 544

ANIT

ENVANTER NO.
HARİTA NO.
KORUMA DERECESİ ANITSAL 1 2 3 ÇEVRESEL 1 2 3 AYKIRI 1 2 3

KÖSEKÖY ÇUHANE ATÖLYESİ

YAPTIRAN
YAPAN
YAPIM TARİHİ
KİTABE
MİMARİ ÇAĞI Geç Osmanlı Dönemi
VAKFIYE

GENEL TANIM Kare planlı yapı iki bölümlü olup ortasından baca geçmektedir.Çeşitli onarımlar geçirmiştir. Bacası ile birlikte dokuma işlevini yürüten birim olarak düşünülmektedir.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET
A İYİ	A	A	A	A	A	A YOK
B ORTA	B	B	B	B	B	B İZİN VAR
C KÖTÜ	C	C	C	C	C	C ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI

FOTOĞRAF

BUGÜNKÜ SAHİBİ Deniz Kuvvetleri Komutanlığı
BAKIMDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ Deniz Kuvvetleri Komutanlığı
YAPILAN ONARIMLAR Örtü sistemi, duvar sistemi, pencerelerin bir kısmı onarım görmüştür.

AYRINTILI ANLATIM Kare planlı, iki bölümlü yapıya giriş iki ayrı kapıdan sağlanmaktadır. Mekânlardan birinde orijinal yuvarlak pencereler varken diğeri onarım esnasında kareye dönüştürülmüştür. Dış cephenin bir bölümünde gömme payeler bulunmaktadır. Payelerin üst kısmı silmeyle çevrilmiştir. İki mekân arasında uzanan bacanın kaidesi cokgen, üstü silindiriktir. Kaide üzerinde Osmanlı armaları vardır. Örtü sistemi betonarme olup sonradan yapılmıştır ve sıvalıdır.

TEKNİK BİLGİLER
Su Isınma Elektrik Kanalizasyon

ORJİNAL KULLANIMI
Atölye
BUGÜNKÜ KULLANIMI
Ambar
ÖNERİLEN KULLANIM
Ambar
HAZIRLAYANLAR

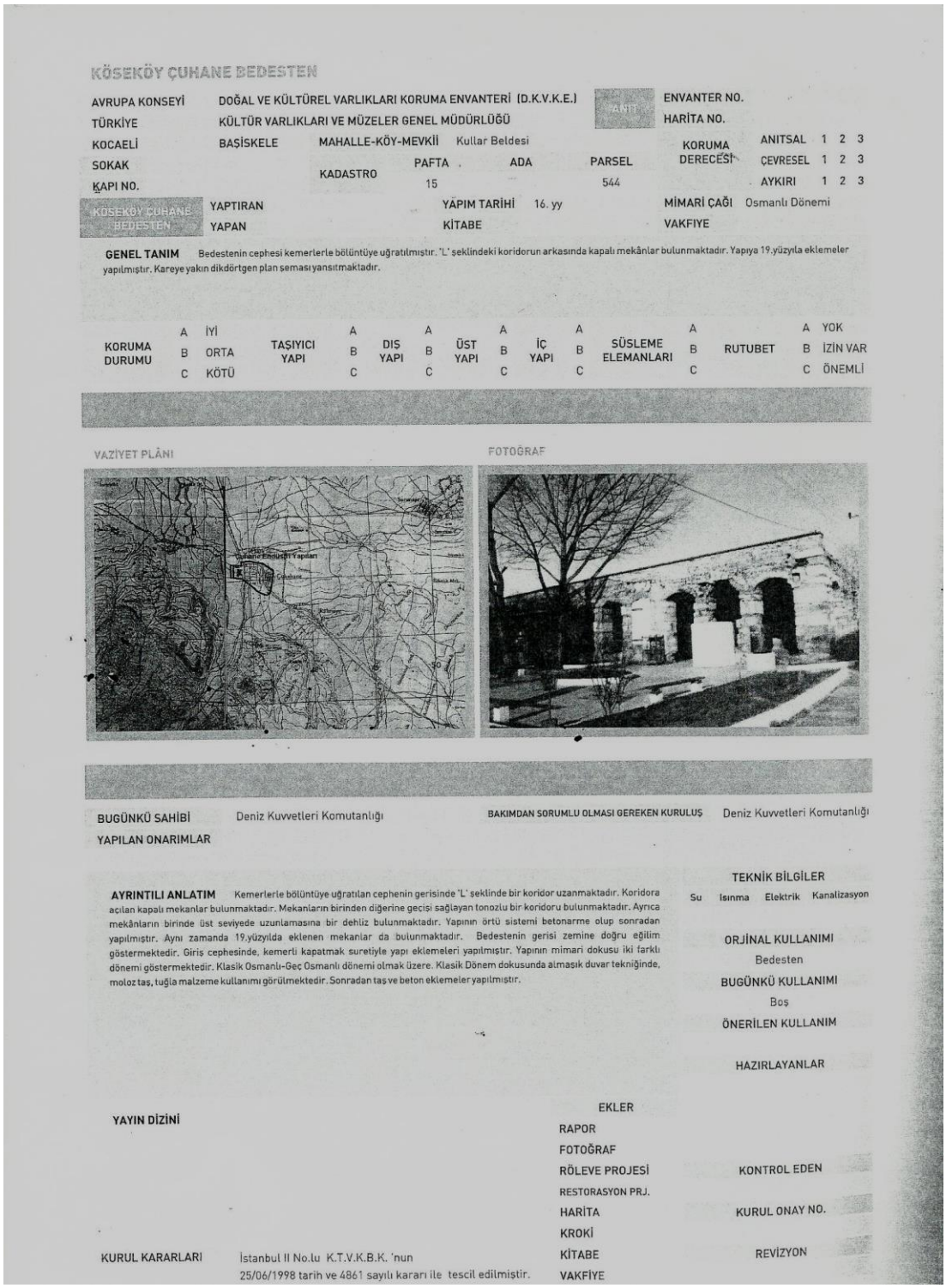
YAYIN DİZİNİ

EKLER
RAPOR
FOTOĞRAF
RÖLEVE PROJESİ
RESTORASYON PRJ.
HARİTA
KROKİ
KİTABE

KONTROL EDEN
KURUL ONAY NO.
REVİZYON

KURUL KARARLARI İstanbul II No.lu K.T.V.K.B.K. 'nun

Ek 5: Bedesten envanter fişi, [Aksoy, 2011]

KÖSEKÖY ÇUHANE BEDESTEN

AVRUPA KONSEYİ — DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ (D.K.V.K.E.) — ENVANTER NO.
TÜRKİYE — KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ — HARİTA NO.
KOCAELİ — BAŞİSKELE — MAHALLE-KÖY-MEVKİİ Kullar Beldesi
SOKAK — KADASTRO — PAFTA 15 — ADA — PARSEL 544
KAPI NO.
KÖSEKÖY ÇUHANE BEDESTEN — YAPTIRAN — YAPAN — YAPIM TARİHİ 16. yy — KİTABE
KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3 — ÇEVRESEL 1 2 3 — AYKIRI 1 2 3
MİMARİ ÇAĞI Osmanlı Dönemi — VAKFIYE

GENEL TANIM Bedestenin cephesi kemerlerle bölüntüye uğratılmıştır. 'L' şeklindeki koridorun arkasında kapalı mekânlar bulunmaktadır. Yapıya 19.yüzyıla eklemeler yapılmıştır. Kareye yakın dikdörtgen plan şeması yansıtmaktadır.

KORUMA DURUMU	A	İYİ	TAŞIYICI YAPI	A		DIŞ YAPI	A		ÜST YAPI	A		İÇ YAPI	A		SÜSLEME ELEMANLARI	A		RUTUBET	A	YOK
	B	ORTA		B			B			B			B			B			B	İZİN VAR
	C	KÖTÜ		C			C			C			C			C			C	ÖNEMLİ

VAZİYET PLÂNI

FOTOĞRAF

BUGÜNKÜ SAHİBİ Deniz Kuvvetleri Komutanlığı
BAKIMDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ Deniz Kuvvetleri Komutanlığı
YAPILAN ONARIMLAR

AYRINTILI ANLATIM Kemerlerle bölüntüye uğratılan cephenin gerisinde 'L' şeklinde bir koridor uzanmaktadır. Koridora açılan kapalı mekanlar bulunmaktadır. Mekanların birinden diğerine geçisi sağlayan tonozlu bir koridoru bulunmaktadır. Ayrıca mekânların birinde üst seviyede uzunlamasına bir dehliz bulunmaktadır. Yapının örtü sistemi betonarme olup sonradan yapılmıştır. Aynı zamanda 19.yüzyılda eklenen mekanlar da bulunmaktadır. Bedestenin gerisi zemine doğru eğilim göstermektedir. Giriş cephesinde, kemerli kapatmak suretiyle yapı eklemeleri yapılmıştır. Yapının mimari dokusu iki farklı dönemi göstermektedir. Klasik Osmanlı-Geç Osmanlı dönemi olmak üzere. Klasik Dönem dokusunda almaşık duvar tekniğinde, moloz taş, tuğla malzeme kullanımı görülmektedir. Sonradan taş ve beton eklemeler yapılmıştır.

TEKNİK BİLGİLER
Su Isınma Elektrik Kanalizasyon

ORJİNAL KULLANIMI
Bedesten
BUGÜNKÜ KULLANIMI
Boş
ÖNERİLEN KULLANIM

HAZIRLAYANLAR

YAYIN DİZİNİ

EKLER
RAPOR
FOTOĞRAF
RÖLEVE PROJESİ
RESTORASYON PRJ.
HARİTA
KROKİ
KİTABE
VAKFİYE

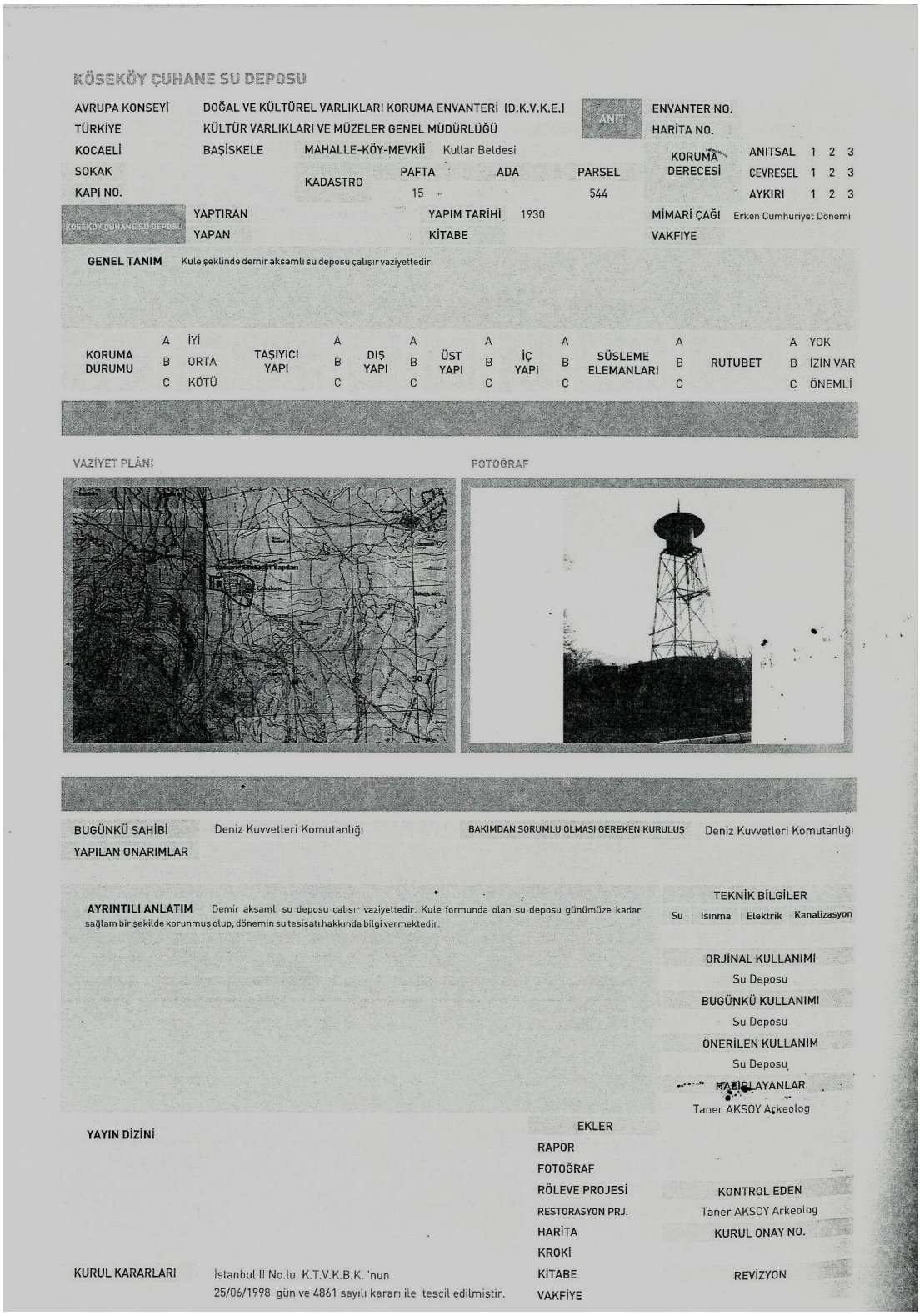
KONTROL EDEN

KURUL ONAY NO.

REVİZYON

KURUL KARARLARI İstanbul II No.lu K.T.V.K.B.K. 'nun 25/06/1998 tarih ve 4861 sayılı kararı ile tescil edilmiştir.

Ek 6: Su deposu envanter fişi, [Aksoy, 2011]

KÖSEKÖY ÇUHANE SU DEPOSU

AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ (D.K.V.K.E.)	ANIT	ENVANTER NO.
TÜRKİYE	KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		HARİTA NO.
KOCAELİ	BAŞİSKELE	MAHALLE-KÖY-MEVKİİ Kullar Beldesi	KORUMA DERECESİ ANITSAL 1 2 3
SOKAK	KADASTRO	PAFTA ADA PARSEL	ÇEVRESEL 1 2 3
KAPI NO.		15 544	AYKIRI 1 2 3
KÖSEKÖY ÇUHANE SU DEPOSU	YAPTIRAN	YAPIM TARİHİ 1930	MİMARİ ÇAĞI Erken Cumhuriyet Dönemi
	YAPAN	KİTABE	VAKFIYE

GENEL TANIM Kule şeklinde demir aksamlı su deposu çalışır vaziyettedir.

KORUMA DURUMU	A	İYİ	TAŞIYICI YAPI	A	DIŞ YAPI	A	ÜST YAPI	A	İÇ YAPI	A	SÜSLEME ELEMANLARI	A	RUTUBET	A	YOK
	B	ORTA		B		B		B		B		B		B	İZİN VAR
	C	KÖTÜ		C		C		C		C		C		C	ÖNEMLİ

VAZİYET PLÂNI

FOTOĞRAF

BUGÜNKÜ SAHİBİ	Deniz Kuvvetleri Komutanlığı	BAKIMDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ	Deniz Kuvvetleri Komutanlığı
YAPILAN ONARIMLAR			

AYRINTILI ANLATIM Demir aksamlı su deposu çalışır vaziyettedir. Kule formunda olan su deposu günümüze kadar sağlam bir şekilde korunmuş olup, dönemin su tesisatı hakkında bilgi vermektedir.

TEKNİK BİLGİLER

Su Isınma Elektrik Kanalizasyon

ORJİNAL KULLANIMI
Su Deposu

BUGÜNKÜ KULLANIMI
Su Deposu

ÖNERİLEN KULLANIM
Su Deposu

HAZIRLAYANLAR
Taner AKSOY Arkeolog

YAYIN DİZİNİ

EKLER

RAPOR
FOTOĞRAF
RÖLEVE PROJESİ
RESTORASYON PRJ.
HARİTA
KROKİ
KİTABE
VAKFİYE

KONTROL EDEN
Taner AKSOY Arkeolog

KURUL ONAY NO.

REVİZYON

KURUL KARARLARI İstanbul II No.lu K.T.V.K.B.K. 'nun 25/06/1998 gün ve 4861 sayılı kararı ile tescil edilmiştir.

Ek 7: Dehliz envanter fişi, [Aksoy, 2011]

KÖSEKÖY ÇUHANE DEHLİZ

AVRUPA KONSEYİ — DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ (D.K.V.K.E.) — ENVANTER NO.
TÜRKİYE — KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ — HARİTA NO.
KOCAELİ — BAŞİSKELE — MAHALLE-KÖY-MEVKİİ: Kullar Beldesi
SOKAK — KADASTRO — PAFTA: 15 — ADA — PARSEL: 544
KAPI NO.

ANIT

KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3 — ÇEVRESEL 1 2 3 — AYKIRI 1 2 3

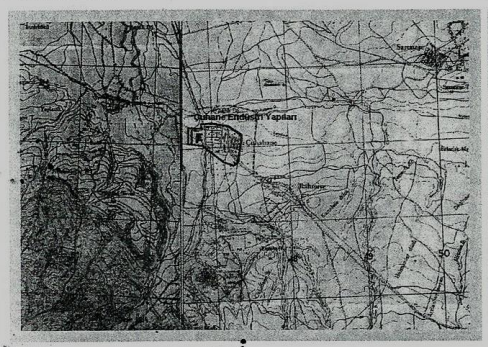
KÖSEKÖY ÇUHANE DEHLİZ

YAPTIRAN — YAPIM TARİHİ: 16. yy — MİMARİ ÇAĞI: Osmanlı Dönemi
YAPAN — KİTABE — VAKFIYE

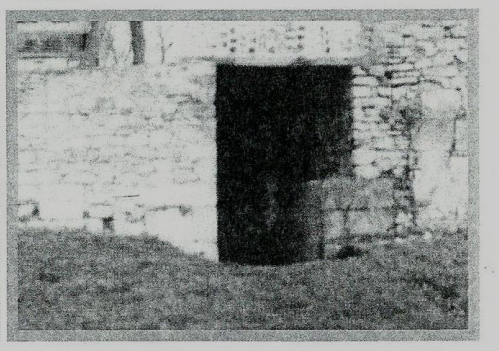
GENEL TANIM 6 No.lu Ambar olarak adlandırılan doku, zemin seviyesinin altında yaklaşık 500 m uzunluğunda tonozlu bir koridor şeklinde uzanmaktadır. Tonozlu koridor farklı iki dönemde kullanılmıştır. İyi bir şekilde günümüze gelen dehliz 19.yüzyılda doldurularak üzerinden raylı sistem geçirilmiş, bu dehlizin sonu Bedesten'de nihayetlenmektedir.

KORUMA DURUMU	A	İYİ	TAŞIYICI YAPI	A	DIŞ YAPI	A	ÜST YAPI	A	İÇ YAPI	A	SÜSLEME ELEMANLARI	A	RUTUBET	A	YOK
	B	ORTA		B		B		B		B		B		B	İZİN VAR
	C	KÖTÜ		C		C		C		C		C		C	ÖNEMLİ

VAZİYET PLÂNI

FOTOĞRAF

BUGÜNKÜ SAHİBİ: Deniz Kuvvetleri Komutanlığı — BAKIMDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ
YAPILAN ONARIMLAR

AYRINTILI ANLATIM 8 No.lu Ambar ile Bedesten yapısı arasında kalan doku, zemin seviyesinin altında kalmaktadır. 6 No.lu Ambar olarak isimlendirilmiştir. Yaklaşık 500 m uzunluğundaki doku, bitime yakın yerde kıvrılarak bedestene yönelmektedir. İçinden 19.yüzyıl ilavesi raylı sistem geçmektedir.

TEKNİK BİLGİLER
Su — Isınma — Elektrik — Kanalizasyon

ORJİNAL KULLANIMI

BUGÜNKÜ KULLANIMI
Ambar

ÖNERİLEN KULLANIM
Depo

HAZIRLAYANLAR

YAYIN DİZİNİ

EKLER
RAPOR
FOTOĞRAF
RÖLEVE PROJESİ
RESTORASYON PRJ.
HARİTA
KROKİ
KİTABE
VAKFİYE

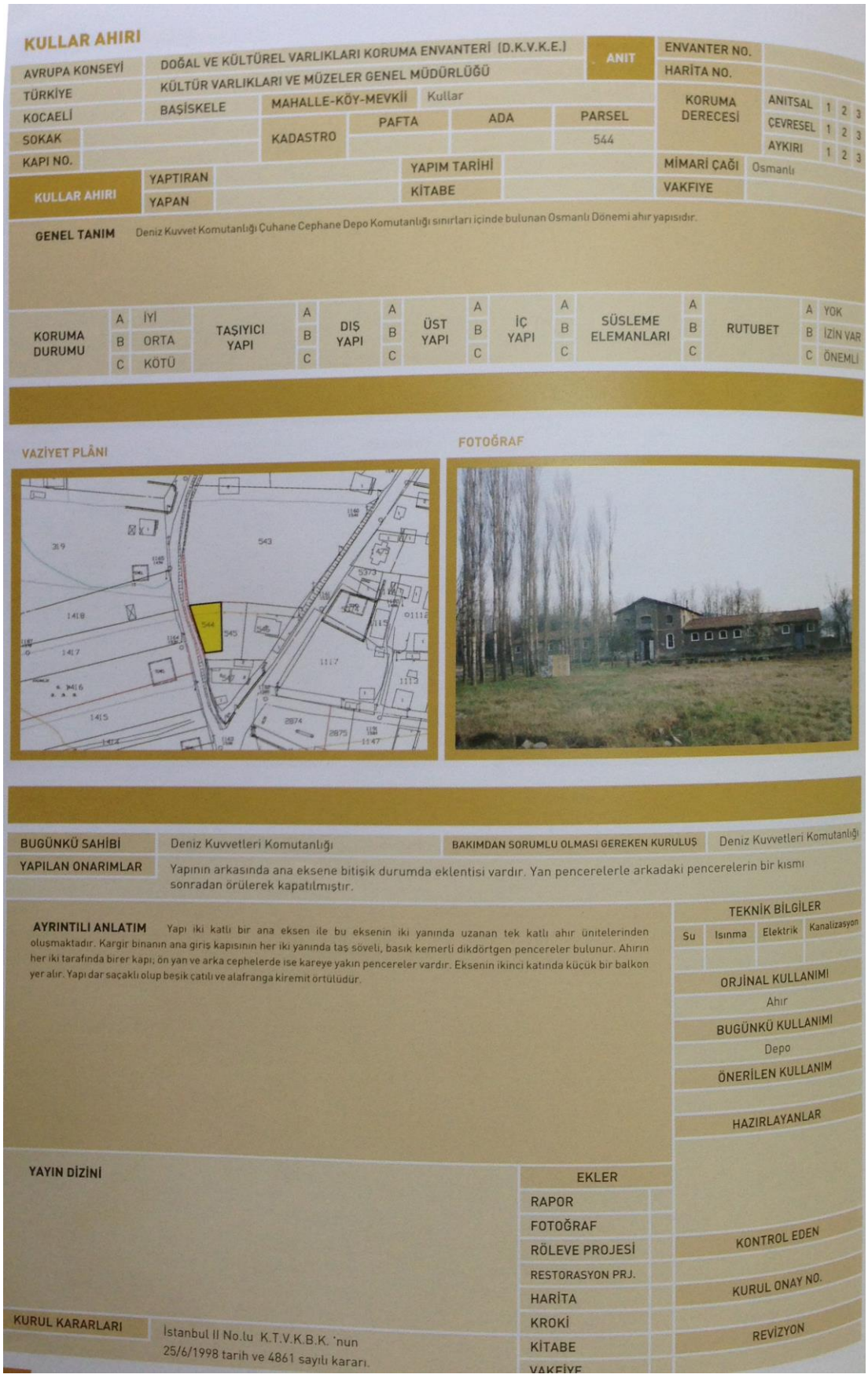
KONTROL EDEN

KURUL ONAY NO.

REVİZYON

KURUL KARARLARI: İstanbul II No.lu K.T.V.K.B.K. 'nun 25/06/1998 tarih ve 4861 sayılı kararı ile tescil edilmiştir.

Ek 8: Tavla yapısının envanter fişi, [Aksoy, 2011]

KULLAR AHIRI

DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ (D.K.V.K.E.)
KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
AVRUPA KONSEYİ
TÜRKİYE
KOCAELİ
BAŞİSKELE
SOKAK
KAPI NO.
MAHALLE-KÖY-MEVKİİ: Kullar
KADASTRO: PAFTA, ADA, PARSEL: 544
YAPTIRAN
YAPAN
YAPIM TARİHİ
KİTABE
ANIT
ENVANTER NO.
HARİTA NO.
KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3; ÇEVRESEL 1 2 3; AYKIRI 1 2 3
MİMARİ ÇAĞI: Osmanlı
VAKFIYE

GENEL TANIM: Deniz Kuvvet Komutanlığı Çuhane Cephane Depo Komutanlığı sınırları içinde bulunan Osmanlı Dönemi ahır yapısıdır.

KORUMA DURUMU: A İYİ, B ORTA, C KÖTÜ
TAŞIYICI YAPI: A B C
DIŞ YAPI: A B C
ÜST YAPI: A B C
İÇ YAPI: A B C
SÜSLEME ELEMANLARI: A B C
RUTUBET: A YOK, B İZİN VAR, C ÖNEMLİ

VAZİYET PLÂNI

FOTOĞRAF

BUGÜNKÜ SAHİBİ: Deniz Kuvvetleri Komutanlığı
BAKIMDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ: Deniz Kuvvetleri Komutanlığı
YAPILAN ONARIMLAR: Yapının arkasında ana eksene bitişik durumda eklentisi vardır. Yan pencerelerle arkadaki pencerelerin bir kısmı sonradan örülerek kapatılmıştır.

AYRINTILI ANLATIM: Yapı iki katlı bir ana eksen ile bu eksenin iki yanında uzanan tek katlı ahır ünitelerinden oluşmaktadır. Kargir binanın ana giriş kapısının her iki yanında taş söveli, basık kemerli dikdörtgen pencereler bulunur. Ahırın her iki tarafında birer kapı; ön yan ve arka cephelerde ise kareye yakın pencereler vardır. Eksenin ikinci katında küçük bir balkon yer alır. Yapı dar saçaklı olup beşik çatılı ve alafranga kiremit örtülüdür.

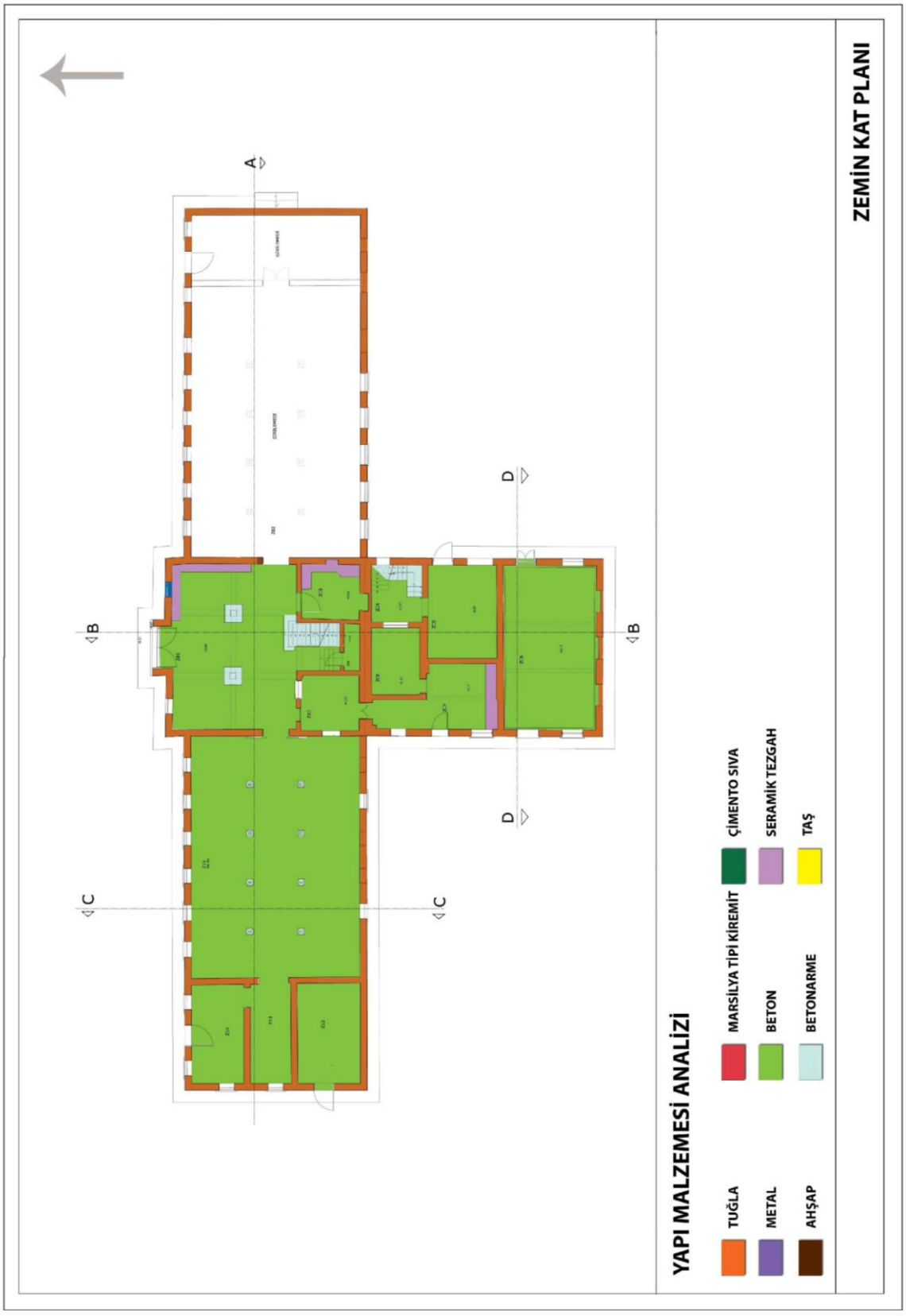
TEKNİK BİLGİLER: Su, Isınma, Elektrik, Kanalizasyon
ORJİNAL KULLANIMI: Ahır
BUGÜNKÜ KULLANIMI: Depo
ÖNERİLEN KULLANIM
HAZIRLAYANLAR
KONTROL EDEN
KURUL ONAY NO.
REVİZYON

YAYIN DİZİNİ

EKLER: RAPOR, FOTOĞRAF, RÖLEVE PROJESİ, RESTORASYON PRJ., HARİTA, KROKİ, KİTABE, VAKFİYE

KURUL KARARLARI: İstanbul II No.lu K.T.V.K.B.K. 'nun 25/6/1998 tarih ve 4861 sayılı kararı.

Ek 9: Malzeme Analizi Paftaları

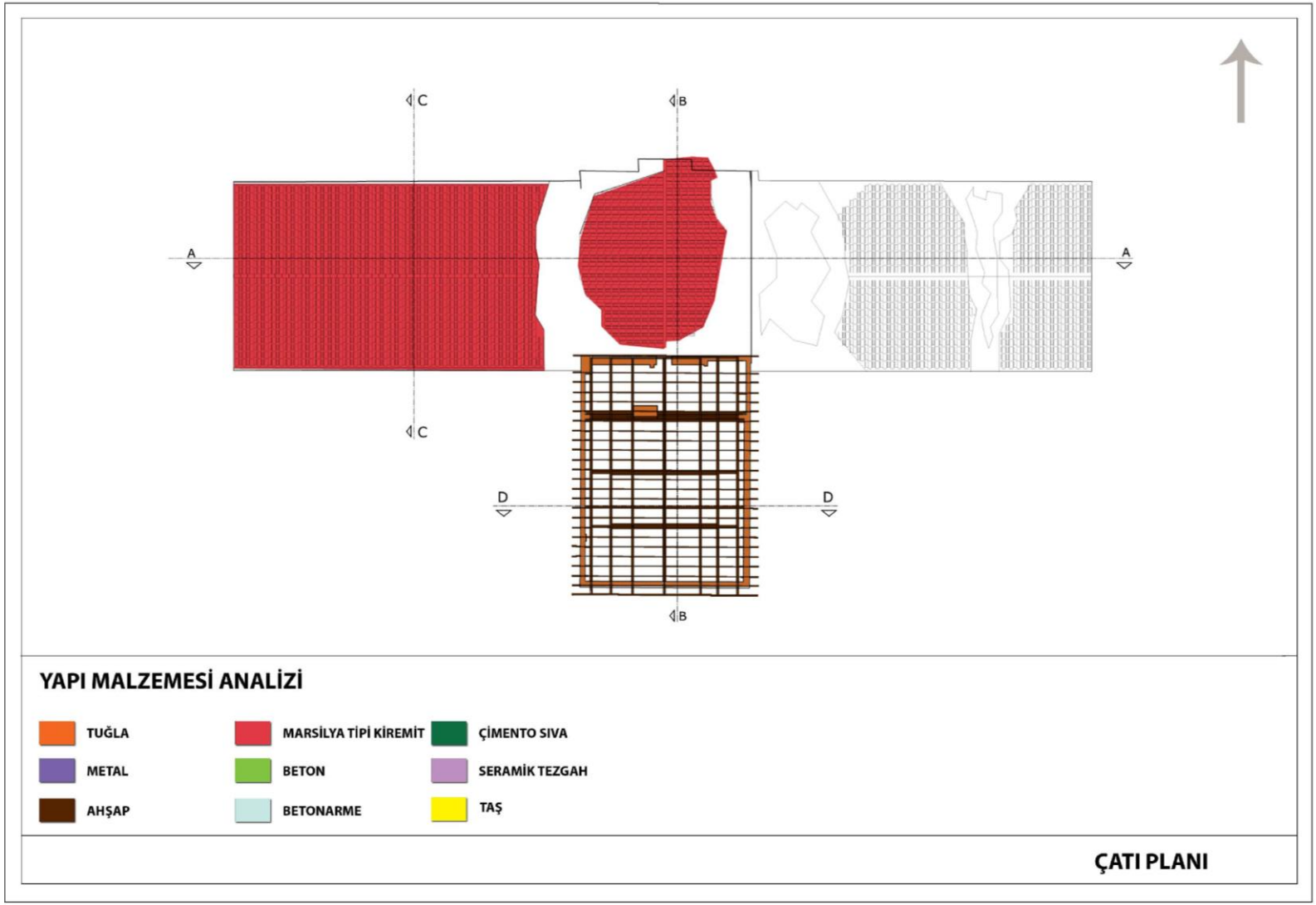

YAPI MALZEMESİ ANALİZİ

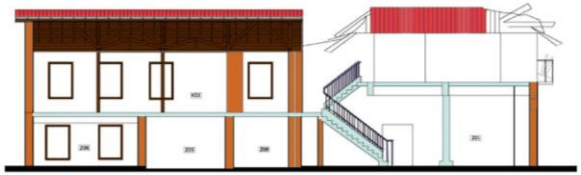
- TUĞLA
- METAL
- AHŞAP
- MARSİLYA TİPİ KİREMİT
- BETON
- BETONARME
- ÇİMENTO SIVA
- SERAMİK TEZGAH
- TAŞ

1. KAT PLANI

C
B
A
A
C
D
D
B
YAPI MALZEMESİ ANALİZİ
TUĞLA
MARSİLYA TİPİ KİREMİT
ÇİMENTO SIVA
METAL
BETON
SERAMİK TEZGAH
AHŞAP
BETONARME
TAŞ
ÇATI PLANI

A-A KESİTİ

B-B KESİTİ

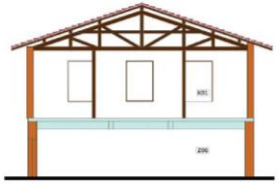
YAPI MALZEMESİ ANALİZİ

- TUĞLA
- METAL
- AHŞAP
- MARSİLYA TİPİ KİREMİT
- BETON
- BETONARME
- ÇİMENTO SIVA
- SERAMİK TEZGAH
- TAŞ

KESİTLER

C-C KESİTİ

D-D KESİTİ

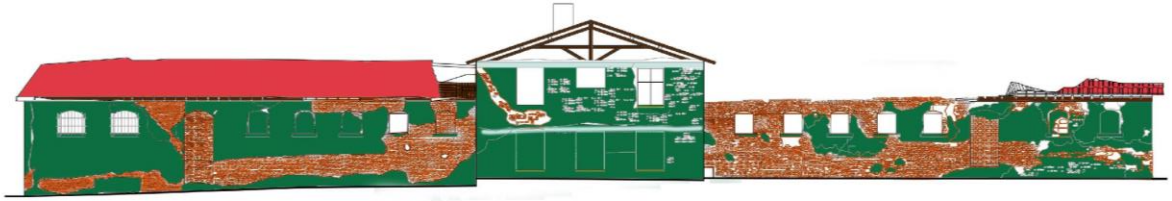
YAPI MALZEMESİ ANALİZİ

TUĞLA	MARSİLYA TİPİ KİREMİT	ÇİMENTO SIVA
METAL	BETON	SERAMİK TEZGAH
AHŞAP	BETONARME	TAŞ

KESİTLER

KUZEY CEPHESİ

GÜNEY CEPHESİ

YAPI MALZEMESİ ANALİZİ

TUĞLA	MARSİLYA TİPİ KİREMİT	ÇİMENTO SIVA
METAL	BETON	SERAMİK TEZGAH
AHŞAP	BETONARME	TAŞ

CEPHELER

DOĞU CEPHESİ

BATI CEPHESİ

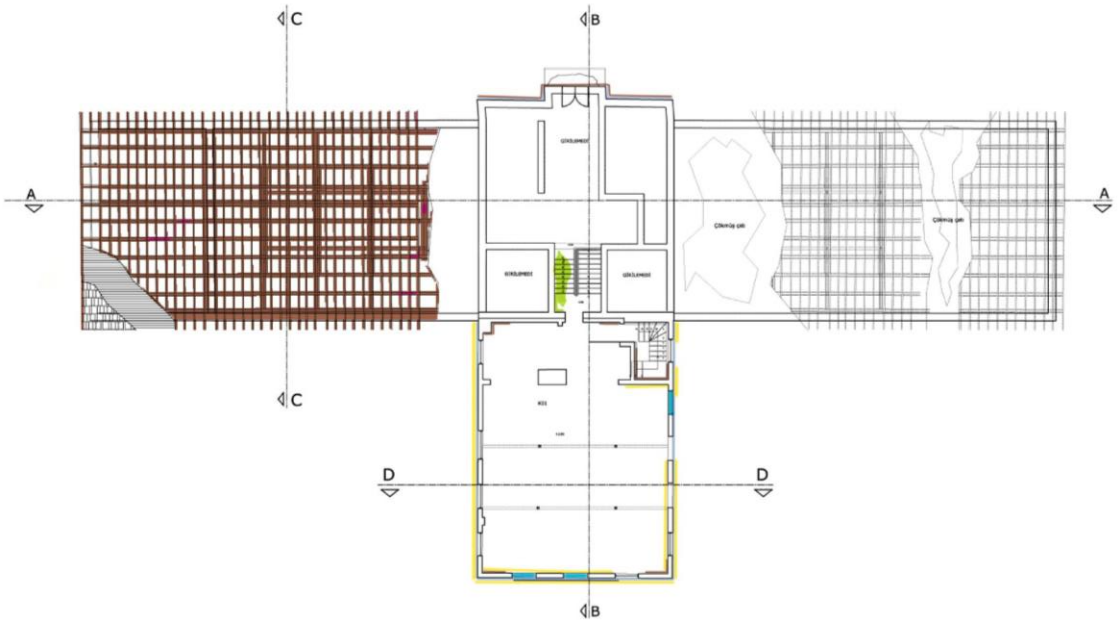
YAPI MALZEMESİ ANALİZİ

TUĞLA	MARSİLYA TİPİ KİREMİT	ÇİMENTO SIVA
METAL	BETON	SERAMİK TEZGAH
AHŞAP	BETONARME	TAŞ

CEPHELER

Ek 10: Bozulma Analizi Paftaları

BOZULMA ANALİZİ

- ATMOSFERİK KİRLENME
- METAL MALZEME OKSİDASYONU
- RUTUBET İZLERİ
- KILCAL ÇATLAKLAR
- TUĞLA EREZYONU
- BİTKİLENME
- SIVA DÖKÜLMESİ
- ÇÖKMÜŞ ÇATI
- STRÜKTÜREL ÇATLAKLAR
- AHŞAPTA AYRILMA KOPMA
- DOLGU KAPI-PENCERE

1. KAT PLANI

A-A KESİTİ

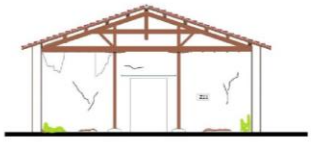

B-B KESİTİ

BOZULMA ANALİZİ

- ATMOSFERİK KİRLENME
- KILCAL ÇATLAKLAR
- SIVA DÖKÜLMESİ
- AHŞAPTA AYRILMA KOPMA
- METAL MALZEME OKSİDASYONU
- TUĞLA EREZYONU
- ÇÖKMÜŞ ÇATI
- DOLGU KAPI-PENCERE
- RUTUBET İZLERİ
- BİTKİLENME
- STRÜKTÜREL ÇATLAKLAR

KESİTLER

C-C KESİTİ

D-D KESİTİ

BOZULMA ANALİZİ

- ATMOSFERİK KİRLENME
- KILCAL ÇATLAKLAR
- SIVA DÖKÜLMESİ
- AHŞAPTA AYRILMA KOPMA
- METAL MALZEME OKSİDASYONU
- TUĞLA EREZYONU
- ÇÖKMÜŞ ÇATI
- DOLGU KAPI-PENCERE
- RUTUBET İZLERİ
- BİTKİLENME
- STRÜKTÜREL ÇATLAKLAR

KESİTLER

KUZEY CEPHESİ

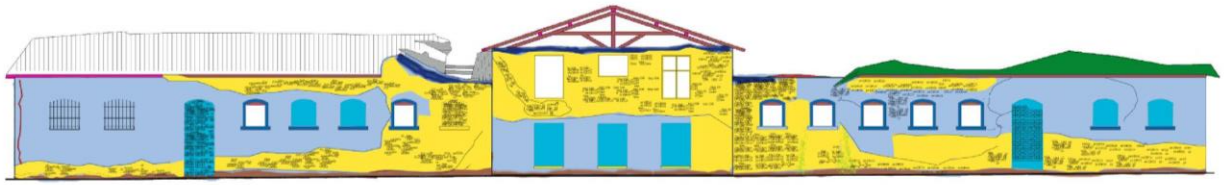

DOĞU CEPHESİ

BOZULMA ANALİZİ

- ATMOSFERİK KİRLENME
- METAL MALZEME OKSİDASYONU
- RUTUBET İZLERİ
- KILCAL ÇATLAKLAR
- TUĞLA EREZYONU
- BİTKİLENME
- SIVA DÖKÜLMESİ
- ÇÖKMÜŞ ÇATI
- STRÜKTÜREL ÇATLAKLAR
- AHŞAPTA AYRILMA KOPMA
- DOLGU KAPI-PENCERE

CEPHELER

GÜNEY CEPHESİ

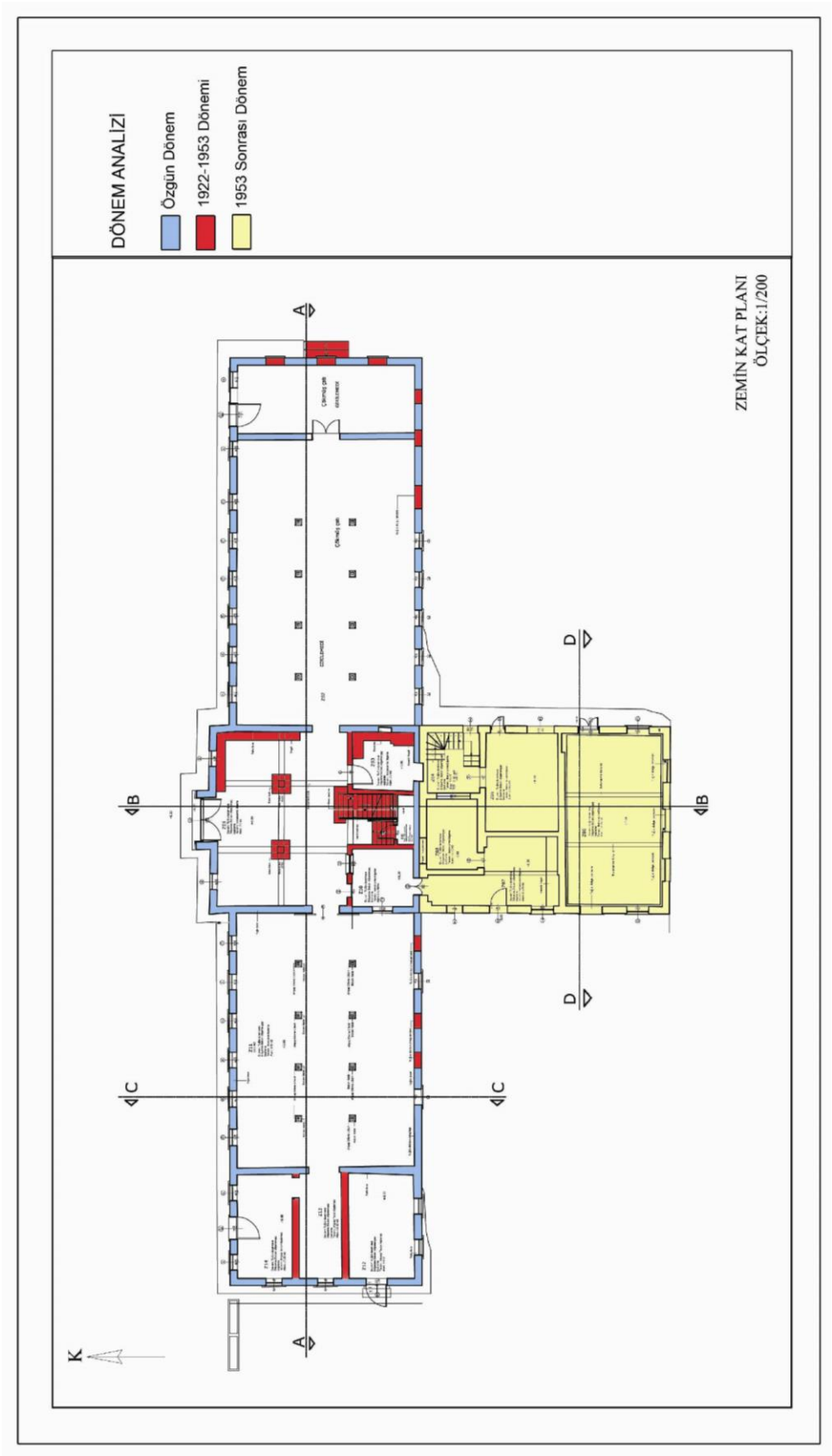
BATI CEPHESİ

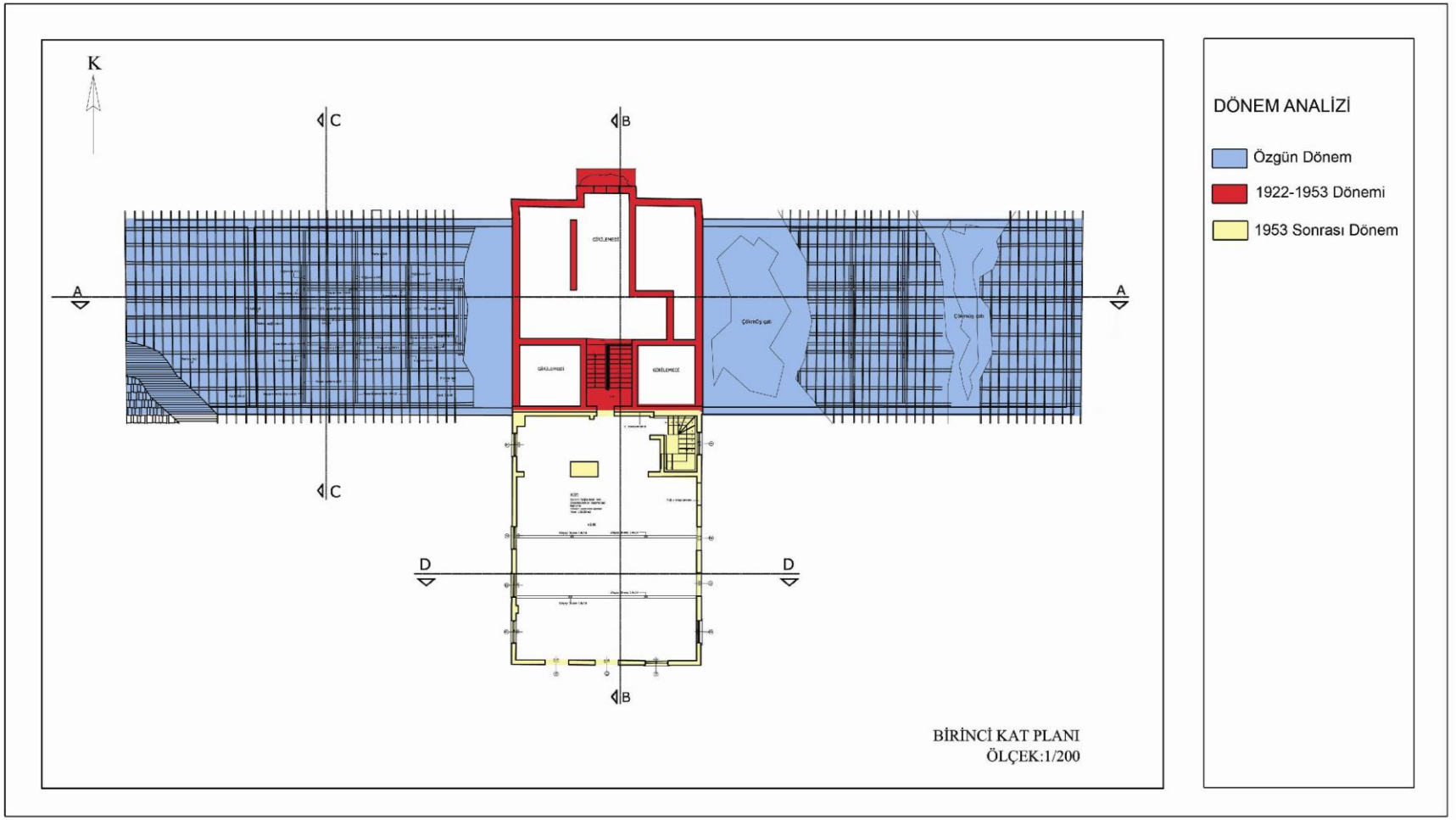
BOZULMA ANALİZİ

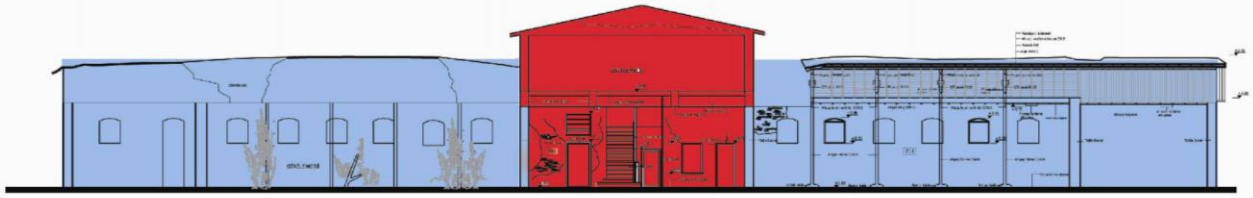
- ATMOSFERİK KİRLENME
- KILCAL ÇATLAKLAR
- SIVA DÖKÜLMESİ
- AHŞAPTA AYRILMA KOPMA
- METAL MALZEME OKSİDASYONU
- TUĞLA EREZYONU
- ÇÖKMÜŞ ÇATI
- DOLGU KAPI-PENCERE
- RUTUBET İZLERİ
- BİTKİLENME
- STRÜKTÜREL ÇATLAKLAR

CEPHELER

Ek 11: Dönem Analizi Paftaları

K
C
B
A
A
C
D
D
B
DÖNEM ANALİZİ
Özgün Dönem
1922-1953 Dönemi
1953 Sonrası Dönem
BİRİNCİ KAT PLANI
ÖLÇEK:1/200

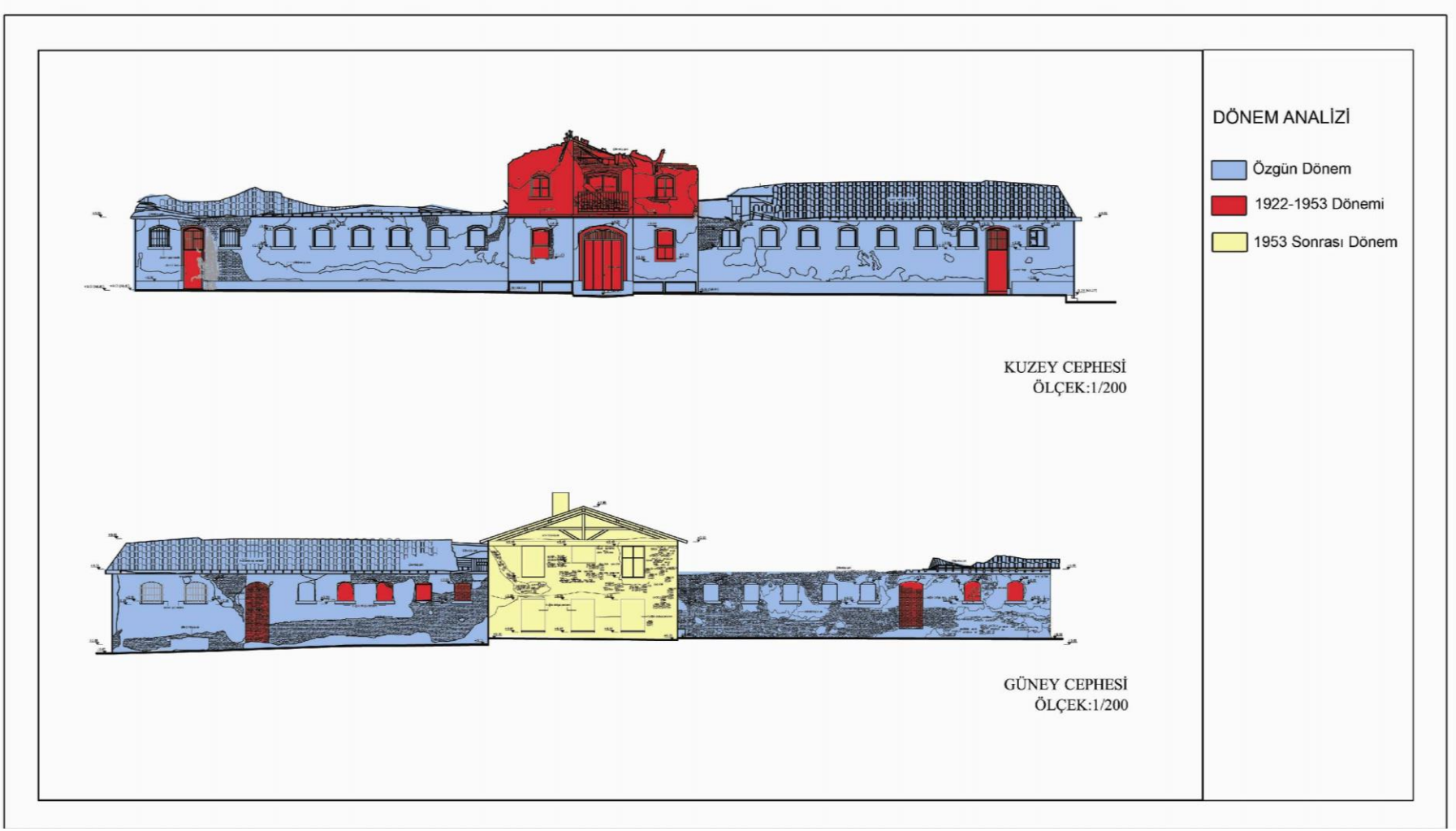
A-A KESİTİ
ÖLÇEK:1/200

B-B KESİTİ
ÖLÇEK:1/200

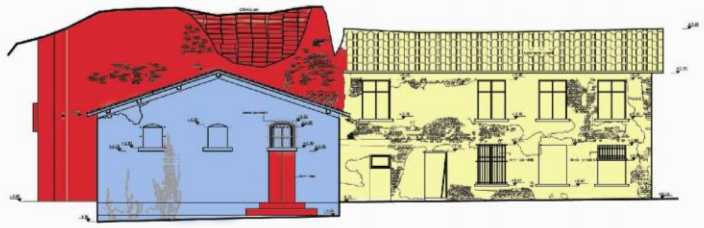
DÖNEM ANALİZİ

- Özgün Dönem
- 1922-1953 Dönemi
- 1953 Sonrası Dönem

DÖNEM ANALİZİ
Özgün Dönem
1922-1953 Dönemi
1953 Sonrası Dönem
KUZEY CEPHESİ
ÖLÇEK:1/200
GÜNEY CEPHESİ
ÖLÇEK:1/200

DOĞU CEPHESİ
ÖLÇEK:1/200

BATI CEPHESİ
ÖLÇEK:1/200

DÖNEM ANALİZİ

- Özgün Dönem
- 1922-1953 Dönemi
- 1953 Sonrası Dönem

Ek12: Rölöve, Restitüsyon ve Restorasyon çizimlerini içeren CD.